

Od 1. nov. dalje naročnina mesečno 30 din, za inozemstvo 60 din — nedeljska izdaja celoletno 96 din, za inozemstvo 120 din.

Uredništvo: Kopitarjeva ul. 6/III. Tel. 40-01 do 40-05

Italijanska kolonialna politika v Libiji

Obrežje italijanske kolonije Libije je na zemljevidu prav tako, kakor hrbet kamele: prva grba je Tripolis s svojo pokrajino, sedlo je Velika Sirta, druga grba pa Cirenajka. Od leta 1912 naprej je Italija vrgla v to kolonijo zelo mnogo denarja, toda ta kolonija ni nikdar hotela prav dobro uspevati. Počasi pa je iz Tripolisa le nastalo konkurenčno mesto Tunisu, toda italijanska politika je vedno trdila, da je Tunis po krivici pripadel Francozom. Ob obrežju so kmalu zgradili železniško progo, ki vodi iz Tripolisa zahodno do Tarhure in vzhodno do Zuara. Umazane in revne ribiške vasi ob obali so bile preurejene v udobna naselja in s cestami povezane med seboj. Tudi v Cirenajki so zgradili železniško progo z glavno postajo v Bengaziju. V Bardiji, Capuzzu, Tobruku in Derna so zgradili vojašnice in nato utrdbe, ki so postale vojaško zelo pomembne. Te utrdbe bi naj ščitile deželo pred vdorom z morske strani. Tam nasproti je bil otok Krete in že leta 1935 so računali s tem, da bi Krete kdaj lahko prešla v angleške roke.

Libijo so po bitkah v letih 1911 in 1912 odvzeli Turčiji, toda več desetletij je ta dežela ostala italijanska kolonija, ki je vladni povzročala največ skrbi. Prebivalstvo je bilo zelo zagrizeno in si ni dalo dopovedati, da so novi gospodarji prišli v deželo kot prijatelji. Plemeniti so se dolga upirali in večkrat so domačini izvedli drzne napade na italijanske posadke ali pa na uradnike, ki so bili na potovanjih. Ko je grof Volpi bil v letu 1922 guverner Libije, je moral deželo tako rekoč še enkrat osvojiti za Italijo. Pomirjevanje je trajalo celih osem let. Na eni strani se je vodila zelo modra politika, na drugi strani pa zelo strogo izvajanje vseh predpisov proti upornikom — oboje pa je nato podredilo domačine novemu redu. Skupine italijanskih vojakov, večinoma mladih fašistov, so stalno krožile po vsej deželi. Te vojaške patrle so bile večinoma konjeniški oddelki, navajeni na službo v pušavi, bili so sposobni, da so prejahali do 300 km v dveh do treh dneh in tri tedne so lahko vzdržali s svojo zalogo živil in vode. Imena maršala de Bona, Graziani, Badoglio in Itala Balba so tesno povezana z zgodovino Libije. Ko je zavladal nad deželo maršal Italo Balbo, se je zaključila doba popuščanja in koncesij. Država je začela posegati v razvoj plemen in je sklenila podpirati zlasti male poselstnike in pospeševati razvoj malih kmetij. Življenje je postalo mirnejše šele v zadnjih letih. Kolonijo oklepa morje, Egipt, Sudan in francoske kolonije. Obrežje je dolgo približno 1900 km, zelo peščeno in ima le malo pristanišč. V letu 1937 je bila ob obrežju zgrajena moderna široka cesta.

Tripolitanijska se razteza od tuniške meje do globine Velike Sirte. Zelenic polno obrežno ozemlje se širi nato globoko v puščavo tja do črnih gorac. Libijska puščava Marmarika se razteza od Solluma do Bombe. Tam leži najboljše naravno libijsko pristanišče Tobruk. Južna Libija prehaja nato v saharo puščavo in samo redke karavane si upajo zaiti v te predele dežele, kjer je vedno manj zelenic.

Upravo v Libiji vodi libijska guvernerska uprava, ki ji načeluje guverner. Njen poglavar je neposredno italijanski minister za Italijansko Afriko. V mirnem času je imel guverner, ki mu je pomagal generalni tajnik, vse izvajanje upravne in vojaške oblasti v svojih rokah. Z zakonom z dne 10. aprila 1937 je bila vsa Libija razdeljena na štiri pokrajine, in sicer na Tripolitanijsko, Misurte, Bengazi in Derno. Južni del dežele je bil podrejen pod vojaško upravo z glavnim mestom Hun. Vsaki pokrajini je načeloval prefekt, vsaka prefektura pa je zopet razdeljena na rezidence in podrezidence. Sodstvo je v rokah rednih sodišč, poleg tega pa delujejo še posebna muslimanska in rabinska sodišča. Ko je italijanska vlada začela izločevati žide iz javnega življenja, so židovska sodišča nehala z delom.

V mesecu aprilu 1937 je vlada sklenila dati Libiji posebno vojaško vodstvo. Mednarodno življenje se je že začelo zapletati in zato bi se naj dežela čimprej zavarovala pred presečenjem. Ustanovili so poseben štab za vojsko v Libiji in temu poveljstvu načeluje danes maršal Graziani. Dne 9. januarja 1939 pa je bil objavljen zakonski ukaz, ki pravi, da je Libija sestavni del italijanskega cesarstva. Toda dežela je še ohranila nekatere upravne in sodne posebnosti, ki so v zvezi s posebnim razvojem dežele. Državljanstvo libijskega prebivalstva je bilo določeno že z ukazom z dne 3. decembra 1934, z ukazom z dne 9. decembra 1939 pa je bila ta določba še bolj izpopolnjena in so prebivalci postali državljani istega cesarstva.

Italijanska vzhodna Afrika (Abesinija, Eritreja in Somalija) in Dodekanes so skoraj popolnoma odsekani od ostale Italije. Samo Libija ima še zvezo z Italijo. Tobruk je bilo za vzhodno Cirenajko najvažnejše pristanišče.

V zadnjih dveh letih je Italija zelo veliko storila za Libijo, ker je stremela za tem, da bi ta dežela čimbolj uspevala. V Italiji se je zelo uspešno širila propaganda za odhod italijanskih kmetov v Libijo in iz pristanišča v Genovi in v Neaplju so odvozili v Libijo nad 20.000 kmetijskih družin, katerim so oblasti pripravile vse, kar je bilo potrebno za pospeševanje kmetijstva v pokrajinah ob obrežju,

SLOVENE

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Italijanski protinapadi v Albaniji

Grška poročila zatrjujejo, da so grške čete do sedaj vse napade odbile

Letalsko delovanje na grško-italijanski fronti postaja vedno bolj živahno

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 28. januarja. 235. uradno poročilo italijanske vojske se glasi: Na grškem bojišču smo pri krajevnih napadih prizadeli sovražniku težke izgube ter zajeli ujetnike in avtomatsko orožje. Naša letala so izvedla hude napade na motorizirane oddelke ter na zbirališča sovražnih čet.

Italijanski ministri odhajajo na bojišče

Rim, 28. jan. m. Po poročilih, ki so se mogla dobiti iz uradnih krogov, italijanski ministri se vedno odhajajo na bojišče kot aktivni branilci. Doslej so prevzeli odgovorna mesta na bojišču: minister za korporacije, gradbeni minister, zunanji minister, prosvetni minister, minister za kulturo, podtajnik v ministrstvu za korporacije. Omenjena ministrstva bodo vodili šefi kabinetov in šefi posameznih odsekov. Ministri bodo ostali v stiku z ministrstvi. Ta poziv je izzval veliko zanimanje v vseh krogih, ki so mnenja, da pomenjajo vsi ti pozivi znak za skorajšnjo odločitev na gotovih bojiščih, kakor izgleda v prvi vrsti na italijansko-grškem bojišču. Prav tako mislijo, da bo v prvih dneh druge polovice februarja v tem pogledu zelo zanimivo.

Grška poročila

Atene, 28. januarja. Atenska agencija poroča: Uradno poročilo št. 93 se glasi: Dne 27. januarja krajevni boji. Zavzeli smo nekaj sovražnikovih postojank, zajeli 90 mož in zaplenili nekaj avtomatskega orožja. Napad sovražnikovih tankov smo zavrnili in štiri tanke uničili.

Angleška ofenziva v Afriki traja dalje na vseh 4 bojiščih

Angleška poročila

Kairo, 28. jan. t. Reuter: Poročilo angleškega vrhovnega poveljstva vzhodne armade se glasi: Voje operacije angleških čet napredujejo zadovoljivo na vseh afriških frontah.

Libija: Nadaljujemo z zbiranjem naših čet v področju Derna.

Eritreja: Medtem ko naše operacije v področju med Agordatom in Barentum napredujejo, naše motorizirane čete nadaljujejo s svojim pritiskom na italijanske oborožene sile, ki se umikajo iz področja Um-Hagar. Na tem bojišču smo ujeli nadaljnjih 100 vojakov, tako da znaša skupno število ujetnikov že 1200.

Abesinija: Zahodno od Meteme je položaj nespremenjen.

Italijanska Somalija: Naše patrle so bile spet zelo živahne.

Letalski napad na Bombo

Kairo, 28. jan. t. Reuter: Poročilo angleškega letalskega poveljstva pri vzhodni armadi se glasi: Angleški bombniki so v večjem obsegu napadli italijansko oporišče za vodna letala v Bombi pri Derna. Bombe so opravile svoje delo popolnoma in je oporišče uničeno. Od oporišča v Bombi so ostali samo še grobovi italijanskih pilotov, zažgano ogrodje 7 velikih italijanskih vodnih letal in podrtje letalskih lop in delavnic. Dvoje trimotornih letal pa leži popolnoma pod vodo v pristanišču. Uničeni eta bili pri prejšnjem napadu na Bombo. Druga skupina je bombardirala pristanišče Appollonia zah od Derna.

V Vzhodni Afriki so naši bombniki napadli Aisba v Abesiniji, 120 km južno od Džibutija, kjer je bila razdeljena cesta, nadalje Adarte, kjer je bil porušen most. Bombardirana so bila skladišča v Asabu ter letališče v Gurf. Vsa letala so se vrnila.

V Eritreji

Kairo, 28. jan. Reuter: Snočnje uradno poročilo pravi, da so se angleške čete v Eritreji približale italijanskim postojankam pri Agordatu, važnem mestu ob koncu proge, ki drži v Masavo Obramba Agordata sestoji v glavnem iz strelskih jarkov, zavarovanih z bodečimi žicami in strojniškimi gnezdi, skritimi po kamenitem pobočju. Angleške čete južno od Agordata oglašajo italijanske oddelke pri Barentumu. Motorizirani oddelki pa napadajo sovražnikove čete, ki se umikajo iz Hagaria, ki so ga včeraj izpraznile.

Na kenjski fronti smo vrgli italijanske čete čez mejo, tako da ni zdaj nobenega italijanskega vojaka več na ozemlju Kenije. V tej pokrajini operirajo čete iz Vzhodne in Zahodne Afrike.

De Gaulle prodira z juga

Kairo, 28. jan. t. AFI: Šele danes je bilo objavljeno sporočilo o uspešnih nastopih francoskih pušavskih oddelkov, ki so po načrtu začeli prodirati iz francoske Zahodne in Srednje Afrike proti libijski puščavi ter drugo za drugo pobirajo oaze ali zelenice na jugu Libije. Prve čete so začele svoj pohod sredi januarja na kamelah. Prekoratile so puščavsko ozemlje, ki je 500 km široko, preden so prišle do zelenice Mulzuk ali Fezzan z glavnim mestom Mulzuk. Tamkaj so Italijani imeli svoje letalsko oporišče za nadzorovanje nad francoskim afriškim ozemljem.

kjer so pasovi rodovitne zemlje. Nove italijanske naselbine so največ v pokrajini okrog Tripolisa in Misurte in v gorati deželi med Derno in Bengazijem.

Poročilo ministrstva za notranjo varnost ugotavlja 27. januarja zvečer, da ni bilo v notranjski državi nobenih dogodkov.

Vladni tolmač je na konferenci tiska častnikarjem poročal o italijanskih napadih, ki so bili posebno hudi okrog izviru reke Devoli. Italijani so zadnje tri dni neprestano napadali, toda Grki so pritisk vzdržali, je rekel vladni tolmač, in posebno v bajonetnih napadih prizadejali nasprotniku hude izgube. Grki so sovražniku odvzeli tudi nekaj postojank, ki pa so bile kar zadelane od mrtvih vojakov. Italijanski vojaki so se zelo hrabro borili. Posebno hudo je bilo delovanje italijanskega bombnega letalstva, ki je napadalo prometne zveze za bojiščem, a skušalo zadeti tudi grške baterije in napredujoče pehotne kolone. Angleško in grško letalstvo je v enaki moči odgovarjalo. Na vsem albanskem bojišču je pričakovati čimdalje hujših bojov. Na vprašanje častnikarjev, če je že opaziti sodelovanje nemških vojnih edinic, je tolmač grške vlade odgovoril kakor že pred dnevi, da tega še ni bilo in da Grčija ni v vojni z Nemčijo.

Atene, 28. januarja. Reuter: Atenski radio je uradno razglasil, da so italijanske čete imele zadnja dva dneva najhujše izgube, odkar se je začela italijansko-grška vojna. Grške čete so dobile na zavzetih sovražnikovih postojankah cele kupe padlih sovražnikovih vojakov.

Bombe na Elbasan

Atene, 28. januarja. t. Angleško letalsko poveljstvo poroča:

Skupina angleških bombnikov je uspešno bombardirala glavno italijansko oporišče v srednji Albaniji, Elbasan. Večje število bomb velikega ka-

libra je padlo med vojaške stavbe. Škoda je velika. Naši bombniki so zadeli na hud protiletalski ogenj, toda vsa letala so se vrnila.

Pred odločilnimi dejanji

Budimpešta, 28. jan. m. Po vesteh iz Rima poročajo, da pričakujejo na grško-italijanskem bojišču nove dogodke. Zda, ko je odšel na bojišče zunanji minister grof Ciano in voditelj fašistične stranke, pričakujejo odločilnih dejanj. V Rimu v diplomatskih krogih govore, da se bo najbrž grško vprašanje rešilo na miren način. V političnih krogih so mnenja, da je angleška vojska preveč zaposlena v Libiji, da bi mogla Grčiji še dovolj pomagati. Anglija bo vse vojaške sile uporabila na drugih bojiščih v Sredozemlju.

Z naše meje

Belgrad, 28. jan. m. O današnjih grško-italijanskih bojih poročajo iz Aten, da so vedno živahnejši, posebno pod planino Ostrovico in v dolini reke Devoli in Skumbe. Italijani hudo napadajo grške položaje, da bi prebili bojišče severno okrog Klisure in Tepelenja. Vse napade pa grške čete uspešno odbijajo. Italijansko topništvo ves dan ni prenehalo v dolini reke Devoli. Vreme se je nekoliko zboljšalo in so letalske akcije precej živahne. Italijanski bombniki so se spopadli s tremi grškimi lovci nad Podgradcem. Italijanski lovci so večkrat bombardirali Podgradec, Korčo, zlasti pa mostove in križišča. Angleški in grški bombniki pa so bombardirali Valono in italijanske postojanke.

V noči od 27. na 28. jan. so sovražna letala napadla Catanio ter metala bombe, ki pa niso povzročile niti tvarne škode, niti človeških žrtv. Drugi napad je bil izveden na Napoli in njegovo okolico. Bilo je zelo malo škode ter niti ene človeške žrtve.

Italijanski general o vojni v Afriki

Rim, 28. jan. AA. Stefani: Minister za italijansko Afriko, general Teruzzi, poudarja v članku, objavljenem v »Messaggeru«, da so krvave etape angleškega napada v Cirenajki označene z junakiškim odporom in občudovanja vredno hrabrostjo italijanske vojske. Sicer pa gre tu za vojaškega etališča ne samo za neka odločilna dejstva, pač pa za dogodke, ki jih je prinesla angleška propaganda, da bi dvignila moralo v državi in ustvarila ugoden vtis v Ameriki. Končno je angleška ofenziva popolnoma zgrešila svoj cilj, ki je zlasti obstajal v tem, da se omaje odločnost italijanskega naroda, nadaljevati vojno, in da se omaje tudi njegovo zupanje v končno zmago. Italijanski narod se popolnoma zaveda, da je zmago moči doseči samo s težkimi boji in da mu bo ta zmaga dala njegovo pravo mesto v novi Evropi.

Nemška vojska v Italiji

Berlin, 28. jan. b. Na vprašanje tujih častnikarjev, če se v Italiji nahajajo nemške čete, je odgovorjeno, da je to vprašanje čisto vojaškega značaja. Nobena tajnost ni, da se v Italiji nahajajo nemške letalske sile kajti »lažje je napadati Angleže na Sredozemlju iz južne Italije in Sicilije, kakor pa z Brennerja«.

Ribbentrop: „Še letos končna zmaga“

Berlin, 28. januarja. DNB: Zunanji minister Ribbentrop je napisal v januarski številki časopisa »Berlin—Rim—Tokio« tole: Nemčija in Italija sta se v odločilnem boju svoje zgodovine združili na podlagi berlinskega trojnega pakta z Japonsko, da preprečita angleško nadvlado in spet obnovita mir in boljši sistem na svetu. Cela vrsta držav, prežetih z istimi ideja-

mi in stremenjem za istimi cilji, je pristopila k trojnemu paktu. Druge se jim bodo pridružile. Zavezniki veslele Nemčija, Italija in Japonska ter države, ki so se jim pridružile, ne bodo odnehale, dokler ne dosežejo tega cilja. V začetku novega leta izpovem svoje prepričanje, da bodo dogodki tega leta zagotovili državam, združenim v trojnem paktu, končno zmago.

Na zahodu že devet dni mirno

Nemška poročila

Berlin, 28. januarja. (DNB.) Nemško vrhovno poveljstvo poroča:

Na morju zahodno od Irse je neko nemško bojno letalo nekajkrat neposredno zadelo manjšo angleško trgovsko ladjo. Izvedeno je bilo miniranje nekega angleškega pristanišča. Daljnostrelni topovi so snoči streljali na važne vojaške cilje v jugovzhodni Angliji.

Sovražnikova letala preteklo noč niso letela nad nemškim ozemljem, niti ne nad zasedenim področjem. Nemška lovska letala so včeraj sestrelila eno letalo vrste Lockheed Hudson. Eno nemško letalo so pogrešali.

V Berlinu zaradi ameriškega delovanja niso nervozni

Berlin, 28. jan. PA: V nedeljo je Hitler v nekem govoru naglasil, da stoji Nemčija pred odločilnimi dogodki. Na drugi strani pa je poudarjeno mnogokrat v Berlinu in sam Hitler je to omenil, namreč, da bo leto 1941. odločilno za konec vojne.

Letalska oborožitev Nemčije baje še vedno ni dosegla vrhunca. Po mišljenju oseb, katerim so poznane gospodarske razmere in zmogljivost nemške industrije, ima Nemčija danes trikrat več letal kot pa lani v maju, ko se je začela vojna

z Nizozemsko, Belgijo in Luxemburgom. Pripravljanje Amerike nedvomno vpliva na Nemčijo in bo Hitler, kakor hitro bo našel to za primerno, z vsemi svojimi močmi udaril proti zahodu, da bi na ta način dosegel končno odločitev. Vse to pa ne pomeni, da so v Berlinu zaradi Amerike nervozni. Nasprotno, po izjavah, ki so bile dane danes z uradnega mesta pred ameriški častnikarji v zunanjem ministrstvu, smatrajo delovanje raznih ameriških osebnosti v Evropi kot nevažno.

Angleška poročila

London, 28. januarja. t. (Reuter.) Letalsko ministrstvo poroča:

Ponoči ni bilo nobenih sovražnih poletov nad angleškim ozemljem. Tudi včeraj podnevu so izostali sovražni letalski napadi. London je imel že svoj osmi zaporedni mirni dan.

Pač pa je danes popoldne priletelo nad južno Anglijo večje število sovražnih bombnikov, ki so metali bombe skozi oblake kar na slepo. Bombe

Nadaljevanje na 2. strani

Zagrebska vremenska napoved: Oblačno z lokalnimi padavinami, hladno.

Zemunska vremenska napoved za 29. januar: Nekoliko topleje. Prevladovalo bo oblačno vreme na severni polovici države, kjer utegne tudi snežiti. V južnih krajih ponekod jasno.

Politični zapiski

Nekaj o rajnem liberalizmu

Glasilo »narodnih in naprednih ljudi«, kakor se imenuje, ljubljansko »Jutro«, se je razhudilo zaradi elavnostnega članka, ki ga je napisal senator g. Smodej »Samoupravi« ob priliki njene 60-letnice. Gospod Smodej je namreč v svojih izjavah čisto po pravici označil slovenski liberalizem kot oni razoro, to je rušitelj duha, ki je mali slovenski narod svetovnonazorno razdvojil, zanesel vanj borbo zaradi vere in tako skušal izpodkopati oni navedeni temelj, v katerem koreninijo najtrdnjeje narodna zavest našega ljudstva, namreč krščanstvo, ki je tudi v erbskem narodu budilo in ohranjalo ter krepilo borbo za obstoj in napredek naroda v borbi s tujcem. Čemu se neki »Jutro« otepava tega očitka, ko pa je nepristranska zgodovina že davno izrekla o tem svojo nepogrešno razsodbo? Mar niso naši najboljši poklicani kulturni zgodovinarji soglasno ugotovili, kar je povedal senator Smodej v »Samoupravi«? Mar je »Jutro« eram, če so zdaj tudi erbski bralci »Samouprave« izvedeli, koliko narodno škodo je napravil med Slovenci liberalizem s tem, da je vrgel med nas baklo verskega razdora, začel farško gonjo, podiral dogmatične resnice in navedena načela katolicizma in svoje razdiralno delo izdajal kot »svobodoljubje« in »naprednostjo«, medtem ko je v resnici predstavljalo le golo frama-sionsko puhlost in fanatizem? »Jutro« se kaj slabo zagovarja pred tem očitkom zgodovinske resnice, ko v svojo obrambo zopet tolče na boben svobodnega duha in prištevajo med pristaje narodnonapredne etranke Trubarja, Cojca in Čačkarja — može, ki bi se v grobu obrnili, ko bi mogli elišati, v kakšno družbo jih je zapisalo »Jutro«, kakor se tudi Oton Župančič ne bo čutil nič počaščenega, zakaj tudi njega si »Jutro« laeti kot člana svoje kompanije. Res so to vse svobodni duhovi, ki so naš narod kulturno dvigali in dvigajo, ampak vsi so bili in so najizrazitejši nasprotniki klavne, brezplodne in klikarske slovenske liberalne miselnosti in njenega političnega dela ter poplavljanja našega duhovnega življenja. Tudi čitalnice, Ciril-Metodova družba in Sokol, na katere se »Jutro« eklicuje, sprva niso bila liberalna društva, ampak obče narodna in v nobenem nasprotju s katoliško vero in Cerkvijo — žal so pa podlegla vplivu liberalizma in se izrodila v politične postojanke njegovih prvakov. Vse to lahko »Jutro« bere v Prijateljevi zgodovini. Isto velja za združništvo, ki ga je Vojskaj (najsi je tudi bil liberalce, pa zmečen in lojalen) postavil na obče narodno podlago, pa je kmalu zarmla in ga je obudil Krek na ljudski podlagi, da bi osvobodil slovenskega kmeta gospodarskega suženjstva pod magnati, ki so bili glavna opora liberalne stranke v njenem zagrozenem nazadnjaškem boju zoper demokratično in socialno idejo, ki jo je razbuddl Krek. Kar pa se tiče ideje zedinjenja Jugoslovanov, ima »Jutro« prav, da jo je rodil in vzdrževal duh svobodoljubja, toda ta nikakor ni bil niti last niti monopol tako zvanih narodnih naprednjakov, saj, če bi šteli naše narodne preporočitelje in oznanjevalce jugoslovanske ideje ter svobode in vzajemnosti na prstih, bi jin bila samo katoliških duhovnikov najbrž dvakrat toliko, kolikor liberalcev. Pa mi nismo tako otročji, kakor »Jutro«, ki zastoji pere zamorca in bi bilo v interesu strankarskega premirja, o katerem govori, storilo boljše, če bi bilo izvajanja g. senatorja Smodeja tiho in mimo vtiaknilo žep, saj iz te debate ne more za naš blagopokojno v grobu počivajoči liberalizem priti na dan nič dobrega in lepega.

»Jutro« in krščanske resnice

»Jutro« v uvodniku od torka, 28. t. m., kakor smo omenili v drugi notici, zagovarja slovenski liberalizem proti očitku, da je razdiral in razdira krščanski verski temelj slovenskega narodnega življenja. Ni pa »Jutro« pomislilo na to, da je še v svoji predidici številkah od ponedeljka, 27. t. m., objavilo v svojem poučnem delu neka nezrela izvajanja o padcu Jerihe, pisana v takem tonu, da podirajo avtoriteto Svetega pisma prav s tisto slastjo, s katero je svoj čas »Slovenski narod« kot glasilo frama-sionstva med Slovenci napadal in obevskal vsako krščansko idejo in tradicijo. Isto »Jutro« številk pa se v nekem »filozofskem« listku roga tudi verski resnici v življenju po smrti, o večnem blaženstvu, vseh in peklu, rekoč, da vsi je človeška domišljija izmislija največjo muko in ustvarila pekel ter mu pridelala večnost. Ne razumemo, kako se more list, ki smeši in taji dogme krščanske vere, razburjati, če se mu to na podlagi njegovega lastnega pisanja dokazuje in obsodi. Rado-vedni smo, ali bo »Jutro« tudi na to odgovorilo z uvodnikom.

Kdo naj reši Hrvatsko

V Bjelovarju je bil 26. t. m. sestanek okrajne organizacije HSS, kjer je med drugim govoril tudi narodni zastopnik HSS Franjo Hege-duš, ki je med drugim dejal, kakor poročajo hrvatski listi: V svojem govoru je omenjal boji HSS, da bi v teh težkih časih narod bil obvarovan vojnih grozot. Marsikdo kritizira delovanje banske oblasti banovine Hrvatske, pri tem pa ne pomisli, da banovina Hrvatska ni kriva vsega tega, marveč razmere, ki v njih dandanes živimo. Končno je zlasti odločno obsodil tiste, ki razširjajo razne letake in brošure ter ki govorijo, da bi moral Hrvatsko rešiti ta ali pa oni. Toda Hrvati so sami ohranili svojo svobodo ter jo bodo sami obvarovali.

Življenjski prostor nemškega naroda

Glavno nemško glasilo v Jugoslaviji »Deutsches Volksblatt« v Novem Sadu prinaša članek, kjer piše o gospodarskih in političnih namelih nemške vlade. Med drugim naglašajo, da sovražniki nemške države še vedno razširjajo neresnične trditve. Nemška stran je že večkrat zanikala te neresnične in zlonamerne govorice ter v javnosti vedno naglašala, da je namen nemške države ta, da bi nemškemu narodu zagotovila edinstvo in življenjski prostor, ne da bi pri tem zaslužila druge narode.

Kulturbund v bosanski Zenici

Hrvatski listi poročajo iz Zenice v Bosni: »V prvotni gostilni Cigij je bilo ustanovno zborovanje nemškega Kulturbunda. Zborovanje je začel sklicatelj Viljem Leder, bivši nadzornik tamkajšnje železarne, ter pozdravil delegata Josipa Redingerja iz Vinkovcev ter Hansa Fuchsa iz Zavidoviča. Izvoljen je bil odbor, ki mu je na čelu predsednik Anton Schweizer, podpredsednik Johann Seetag ter tajnik Rudolf Trunk.«

Na zahodu že devet dni mirno

(Nadaljevanje s 1. strani)

niso naredile mnogo škode in tudi žrtev ni bilo. Dopoldne je bilo opaženo samo en letalo, ki je vrglo nekaj bomb na jugovzhodno Anglijo.

Včeraj večji napadi na London

London, 28. jan. t. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča:

Danes so nekateri posamezni bombniki letali nad Anglijo in metali bombe. V območju Londona so bili štirje alarmi. Tretja skupina bomb je padla nekam v mesto, kjer so zažigalne bombe padle na avtobuse. Potniki pa so jih hitro pogasili, ker so sedaj že navajeni na takšne napade in vedo, kaj je treba storiti. Nekaj razrušilnih bomb je bilo vrženih tudi na stanovanjski del Londona, kjer je bila povzročena izredno velika škoda na poslopih. Žrtev je bilo pa malo. Ubita je bila ena ženska, ki se je sprehajala po ulici.

Vojna na morju

London, 28. jan. Reuter: Admiraliteta je izdala naslednje uradno poročilo:

V nedeljo dopoldne so sovražnikova letala napadla ladje pred vzhodno obalo. Razen letal vrste Junkers 88, ki jih je sestrelila oborožena velika ribiška ladja »Galvanyc« v soboto 25. januarja — kar je bilo sporočeno že prej — sta bili zbiti na tla najmanj še dve letali, in sicer vrste Messerschmidt 110 in Junkers 88. Sestrelili sta jih vojna ladja »Wallace« in oboroženi ribiški ladji »Fisher Boy« ter »Ryds«. Izpod ogroga sestreljenega sovražnikovega letala so poleteli trupla letalca, ki je bil ranjen. V drugem letalu, ki je v plamenih padlo na tla, so izgubili življenje vsi člani posadke. Angleške ladje niso pretrpele nobene škode in tudi niso imele kakšnih žrtev. Protiletalska artilerija trgovskih ladij je prav tako uspešno napadala sovražna letala in eno, o katerem ni ugotovljeno, kakšne vrste je bilo, sestrelila, da je v plamenih padlo na tla. Ena naša bojna ladja je pretrpela samo manjšo škodo, ker je bomba eksplodirala v njeni bližini. Ladja pa je prispela v pristanišče brez težav.

»Empress of Australia« torpedirana na poti v Južno Afriko

Berlin, 28. januarja. (DNB.) Torpediranje ladje »Empress of Australia« predstavlja nov udarec angleškemu trgovskemu brodogojstvu. Ta 21.833 tonska ladja se je prej imenovala »Tirpitz«. Zgrajena je bila leta 1914 v Stettinu, po versajski pogodbi pa je pripadla Angliji. S to ladjo, ki je bila potem temeljito prenovljena in modernizirana, se je angleški kralj spomladi leta 1939 peljal v Ameriko. »Empress of Australia« je služila za prevažanje čet. Njena izguba je toliko pomembnejši dogodek za angleško brodogojstvo, ker je Anglija pred nekaj tedni izgubila v bližini irske obale tudi 32.000 tonsko ladjo »Empress of Britain«, ki je prevažala potnike in vojaške oddelke. (Ladja je bila torpedirana zahodno od Dakarja na poti v južno Afriko.)

London, 28. januarja. b. Admiraliteta ugotav-

lja, da so izgube angleškega ladjevja v zadnjem tednu znašale 58.000 ton.

V Londonu zanikajo

London, 28. jan. t. Reuter. V mornariških krogih menijo, da se je »Empress of Australia« brez dvoma nahajala v angleškem pristanišču Freetown v Sierra Leone v trenutku, ko naj bi bila objavljala SOS klice na pomoč, potem ko je bila po nemških poročilih torpedirana. V angleških pomorskih krogih so mnenja, da so nemške pomorske sile hotele zvedeti, kaj se nahaja ta ladja, zato so one same objavljale klice na pomoč v pričakovanju, da bi se ladja javila, da bi jo potem mogli torpedirati.

Bombnik proti vojni ladji Mnenje angleškega pomorščaka

London, 28. januarja. t. (AP.) Neki visoki angleški pomorski častnik je danes govoril o položaju angleškega vojnega brodogojstva v borbi z nasprotnikovimi bombniki. To vprašanje je začelo zanimati angleško javnost v zvezi z bitko v Sicilskem prelivu, kjer je dobilo angleško vojno brodogojstvo hude udarce od nemških bombnikov, ko je bila potopljena križarka »Southampton« in hudo poškodovana nosilka letal »Illustrious«. Tisti častnik je dejal, da noben bombnik ne dela škribi angleški admiraliteti. Do sedaj je še ni bombe, ki bi mogla ogroziti oklepne bojne ladje ali oklepne križarke. Brodogojstvo je nadalje na morju varno, dokler ima na razpolago nosilke letal, ki nosijo s seboj lovska letala za preganjanje bombnikov. Bolj nevaren bi bil za velike ladje zračni torpedo, ki ga spušta letalo, toda do sedaj še ni bil prisen dokaz, da bi se bilo večjim ladjam treba bati nasprotnikov zračnih torpedov. Anglija ima v svojem letalu »Skuac« najboljši sturmoglavni bombnik na svetu. To so dokazali lansko leto v Severnem morju, kjer so tri bombe iz tega letala potopile na licu mesta nemško križarko »Königsberg«. Napadanje s sturmoglavimi letali se bo za nasprotnika izkazalo kot predragoceno vojskovnanje, ki ne doseže uspehov, ki bi odtehtali lastno škodo. Angleška admiraliteta se za svoje brodogojstvo ne boji v borbi z letalom, pač pa posveča vso svojo pozornost obrambi proti torpedom, ki so bili in so še vedno največji nasprotniki velike vojne ladje, ki jo uničijo lahko pod vodo, kjer se ne more braniti, razen z močnim oklepom. Zaradi tega Anglija izpopolnjuje svoja letala, ki so namenjena, da prenašajo zračne torpede. Vrste »Swordfish« in »Albatross«, ki sta nastopili pri znanem napadu na italijansko brodogojstvo v Tarantu, kjer so bile uničene 4 sovražne vojne ladje, sta pokazali vse svoje sposobnosti. Toda angleška admiraliteta ne bo zanemarljiva ničesar, da je ne bi sovražnik presenetil z novimi torpednimi sredstvi, ki so, že enkrat povedano, za vojne ladje zaenkrat edino nevarno orožje, poleg mine in topovskih začetkov velikega kalibra.

London, 28. januarja. (Reuter.) Letalsko ministrstvo sporoča, da angleška letala zaradi slabega vremena ponoči od ponedeljka na torek niso izvedla nobenih poletov.

Nabiralni dnevi za zimsko pomoč v Ljubljani

Ljubljana, 28. januarja.

V torek popoldne ob 5 je bil v sejni dvorani mestnega magistrata sestanek Vrhovnega socialnega sveta mesta Ljubljana. Sestanka so se udeležili številni zastopniki ljubljanskih karitativnih društev in zastopnice ženskih društev. Navzoči sta bili tudi g. banova Nija Natlačenova in županova gospa Vera Adlešičeva, dalje podpredsednik vrhovnega socialnega sveta stolni župnik in kanonik dr. Tomaž Klinar, tajnik VSS dr. Kodre, ravnatelj g. Jančigaj, poveljnik policije g. Bedenk in drugi. Sestanek je začel podpredsednik dr. Klinar, ki je opravičil zadržanega predsednika župana dr. Adlešiča ter se zahvalil vsem navzočim za zanimanje, ki so ga z lepo udeležbo pokazali. Potem je tajnik, višji svetnik dr. Kodre, obrazložil načrt za nabiralne dneve zimsko pomoči, ki bodo v Ljubljani letos 3. in 4. februarja. Nabiralna akcija bo na ta dneva izvedena s prodajo odkupnih listkov. Ljubljana bo razdeljena na devet okrajev. Vsak okraj bo imel svojo pisarno, kjer bo na razpolago oba dneva potrebni aparat. Po cestah bodo nabirali pari nabiralcev

in prodajali odkupne listke po 10, 5, 2 in 1 din. Za vseh devet okrajev v Ljubljani bo treba najmanj 84 parov nabiralcev. Doslej so se že prijavila ženska društva, nameščenci banovine, železnice in finančne direkcije, nameščenci policijske uprave, odnosno straže, nameščenci mestne občine, Rdeči križ, akademiki in akademičarke in skviti. Po dosedanjih prijavah bo sodelovalo pri nabiranju 60 uslužbencev mestne občine, 50 uslužbencev banovine, 50 nameščencev policije in 10 članov Rdečega križa. Navzoči zastopniki karitativnih društev in ženskih organizacij so se pogovorili, koliko nabiralcev bodo postavila še zastopana društva. Padel je tudi dober predlog, naj bi večji trgovci ta dva dneva dali nekaterim svojim uslužbencem in uslužbenkam prosto zato, da bi mogli tudi ti pomagati pri nabiralni akciji za zimsko pomoč. V petek bo v dvorani mestnega doma ob 5 popoldne ponoven sestanek zainteresiranih društev, ker zastopniki nekaterih društev se sedaj še niso točno mogli povedati, koliko njihovih članov bo moglo sodelovati pri tej doslej prav gotovo največji nabiralni akciji v Ljubljani.

Osebnosti

Belgrad, 28. jan. m. V 7. skupino so napredovali naslednji višji pisarniški oficiali: Ant. Veber, Anton Dolenc, okrajno sodišče v Celju, Franc Stros pri okraj. sodišču v Laškem.

Belgrad, 28. jan. m. Z odlokom prosvetnega ministra so postavljeni naslednji novi ravnatelji na meščanskih šolah v Sloveniji: Rudolf Wagner na II. deški mešč. šoli za Bežigradom, Ljubljana; Melhior Rismal na deški mešč. šoli v Mostah, Ljubljana; Albin Lajovic v Ribnici na Dolenjskem; Josip Rajhman, škofja Loka; Stana Kodrič v Dol. Lendavi. Prestavljeni so po

Ozadja vojne Siam-Indokina

Danes začnejo razgovori z japonsko mirovno razsodbo

Nemški zemljevid južnih morij in vzhodne Azije. Siam, ki je označen z besedo Thai, in Indokina ležita južno od kitajske države (China). Južno od njih je angleška pomorska trdnjava Singapur. Ozemlja v črnem so nizozemska last (Nizozemska Indija), ozemlja v pikčastem so angleška last in ozemlja v črtastem francoska last.

Vichy, 28. jan. Havas: Na siamsko-indokitajski meji se bodo sovražnosti prenehale 28. t. m. ob 10. Trojna komisija se bo sestala 29. t. m. v Saigonu, da dogovori modalitete o izvedbi dogovora o premirju.

Časopisje poroča, da je Japonski uspelo, da posreduje med Siamom in Indokino in da sta obe državi pristali na njeno posredovanje ter do pravdoreka prekinili s sovražnostmi. Čudno se je moralo marsikomu zdeti, zakaj da je posredovala Japonska, ki je tako daleč od bojnega pozorišča. Čudno pa se ne sme zdeti tistemu, ki je prebral govor japonskega zunanj. ministra Macuoka pred japonskim parlamentom, ko je govoril o »južnih morjih«, v isti sapi imenoval Siam, francosko Indokino in Nizozemsko Indijo kot področja, kjer ima Japonska življenjske interese, ter končno ugotovil, da »Japonska vojne med Siamom in Indokino ne bo trpel«. Japoncem namreč ni moglo biti vseeno, če na obronkih njihove vojne s Kitajsko kar naenkrat vzplamti še ena vojna, ki bi znala vplivati na odločitve na kitajskem bojišču ter dati velesilam skušnjavo, da bi se še bolj vmešavale.

Vojna med Siamom in Indokino ima svoje vzroke daleč nazaj v zgodovini, v tistih časih, ko se je Francija — takrat v tekmovalstvu z Anglijo — trudila, da bi svoje posesti na južnem delu azijske celine razširila in utrdila. Siamsko cesarstvo, ki leži med angleško Indijo in francosko Indokino, je svojo neodvisnost gradilo vprav na tem nasprotju med angleškim in francoskim imperijem. Takrat je tudi Francija v svojem stremeljenju, da utrdi svoj položaj na jugu Azije z blokado siamske prestolnice Bangkok, prisilila Siam, da ji je odstopil zelo rodovitno pokrajino Laos (bilo je to leta 1893.), na kar Siam nikoli ni pozabil. Petnajst let pozneje, leta 1908, je Francija odtrgala od Siama še dve nadaljnji pokrajini, namreč Siemrep in Batambong, ki tvorita ozemlje tako imenovane provincije Kambođa (Cambodge). Tudi to je Siamec v srce zabolelo, saj je prebivalstvo vseh teh pokrajin siamskega ali — kakor pravijo tudi — »tajskega« porokla (od česar izvira ime Thailand za Siam) in govori najbolj čisto siamsko. Leta 1939. je Siam tudi službeno spreminil svoj naslov in se ne imenuje več Siam, ampak Thailand (ali dežela Tajcev), in je s tem poudaril, da hoče vse rodove, ki govorijo ta jezik, spraviti nazaj v okvir nacionalne države. Siamska vlada je tako rekoč postavila zahtev, da se ji pred 47 leti s silo odvzete pokrajine spet vrnejo. Ko je prišel zlom Francije, je siamska ali thailandska vlada takoj postavila te zahteve, ki jih je v oktobru 1940 tudi javila vladi v Indokino. Francoska vlada je zahteve brez nadaljnje odklonila, naker je Siam takoj začel z vojaškimi operacijami, da s orožjem v roki zasede dežele, ki pripadajo Siamu in ki ležijo tostran velike reke Mekong.

Med Siamom in Japonsko pa so od nekdanj vladali najbolj pristrani odnosi. Japonska je siamsko kraljestvo smatrala že nekako kot svoj protektorat ali zaščiteno deželo. Zaradi tega je tudi razumljivo, da se je Japonska zanimala za oboroženi spor med Siamom in Indokino. Ker Japonska itak streže po indokitajskem ozemlju, kjer so se japonske čete že lani jeseni izkreale, je razumljivo,

da je japonska vlada podprla siamske zahteve, katerih uresničitev bi imela za posledico, da bi tako rekoč vsa francoska Indokina prišla pod vrhovno nadzorstvo Japonske, severne pokrajine neposredno, južne pokrajine pa pod Siam, torej posredno pod japonsko nadzorstvo. Japonska se je tudi ustrašila delovanja ameriške diplomacije, da je pripravljena vzeti Siam pod zaščito. Zaradi tega se je japonska vlada požurila in obema nasprotnikom ponudila posredovanje za mir. Obe državi sta obljubili, da se bosta podvrgli japonskemu razsodbi, Siam, ker ve da bo izpadlo zanj ugodno, Indokina pa, ker nima drugega izhoda, ko se japonske čete itak že nahajajo na njenem ozemlju.

V mirnih časih bi bilo japonsko posredovanje tako rekoč izključeno. En sam pogled na zemljevid pokaže, kako ogrožen je pomen Siama, ki leži v zaledju velike angleške južnoazijske pomorske trdnjave Singapur, ki je za obstoj angleškega imperija še večje važnosti kakor pa Gibraltar. A tudi v današnjih časih je zelo malo verjetno, da bi angleška in ameriška vlada zaradi važnosti zemljepisne lege Siama dovolili, da bi se Japonska meni nič tebi nič ustoličila v Siamu ter od tamkaj ogražala angleški Singapur, ki bo v primeru spopada na Tihem morju

postal osrednje angleško-ameriško oporišče proti Japonski.

Obsežne japonske zahteve od Nizozemske Indije

Moskva, 28. jan. b. Po sovjetskih poročilih postavlja Japonska Nizozemski Vzhodni Indiji nove zahteve. Japonska želi, da se v Nizozemski Indiji ustanove nove podružnice velikih japonskih trgovskih hiš, nadalje da odstopi Nizozemska Indija Japonski koncesijo za ribolov in da se svisa izvoz indijskih proizvodov v Japonsko. »Pravda« misli, da bo vlada Nizozemske Indije končno le sprejela japonske zahteve.

Manila, 28. jan. b. Iz Batavije v Nizozemski vzhodni Indiji poročajo, da je japonska delegacija zahtevala nove koncesije od indoozajatskih oblasti. Japonska zahteva odstopitev nekaterih važnih otokov, pravico izkoriščanja neobdelanega zemljišča in pravico ribolova v Nizozemski Indiji. Pogajanja so v teku.

Tokio, 28. jan. b. Na današnji seji japonskega parlamenta so razpravljali o japonsko-nizozemskih odnosih. En član proračunskega odbora je zahteval, naj Japonska prekine diplomatske odnose z Nizozemsko Indijo. Zunanji minister Macuoka je izjavil, da bo japonska vlada skušala z vsemi razpoložljivimi sredstvi, da pride do sporazuma z oblastmi v Bataviji prej, nego bi se odločili za druge ukrepe.

Sovjeti ostanejo Nemčiji zvesti

V Ameriki kupujejo blago, da ga potem izvažajo v Nemčijo

London, 28. januarja. t. (Reuter.) Na današnji seji spodnje zbornice je imel minister za blokado Dalton daljši govor, v katerem je predvsem dokazoval, kako Sovjetska Rusija pošilja velike količine različnega blaga v Nemčijo, svoje potrebe pa, ki s tem izvozom v Nemčijo nastajajo, krije z uvozom istih predmetov iz Združenih držav Severne Amerike. Debatu se je začela zaradi vprašanja, ki ga je postavil neki poslanec, češ, če je vladi kaj znano o tem, da prihajajo iz Sovjetske zveze v Nemčijo ogromne količine bombaža in da Sovjeti izvoženi bombaž nadomeščajo z bombažem, ki ga kupujejo v Severni Ameriki. Minister Dalton je odgovoril, da angleški vladi ni znano, da bi iz Združenih držav prihajalo kakšno blago posredno skozi sovjetsko državo naravnost v Nemčijo. Glede bombaža pa ima angleška vlada dovolj informacij o čudnem postopku Sovjetov. Sovjeti, ki do nedavnega sploh niso kupovali bombaža v Ameriki, so ga v zadnjih treh mesecih izvozili iz Združenih držav nekaj nad 30.000 ton. Najnovejša informacija ugotavlja, da so Sovjeti sedaj isto množino bombaža poslali v Nemčijo. Isto velja tudi za baker in medenine. Do nedavnega Sovjeti tega blaga v Ameriki niso kupovali. Zadnje mesece pa je izvoz bakra kar naenkrat narasel na 75.000 ton. Uvoz žitarice iz Združenih držav je dosegel 100.000 ton, medtem ko ga pred vojno sploh ni bilo. Tudi petrolej so začeli Sovjeti kupovati v Ameriki. V 11 mesecih leta 1940 so ga uvozili iz Severne Amerike 114.000 ton. Oboje, žitarice in petrolej, se je Sovjetska zveza obvezala izvažati v Nemčijo po povišani ceni. Angleška vlada je ameriško vlado opozorila na to čudno kupitje, ki trpi, da ameriško blago po krivulji skozi Sovjetsko Rusijo končno pride v prid Nemčiji. Razvili so se daljši razgovori, ki bodo imeli ta uspeh, je rekel Dalton, da se trgovski promet med Ameriko in Sovjeti nekoliko zavre. Angleška vlada pa prhlja vedno bolj do prepričanja, da je treba sodelovanje Nemčije in Sovjetske Rusije vzeti bolj resno, kot je to storila do sedaj v Sovjetsko zvezo vzeti v dokončni račun med načelne nasprotnike Anglije ter načelne in zveste zaveznike velesil očišča, to je Nemčije in Italije.

»Sovjeti ne bodo šli nikdar proti Nemčiji,« pravi Kerenski

Washington, 28. januarja. (DNB.) Bivši predsednik ruske vlade Kerenski je izjavil na nekem predavanju, da so nade v spor med Hitlerjem in Stalinom neutemeljene. Združenim državam se ne bo posrečilo pridobiti Sovjetske zveze kot zaveznice proti Nemčiji.

Japonski zunanji minister napoveduje skorajšnji podpis prijateljskega pakta med Sovjetsko zvezo in Japonsko

Rim, 28. januarja. (Stefani.) Rimski tisk pri naša izjavo japonskega zunanjega ministra Macuoka, ki je, da se je dosegel sporazum za sestavo dogovora, ki naj uredi vsa neresena vprašanja v razmerju med Japonsko in Sovjeti. Nova pogodba, o kateri govori japonski zunanji minister, more biti samo pakt o prijateljstvu in o nenapadanju. Zato more imeti cilj ne samo, da od-

strani zgodovinska nesoglasja med obema državama Daljnega vzhoda, ampak tudi uniči poslednje zmote angleške politike, ki hoče premagati ti dve državi in ju naščuvati drugo proti drugi. Sovjetsko-japonski sporazum pa ima v tem trenutku tudi pomen kar najpopolnejše potrditve dobre sosesčine med Sovjetsko zvezo in Nemčijo. Lahko se reče, pravi »Popolo di Roma«, da spravlja tudi Sovjetska Rusija svoje stališče v sklad z načeli trojnega pakta.

Rim, 28. jan. b. Današnji »Piccolo« piše, da je japonski minister Macuoka izjavil pred parlamentarno komisijo za državni proračun, da je dosežen sporazum s sovjetsko vlado glede sklepanja nove japonsko-ruske pogodbe, ki naj bi rešila vsa vprašanja med Tokiem in Moskv. — Parlamentarni krogi Tokia mislijo, da se skleni za tem, da se sklene pakt o prijateljstvu in pakt o nenapadanju s Sovjetsko zvezo.

Prisega Petainu - ne več Franciji

Francija je postala »voditeljska vladavina« po vzorcu avtoritarnih držav

Vichy, 28. jan. Havas: Včeraj je izšel ustavni akt št. 7, po katerem morajo vsi dostojanstveniki in državni uradniki prisesti pred poglavarjem države zvestobo in se zaobljubiti, da bodo opravljali svoje dolžnosti po vesti in v redu, in da bodo osebno odgovorni poglavarju države. Te obveznosti veljajo za njih osebno in za njihovo imetje. Če bi se proti temu pregrešili, ima poglavar države pravico, vzeti jim politične pravice in jih internirati v Franciji ali pa v kolonijah ter iz njihovega premoženja izterjati državno odškodnino. To velja za vse tiste bivše ministre in višje uradnike, ki so bili v državni službi manj kot 50 let. V zvezi s tem ustavnim aktom je izjavil maršal Petain: Samemu sebi bom sodil jaz sam. Ker sem na najvišjem mestu, me zadene tudi največja odgovornost, toda to ne pomeni, da bi odgovornost na nižjih mestih padala. Pred državo bo vsakdo imel isto odgovornost.

Vichy, 26. jan. AA. Havas: Uradno poročajo, da je bil profesor pravne fakultete v Parizu in član Instituta, Barthelemy, imenovan za pravosodnega ministra. Prej je bil na tem mestu Alibert, ki pa je podal iz zdravstvenih razlogov ostavko.

Danes Hitlerjev odgovor Petainu

Rim, 28. jan. b. Italijanski časopisi poročajo iz Vichyja, da bo prišel francoski poslanik v Parizu de Brinon, ki se je dal časa muditi v Berlinu, danes zvečer ali najpozneje jutri v Vichy, da izroči maršalu Petainu Hitlerjev odgovor na njegovo pismo, katero mu je poslal sredi decembra. Temu v francoskih diplomatskih krogih v Vichyju pripisujejo veliko važnost, ker ne izključujejo možnosti, da bo Hitlerjev odgovor razširil vprašanje francosko-nemških odnosov.

„Bolgarski činitelj najbolj važen“

Pomen potovanja Rooseveltovega odposlanca po Balkanu

Bern, 28. jan. t. »Neue Zürcher Zeitung« poroča iz Londona, da tamkaj polagajo veliko važnost na delovanje ameriške diplomacije na Balkanu. Za Anglijo — kajti njej v korist je Amerika poslala na Balkan svojega zastopnika polkovnika Donovan — je na jugovzhodu Evrope bolgarski činitelj najbolj važen. Ameriški zastopnik je v Bolgariji brez dvoma razložil stališče ameriškega predsednika in ameriške politike na neposreden način, kot ga v Sofiji dosedaj brez dvoma še niso imeli priložnosti slišati. Po dosedanjih poročilih sta kralj Boris in ministri predsednik Filov Donovanu ponovila svoje prejšnje izjave, da namreč Bolgarija nikakor nima namena vznemirjati svoje sosedo ali jim delati kakšne zadržke, marveč da hoče za vsako ceno ohraniti kar najbolj prijateljske odno-

šaje s Turčijo in Jugoslavijo. Bolgarski državniški se ameriškemu zastopniku dali pomirjevalne izjave tudi glede bolgarsko-grških odnosov. V Ameriki so poročila polk. Donovan o stališču Bolgarije z veseljem vzeli na znanje, vendar pa si ameriška diplomacija prav tako malo kakor angleška ne zakriva oči pred dejstvom, da Bolgarija ni povsem neodvisna v svojih ukrepih in da je njeno zadržanje v veliki meri odvisno od trenutka, ko bosta velesili očišča položili na mizo vse svoje karte. Kajti nemške čete stojijo v Romuniji, onstran Donave! Zato so bolgarske miroljubne izjave vzeli na znanje sicer z zadovoljstvom, toda z razumljivim pridržkom, da »veljajo samo v toliko, v kolikor je razvoj dogodkov odvisen od Bolgarije same«.

„Romunija ostane zvesto na strani Hitlerja in Mussolinija“

(General Antonescu)

Bukarešta, 28. jan. DNB: Notranje ministertvo poroča, da po vsej državi vladata red in mir. Po vseh mestih in vasih so bili imenovani novi predsedniki občin. Okrajni nadzorniki obiskujejo posamezne okraje in dajejo navodila, kako bi upravo spravili spet v normalni tek.

Bukarešta, 28. jan. Rador: V zvezi s sestavitvijo nove, generalne vlade v Romuniji, je dal voditelj države general Antonescu tole izjavo:

Vlada, ki sem jo sestavil, ima nalogo narediti red in spraviti državno upravo v normalen tek. Državi sta potrebna delo in mir. Upravno delovanje se mora nadaljevati brez odloga in mora iti svojo prirodno pot. Vsi morajo spoštovati oblast. Vlada na vojaški podlagi je izraz edinstva in discipline, ki jo narekujejo današnje razmere na vsem ozemlju države. Kar se zunanje politike sedanje vlade tiče, vlade, v kateri sem sam zunanji minister, je pač odveč izjavljati, da bo Romunija brez obotavljanja tudi v bodoče ostala na strani osi ter Hitlerja in Mussolinija. Zvestoba prevzetim obveznostim ni trenutno politično stališče, ampak premišljeno stanje, ki ga ne bomo nikoli opustili. Med Romunijo in državama osi se mora doseči najširša duhovna skupnost, uresničenje te skupnosti je ena izmed glavnih skrbi sedanje vlade. Vseučilška mladina v Bukarešti je izdala ganljiv poziv na krščanske romunske dijake, naj se pridružijo voditelju države, ki ga je poklicala božja previdnost, da konča ubijalno borbo med sinovi istega naroda in obnovi romunsko zvesto.

Mnenje v Nemčiji

Berlin, 28. januarja. b. Tukaj se razmeram v Romuniji ne pripisuje velika važnost. Smatra se, da je general Antonescu absolutni gospodar položaja in da so dogodki v Romuniji samo dogodek v nadaljnji graditvi Romunije. Tudi sedanja vlada vojaškega značaja je po mišljenju v Berlinu začasna in jo bodo kmalu nadomestili strokovnjaki.

Zürich, 28. januarja. b. Časopisi poročajo, da je v celi državi, razen v Sedmograški in Ploestiju, vojaštvo gospodar položaja. Zvedelo se je, da je v petrolejskem področju, posebno v Ploestiju, povzročena ogromna škoda. O usodi Horea Sime in ostalih voditeljev legionarjev ni znano nič pozitivnega. V Bukarešti trdijo, da je Horea Sime pobegnil in da ni ujet. Ustreljen je bil samo bivši notranji minister Petrovicescu. Trdijo tudi, da je bil obsojen na smrt voditelj vseučilške omladine Trifa. Vojska upa, da bo v najkrajšem času vzpostavila v celi državi promet, ki je poslednje dni skoraj popolnoma miroval.

Konferenca držav ob La Plati

Rio de Janeiro, 28. januarja. DNB: Časopisi pri našajo komentarje o konferenci držav ob La Plati. Zlasti poudarjajo gospodarski pomen te konferenice v Montevideu ter pišejo, da morajo države okoli La Plate poiskati način za složno gospodarsko sodelovanje z drugimi južnoameriški državami.

Ministra dr. Franc Kulovec in dr. Miha Krek po zaprisegi, dne 25. januarja v Belgradu.

Gospodarstvo

Zahteve usnjarske industrije

Pod predsedstvom načelnika Odseka usnjarske in čevljarke industrije je bila v torek pri Zvezi industrijskih konferenca usnjarske industrije iz poslovne poročila, ki ga je podal tajnik Albert Koser, je zlasti posneli, da polaga Zveza industrije največjo pažnjo preskrbi usnjarske industrije s surovimi kožami. Zveza industrije je ponovno posredovala tako v Belgradu, kakor tudi pri kr. banski upravi, da se vprašanje ureditve prometa s surovimi kožami čimprej uredi. Se preden je nastopilo občutnejše pomanjkanje surovih kož, je Zveza industrije opozorila pristojne oblasti na grozečo nevarnost ter predlagala nujne ukrepe. Dočim so se cene s strani Urada za kontrolo cen v Belgradu po dolgotrajnem oklevanju, ko so cene na trgu še nadalje hitro naraščale, končno maksimirale, je ostal predlog usnjarske industrije tukajšnjega področja po enotni organizaciji nakupa brezuspešen. Enostranski ukrep maksimiranja cen brez istočasne organizacije nakupa je imel za posledico, da je blago izgubilo s trga ter da so naši usnjarski obrtniki v zadnjem času le z veliko težavo mogli preskrbeti večjemu malenkostni del potrebne jim surovine. Kljub maksimiranju cene surove kože ni dobili, ilegalna trgovina pa narašča iz dneva v dan. Dočim so ostali naši obrtniki brez surovine, moramo mirno gledati, kako se izvažajo surove kože izven meja naše banovine.

Konferenca je vzela poslovno poročilo odobrujoče na znanje ter soglasno sklenila, da naj se izdajo potrebni ukrepi v pogledu ureditve prometa s surovimi kožami vsaj za področje dravske banovine. Predvsem je potrebno, da se do nadaljnjega prepreči izvoz surovih kož izven meja banovine in da se nujno ustvari ustanova, kateri bo poverjen nakup surovih kož ter razdelitev na usnjarske obrate. V tem pogledu se je konferenca soglasno izjavila za sledeče konkretne odredbe, ki naj bi jih nujno izdal g. ban. Za vsak okraj se določi pooblaščen zbiralec su-

rovih kož. Za okrajne zbiralec surovih kož naj se določijo le osebe, ki imajo obrtno pooblastilo za trgovino s surovimi kožami ter se s to trgovino tudi stvarno v večjem obsegu bavijo. Okrajni zbiralec surovih kož naj se imenuje po zaslujanju Zveze trgovskih združenj ter Zveze industrije.

Mesariji, mesne industrije, klavnice in zasebniki so dolžni prodati surove kože samo trgovcem, ki imajo pooblastilo za trgovino s surovimi kožami in to v mesecih april—oktober v teku 12 ur, v mesecih november—marec pa v teku 48 ur po izvršenem odrtju. Trgovci s surovimi kožami so dolžni v roku 8 dni dati pooblaščenemu okrajnemu zbiralcu vse prevzete surove kože na razpolago.

Zaradi nadzorstva nad zbiranjem surovih kož ter zaradi razdelitve surovih kož na proizvajalce usnja se ustanovi pri Oddeku za trgovino, obrt in industrijo kralj. banske uprave centrala za nakup in razdelitev surovih kož, sestojela iz enega uradnika kr. banske uprave kot predsednika in petih članov ter ravnatelja namestnikov. Po dva člana in namestnika predlaga Zveza industrije za dravsko banovino, po dva člana in namestnika Zveza trgovskih združenj, en član in namestnik se pa imenuje iz vrst usnjarskih obrtnikov. Sodelovanje v centrali je brezplačno.

Navedena centrala vodi nadzorstvo in evidenco o zbiranju surovih kož ter razdeljuje razpoložljive surove kože na predelovalce na podlagi preverjenih podatkov o številu zaposlenih delavcev v letu 1939 ter v prvi polovici 1940. Okrajni zbiralec surovih kož smejo prodajati kože le na podlagi nakaznic, ki jih izda centrala.

Prednje odredbe naj veljajo za vse vrste surovih kož, razen kož drobnice.

Slednjič je konferenca razpravljala še o drugih aktualnih vprašanih, ki zanimajo usnjarsko industrijo ter je sprejela ustrezne sklepe.

Koliko je investirano v naši industriji

Na koncu leta 1938 je bilo v vsej državi 3954 industrijskih podjetij. Od tega jih je bilo največ v donavski banovini 1016, nato v Sloveniji 810, v nekdanji savski banovini 940, v drinski 200, v moravski 159, vardarski 152, primorski 147, vrbški 88, zetski 73 in na področju uprave mesta Belgrada 309.

Po strokah je bilo investirano v zgradbe, nepremičnine in industrijske naprave: hranična industrija 1.829,4, industrija alkoholnih in brezalkoholnih pijač 1.006,6, tobačna industrija 65,55, industrija olja 71,3, kemična industrija 627,94, industrija kavguka 1.160,5, industrija papirja 338,25, tiskarne 209,2, usnjarske 326,6, tekstilna industrija 1.558,7, proizvodnja konfekcije 22,3, električne centrale in plinarne 2.472,2, industrija mineralnih olj 505,0, industrija nekovinskih mineralij 1.339,94, proizvodnja kovin 759,3, predelovanje kovin 584,4, proizvodnja strojev in motorjev 89,4, ostale industrije 49,3 milij. din.

Po banovinah je bil kapital, investiran v industrijo, razdeljen takole (se prejšnja področja banovin): dravska 2.374,9, savska 2.870,0, donavska 2.176,9, Belgrad 1.551,15, primorska ban. 1.099,2, drinska 1.016,9, moravska 916,04, vrbaska 599,3, vardarska 359,6 in zetska 181,54 milij. din.

Italijanska zunanja trgovina

Od septembra 1939 do junija 1940 je imela Italija lahek zunanjetrgovinski položaj. Spadala je v vrsto nevojaskojučih se držav, ki je lahko še nadalje trgovala z obema vojskujočima se stranima. Z vstopom Italije v vojno se je položaj italijanske zunanje trgovine znatno izpremenil. Predvsem so odpadla prekmorska tržišča za Italijo. Leta 1938 je šlo 33% vsega italijanskega izvoza čez morje, odkoder je prihajalo 36% vsega italijanskega uvoza.

Predmete, ki jih je doslej kupovala Italija v prekmorskih državah, si je nadomestila z uvozom iz kontinentalnih držav (pogonska sredstva in meso). Deloma pa je italijanska proizvodnja sama tudi znatno narasla. Na drugi strani so tipični italijanski izvozni predmeti dobili dovolj kupcev v celinski Evropi (kmetijski pridelki, umetna svila, žveplo). Kontinentalna trgovina Italije, ki je po prejšnjih statistikah obsegala okoli 12 milijard lir (t. j. 64% vse zunanje trgovine) je danes gotovo znatno narasla. Promet z Nemčijo obsega danes dve tretjini celinskega prometa. Višina prometa med Italijo in Nemčijo znaša daleč nad 5 milijard lir letno. Povečanemu uvozu nemškega premoga je stopilo nasproti znatno povečanje italijanskega kmetijskega izvoza v Nemčijo.

Normalno in ugodno se razvija italijanska zunanja trgovina s Švico in Jugoslavijo. Z Madžarsko in Bolgarijo so bili nedavno podpisani v Rimu novi trgovinski sporazumi. Italija povečuje tudi svoje dovoze iz Rumunije; ta si je v ta namen začela na Donavi graditi lastno tankovsko brodogradnjo.

S Turčijo so bile velike težave, ker je pomorski promet zelo zastal. Vendar je prišlo do novega sporazuma, ki bo povečal medsebojni promet. Zanimivo je, da je italijanska vlada v zadnjih dneh dovolila izvoz vojnega materiala, ki ga je zajela italijanska vojna kontrola v Sredozemskem morju.

Promet s Sovjetsko Rusijo trpi zaradi pomanjkanja pomorskih zvez. Povečal pa se je promet s Španijo, ker je zopet prosta pot po suhem skozi nezasedeno Francijo. Ugodno se razvija tudi trgovina z nordijskimi državami, kar dokazujejo zadnji trgovinski sporazumi z Finsko, Dansko in Švedsko. Vsi ti transporti gredo danes po nemških železnicah.

Tudi naša država bo imela v kratkem trgovinske razgovore z Italijo. Kajti kmalu se bo sestel italijansko-jugoslovanski mešani odbor. Pričakovati je, da bodo na tem zasedanju govorili v prvi vrsti o obračunskem tečaju lire v italijansko-jugoslovanskem kliringu. Že svoječasno so se raznesli glasovi, da bo ta tečaj zvišan za okoli 20%.

Racioniranje v Italiji

Za mesec februar so bili izdani v Italiji novi predpisi o racioniranju živil. Pri tem je bilo uveljavljeno načelo, da se dobi na mesec po 2 kg moke, riža ali testenin, vendar ni povsod razdelitev enaka. Večja količina testenin je bila dodeljena srednji in južni Italiji ter na otokih, manjša v severni Italiji, zato pa bo severna Italija dobila več riža. Dodana pa je bila rižu in testeninam tudi koruzna moka predvsem za severne italijanske pro-

vince, manj pa za južne province. Prodaja kruha ostane neizpremenjena v dosedanjih mejah kontingentov za posamezne province.

Na otokih Siciliji in Sardiniji dobe na 1 prebivalca 1.800 gramov testenin in 200 gramov riža na 1 mesec, v Kalabriji, Kampaniji, Lucaniji, Apuliji, Abrucih, Molisih in Laciju dobe po 1500 gramov testenin, 300 gramov riža in 200 gramov koruzne moke; v Umbriji, Toskani, Markah in Liguriji dobe 1800 gramov testenin, 600 gramov riža in 400 gramov koruzne moke. V severni Italiji v provincah: Emiliji, Pijemont, Lombardiji in treh Benetijah se bo dobilo meseca februarja 600 gramov testenin, 1000 gramov riža in 400 gramov koruzne moke.

Sele sedaj študirajo, da bi dali težkim delavcem 600 gramov testenin več na mesec v južnih provincah in v Laciju, v srednjih in severnih provincah pa še 300 gramov testenin in 300 gramov riža.

Bencin za avtomobile

Za mesec februar bodo dobili avtomobilisti te le količine bencinske mešanice: motociklisti 15 litrov, motociklisti in avtomobilisti do 10 k. s. 40 litrov, 10—15 k. s. 50 litrov, nekateri v tej skupini zaradi potreb prometa do 90 litrov, od 16—20 k. s. 120 litrov, od 20—30 k. s. 200 litrov, z nad 30 k. s. 220 litrov.

Taksiji bodo dobili: v mestih do 100.000 prebivalcev 130 litrov, od 100—300.000 prebiv. 150 litrov, od 300 tisoč do 500 tisoč prebivalcev 200 litrov, od 500 tisoč do 700 tisoč prebivalcev 250 litrov, od 700 tisoč do 1 milijon prebivalcev 270 litrov in taksiji v milijonskih mestih 300 litrov mesečno. Tudi te kvote veljajo za mesec februar.

Posestne izpremembe v Ljubljani in okolici

Lani januarja je bil znaten naval zemljiško-knjižnih predlogov za prenos lastnine na podlagi kupnih pogodb. Zemljiškoknjižni urad je lani januarja zaznamoval nad 60 kupnih pogodb za celotno vrednost nad 8 milijonov dinarjev in pol. Letos je nastal velik zastoj. Doslej je zemljiškoknjižni urad zaznamoval v tem mesecu le 21 kupnih pogodb za vrednost 1.002.034 din. Vzrok takemu zastoju na nepremičninskem trgu? Komentarji so najrazličnejši. Nekateri trde, da je začelo primanjkovati razpoložljivega denarja za take zemljiške investicije. So pa še drugi vzroki. Kontrolni pregled kupnih pogodb v Belgradu je zelo strog in stvari počasi napredujejo. Zemljiškoknjižni urad je od oktobra do sredi januarja poslal tja že nad 600 najnovejših kupnih pogodb v odobritev. Urad je ta mesec zaznamoval le kupne pogodbe, ki so bile starejšega datuma pred 1. oktobrom 1940. Odobrenja kupnih pogodb od strani centralne vlade ne potrebujejo kupne pogodbe, ki jih sklepajo državne ustanove, kakor železniška uprava, banske uprave in občine. Drugeče so bile zadnji čas zaznamovane naslednje kupne pogodbe:

Inozemski poročevalci iz Anglije pišejo, da se hočejo tudi razni zlikovci okoristiti z nesrečo ljudstva in ropati po porušeni hišah in trgovinah. Zato so postavljeni vojaki kot posebna straža, kakor je videti na tej sliki iz Londona.

Tale nemški parnik, ki so ga pri Narviku potegnili iz morja, je priča, kakšni silni boji so lani tu divjali.

Direkcija državnih železnic v Ljubljani je kupila v k. o. Vižmarje ležeče parcele: prvič od posestnikov Ivana in Ane Zaletel v Stanezičah parceli št. 1059/1 in št. 1061/1 v skupni izmeri 34 m² za 2040 din, dalje od posestnice Ane Zaletelove pa parceli št. 1057/1 in št. 1059/2 iste k. o. v skupni izmeri 180 m² za 10.800 din. Kvadratni meter je bil po 60 din.

Ježek Janez, posestnik v Spodnjih Pirničah št. 13, je prodal Mariji Mihevcovi, posestnici Ljubljana-Glince XI/2, parcelo št. 478/4 k. o. Spodnje Pirniče v izmeri 1700 m² in parcelo šte. 480/4 iste k. o. v izmeri 2527 m² za 21.135 din, dalje Terziji Zalaznikovi, posestnici v Ljubljani, Gajeve ulice št. 6, parceli šte. 478/3 k. o. Spodnje Pirniče v izmeri 837 m² in šte. 490/3 iste k. o. v izmeri 1471 m² za 11.540 din.

Pečjak Ignac in Marija, posestnika v Črnučah št. 130, sta prodala Živku Brajkoviču, čevljarstvu mojstru v Ljubljani, Rožna dolina XV/3, nepremičnino vl. št. 428 k. o. Črnuče (hiša št. 130 v Črnučah) za 65.000 din.

Cerin Fran, posestnik v Zgornji Hrušici št. 11, je prodal Ani Stehničarjevi, služkinji v Ljubljani, Resljeva cesta št. 26, parcelo šte. 130-9/3 k. o. Bizovik v izmeri 800 m² za 14.500 din.

Bonča Marija, posestnica v Vižmarjih št. 48, je prodala Ladislavi Hrenovi, soprogi tiskarskega pomočnika v Ljubljani, parcelo šte. 222/7 k. o. Vižmarje v izmeri 1001 m² za 10.019 din.

Veliko povečanje našega prometa. V mesecu oktobru je število natovorjenih vagonov na naših držav. železnicah doseglo rekordno višino 203.445, v novembru pa se je nekoliko zmanjšalo, na 187.351. Leta 1939 je bilo na naših držav. železnicah natovorjenih oktobra 198.339 vagonov, novembra pa 178.836. Skupno je bilo v prvih 11 mesecih leta 1940. natovorjenih na naših držav. železnicah 1.854.176 vagonov, dočim je bilo v prvih 11 mesecih 1939 natovorjenih v istem razdobju samo 1.691.451 vagonov, v vsem letu 1939 pa 1.845.798 vagonov. — Državna rečna plovba je v novembru 1940 prevozila 112.972 ton (oktobra 1940 141.999 ton, novembra 1939 123.832 ton). Skupno je državna rečna plovba v prvih 11 mesecih lanskega leta prevozila 928.400 ton blaga, v prvih 11 mesecih 1939 917.034 ton, v vsem letu 1939 pa 1.031.694 ton. — Naš pomorski promet je znatno padel. V prvih 10 mesecih 1940 je dosegel 10.768.000 ton, dočim je v prvih 10 mesecih 1939 znašal še 16.267.000 ton. Predvsem je padel delež ladij pod tujo zastavo. V prvih 10 mesecih leta 1940 je znašal 1.261.000 ton, v prvih 10 mesecih 1939 pa 3.424.000 ton. Od junija dalje je promet padel na minimum. Maja je znašal še 156.000 ton, oktobra pa le še 31.000 ton.

Prekmorska plovba, Sušak, ki spada v koncern Jugoslovanskega Lloydja, izplačuje za 1940 dividendno v znesku 750 din na delnico imenske vrednosti 1.000 din. Za leto 1939 je znašala dividenda 600 din, za leto 1938 in 1937 po 400 din, za 1936 100 din.

Konkurz je otvoren o imovini Transjugo. d. d. za promet in proizvodnjo gradbenih in industrijskih predmetov in izvedbo specialnih del v likvidaciji v Zagrebu. Terjatve je prijaviti do 14. marca 1941.

Emisija blagajniških zapiskov v Italiji. Dne 15. maja 1941 zapadejo 5% 9 let tekoči blagajniški zapiski italijanske države, ki so bili izdani leta 1932 in opremljeni s premijskimi dobitki. Zaradi tega je sedaj italijanska vlada razpisala emisijo novih devetletnih blagajniških zapiskov, ki nosijo 5%. emisijski tečaj pa je 97,50 lir za imenskih 100 lir. Tudi ti zapiski bodo opremljeni s premijskimi dobitki.

Tvornica vžgalic v Osijeku, ki pripada d. d. »Dravici«, je morala podaljšati svoj povprečni delovni čas od 35 ur na 60 ur tedensko, ker je s koncem decembra nastalo veliko povpraševanje za vžgalice.

Borze

28. januar.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 11.886.344, na belgrajski pa 8.930.000 din, od tega 198.893 in 307.000 mark, 64.700 drahem, 38.048 švicarskih frankov in 87 dolarjev. — V efektilih je bilo prometa na belgrajski borzi 450.000 din.

Ljubljana — uradni tečaji:

London 1 funt 174.57—177.77
Newyork 100 dolarjev 4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov 1028.64—1038.64

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 100 mark 1772.00—1792.00
Solun 100 drahem 38.50 denar

Ljubljana — svobodno tržišče:

London 1 funt 215.00—219.10
Newyork 100 dolarjev 5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov 1271.10—1281.10

Zagreb — zasebni kliring:

Solun 100 drahem 38.50 denar

Belgrad — zasebni kliring:

Solun 100 drahem 38.15—38.85

Curih. Belgrad 10, Pariz 8.30, London 16.075, Newyork 431, Bruselj 69 (nom.), Milan 21.65, Madrid 40, Amsterdam 2.29 (nom.), Berlin 172.50, Stockholm 102.75, Oslo 98.50 (nom.), Kopenhagen 83.50 (nom.), Sofija 4.25, Lizbona 17.26, Budimpešta 85, Atene 3, Carigrad 3.375, Bukarešta 2.15, Helsingfors 8.75, Buenos Aires 102.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 473—476
v Zagrebu 474 denar
v Belgradu 480 denar

Ljubljana. Drž. papirji: 7% invest. pos. 100 denar, agrarji 55 den., vojna škoda promptna 473 do 476, begl. obv. 85 den., dalm. agrarji 81 do 81.50, 8% Bler. pos. 106—108, 7% Bler. pos. 100 do 101, 7% pos. DPB 102—1038, 7% stab. posojilo 97 den. — Delnice: Narodna banka 7000 den., Trboveljska 305—370, Kranjska industr. družba 142 denar.

Zagreb. Drž. papirji: 7% invest. posojilo 100 denar, vojna škoda promptna 474 denar, begluške obveznice 85 denar, dalm. agrarji 81.25—81.50 (82), 6% šumske obveznice 80 denar, 4% severni agrarji 55.50 denar, 8% Blerovo posojilo 107.50 denar, 7% Blerovo posojilo 100 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 102 denar, 7% stab. posojilo 96 denar. — Delnice: Narodna banka 7100 denar, Priv. agrarna banka 200 denar, Trboveljska 372.50—380.

Belgrad. Drž. papirji: 7% invest. posojilo 101 denar, vojna škoda promptna 480 denar, begluške obveznice 85.75 denar, dalm. agrarji 81.50—82 (82, 81.75), 6% šumske obveznice 80—80.75 (80.25), 4% severni agrarji 55.50—56.50 (55.50), 8% Blerovo posojilo 106 denar, 7% Blerovo posojilo 106 denar, 7% stab. posojilo 99 denar. — Delnice: Narodna banka 7050 denar, Priv. agrarna banka 205.50 denar (205.50 drobni komadi).

Žitni trg

Novi Sad. Oves bač. srem. slav. 385—390. Ječmen bač. sre. 440—450. Vse ostalo neizpremenjeno. — Tendence neizpremenjena

Sombor. Vse neizpremenjeno. Tendence neizpremenjena. Promet majhen.

Zivinski sejmi

Zivinski sejem v Ljubljani dne 15. januarja 1941. Dogon: 32 volov, 20 krav, 5 telet, 44 konj in 7 prašičev za rejo. Prodanih je bilo 18 volov, 8 krav, 3 teleta in 9 konj. Cene so bile naslednje: voli 7 do 9 din, krave 4 do 7.50 din, teleta 11 do 13 din za kilogram žive teže. Konji od 500 do 6000 din za glavo.

Zivinski sejem v Ptuj dne 21. januarja in zivinski sejem 22. januarja t. l. Dogon: 71 volov, 216 krav, 11 bikov, 19 juncev, 47 telic, 57 konj, 3 žrebca, 85 svinj in 14 prašičev. Prodanih je bilo domačim kupcem: 32 volov, 91 krav 4 bikov, 5 juncev, 18 telic, 19 konj, 1 žrebe in 31 prašičev. V Nemčijo je bilo prodanih 8 volov. Cene so bile naslednje: voli 7.50—9 din, krave 4.25—7.50 din, bikovi 6—7 din, telice 7—9 din, pršutarji 12—13 din, debele svinje 13.50—15 din in svinje za pleme 10—11.75 din za kilogram žive teže. Konji 2000—6000 din in žrebca 1000—3000 din za glavo.

Naj se dvigne prosveta po vsej državi

Iz govorov predsednika vlade Cvetkoviča in pošnega ministra dr. Torbarja pri blagoslovitvi nove radiolonske postaje v Skopju

Že včeraj smo poročali, da so pretekli ponedeljek v Skopju blagoslovili in odprli novo radiolonsko postajo. Pri blagoslovitvi je imel pošni minister g. dr. Torbar naslednji govor:

Minister dr. Torbar o pomenu in razvoju naše radiofonije

V tem nemirnem in burnem času, ko v Evropi divja vojni požar in grozi nevarnost, da bo požar s svojimi plameni zajel tudi druge celine, odpiramo v miru novo, zelo pomembno kulturno ustanovo. Samo nekaj dokazov v prejšnji in najnovejši izven spopada in vojnega požara. Znano je vsemu svetu, da je dosedanja mednarodni spopad postal po svojih posledicah že do danes neugoden ali celo katastrofalna za več držav. Znano je, da utegne sedanji spopad postati neprijeten in usoden za tiste države, ki ne bodo znale, oziroma ne bodo mogle v kritičnem trenutku krepko in odločno braniti svojih življenjskih koristi, braniti svoje svobode in neodvisnosti. Srbi, Hrvati in Slovenci so podali zadosti dokazov v prejšnji in najnovejši preteklosti, da so pripravljeni na nadčloveške žrtve in napore, da bi obvarovali in ohranili vse, kar je njihovega. Varujejo in branijo življenjske, narodne in državne pravice pa niso štedili niti s količinami, niti z vrstami žrtv, temveč so ob vsakem času polagali na oltar domovine vse najboljše iz sebe in brez vsakršnega oklevanja. V vztrajnem delu in dajanju ogromnih žrtv za svoje narodne in človečanske ideale so si ustvarili Srbi, Hrvati in Slovenci svojo narodno državo, solidno in trdno, in katero hočejo obdržati in ohraniti tudi v največjih žrtvah. S premišljenim, temeljitim in odločnim delom pod daljnovidnimi, modrimi in zglednimi navodili in navdihom Nj. kr. Vis. kneza namestnika Pavla se je vladi narodnega sporazuma posrečilo ohraniti našo državo daleč od vojnega trzesa, ki je zajel velik del Evrope. Mi zanesljivo upamo, da bo ta vlada znala na isti način obvarovati posledaj kakor doslej našo domovino pred vojnim požarom ter čuječe braniti naše državne in narodne koristi in da bo storila vse, kar je v njeni moči in oblasti, da ne bomo mi, najsi bo kot država ali narodna zajednica, pretrpeli škodo. Naš narod se je vojskoval skozi desetletja in lahko se reče brez pretiranja, da se je boril skozi stoletja za izpolnitev svojih narodnih in državnih pravic in se je povzpelo do tega, da se je razvil in izobrazil na mnogih področjih človeškega udejstvovanja in bi pri svoji nedvomni veliki nadarjenosti in nenavadno močni volji ter odločnosti, pri izvedbi svojih sklepov imel nesporno pravico, da dobi eno vodilnih mest med evropskimi kulturnimi narodi. Če nečemo biti potisnjeni v kot, potem moramo z največjim naporom vseh umskih in fizičnih sil našega naroda nadomestiti tisto, kar smo brez svoje krivde zanemarili. Ni samo naša pravica, temveč tudi dolžnost, ki je pod sedanjimi težkimi okoliščinami

še večja in še bolj odgovornosti polna, da z našim produktivnim, resnim in spoštovanjem vrednim nardom zgradimo svojo stavbo socialno, kulturno in politično tako, da bomo eden najnaprednejših narodov v gospodarskem pogledu, duhovno pa eden najelitnejših narodov evropske skupnosti. Kralj vlada izvršuje svojo državno in narodno dolžnost, ko podpira narodov stremeljenje za kulturno in politično izpolnitev naše narodne zajednice. V tem smislu pomeni otvoritev skopljanske radijske postaje pomemben in velik korak. Mi smo ponosni, da lahko danes v trenutku, ko nad Evropo besni vihar vojne in ko v njej govorita kri in železo, odpiramo skopljansko radijsko postajo in s tem podajamo očitno dokaz naše volje in želje, da zgradimo svojo narodno kulturo in sodelovanje na polju sodobne civilizacije.

Ogromen in neslučen razvoj radiofonije v zadnjih 20 letih je najboljši dokaz njenega velikega pomena, njen velike vloge in končno njene afirmacije v moderni družbi in življenju. Njen razvoj tako hitro napreduje, da je danes na svetu čez 100 radijskih oddajnih postaj in 150 milijonov radioposlušalcev. Samo v Evropi se je v zadnjih desetih letih radiofonija povečala za 3000 krat. Če predpostavimo, da je okoli 52 milijonov radioposlušalcev in da vsaj dva poslušata aparat, pridemo do zaključka, da posluša radijske oddaje četrtina Evrope. Pri nas je bilo zanimanje za radiofonijo kmalu potem, ko se je pojavila. Po letu 1925 se je začela naglo razvijati in leta 1929 so oddajale radijske postaje v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani. Čeprav so te radijske postaje majhne jakosti, vendar so pridobile mnogo naročnikov. Še leta 1929 je bilo v vsej državi okoli 30.000 naročnikov in je od tedaj število naglo naraščalo ter je leta 1940 naraslo na 180.000. Belgrajsko in zagrebško radijsko postajo sta zgradili dve privatni družbi, ki jim je bila dana koncesija za graditev teh postaj in za njih uporabo. Toda privatne družbe niso pokazale zanimanja in tudi niso mogle privedi radiofonijo na odgovarjajočo višino. Zato je bilo sklenjeno, da v tem vprašanju vzame pobudo država in roke. Kot prvi korak je bila zgraditev kratkovalovne radijske postaje v Beogradu leta 1929. Kmalu potem je bilo sklenjeno, da se v Skopju zgradi radiofonska postaja z jakostjo 20 kilowatov ter da se odvzame privatnim družbam koncesija in da se nadaljna skrb za radiofonijo v naši državi poveri državi. Ta sklep smo uresničili pretekla leta ter je ministrstvo takoj začelo z izdelovanjem velikega načrta za razvoj naše radiofonije. Na podlagi tega načrta je ministrstvo naročilo za Beograd in Zagreb radiolonske postaje po 120 kilowatov in čez poldrugo leto so začele oddajati. Istočasno je bila odobrena zgraditev 20 kilowatne radijske postaje v Ljubljani in petkilowatne v Mariboru. Razen omenjenih postaj je predvidena zgraditev postaj v Sarajevu in Splitu z jakostjo 20 kilowatov. V načrtu je še zgraditev manjših radijskih postaj, katerih kraje se bo

odredilo po namestitvi velikih radijskih postaj. Te majhne radijske postaje bodo tam, kjer se naše velike radijske postaje ne more slišati z najcenejšim ljudskim aparatom. Mi upamo, da bo ves ta načrt končan v petih letih in da bodo lahko v vsakem kraju naše skupne domovine poslušali z najcenejšim in vsakemu pristopnim aparatom. Z umetniškimi programi, nasveti in predavanji iz vseh področij služi radiofonija vsem slojem naroda. Ni treba niti omenjati vloge, ki jo igra pri svojem delovanju tudi čez narodne meje. Tako se spoznajo tudi drugi narodi z našim narodnim življenjem, našimi stremeljenji, našimi običaji in našo kulturo. Poseben pomen pa ima radiofonija pri tistih narodih, pri katerih se je gotov del prebivalstva izselil v druge države, ki so od nas mnogokrat zelo daleč. Vemo, kakšno vrednost predstavlja radiofonija za te ljudi in za ohranitev njihove narodnosti ter duhovne povezanosti z materijo domovino, ko poslušajo vesti, živo besedo, pesmi in glasbo iz svoje domovine.

Po svečani posvetitvi radijske postaje je bil v Oficijskem domu banket, pri katerem so bili tudi predsednik vlade Dragiša Cvetković, pošni minister dr. Torbar in minister za ljudsko telesno vzgojo Pantič, armadni poveljnik Ilija Brašić, pomočnik armadnega poveljnika Dušan Isaković in druge ugledne osebnosti. Med banketom je prvi povzel besedo skopljanski župan Mihajlovič, ki je nazdravil Nj. Vel. krilju in kr. domu. Za njim pa je govoril

predsednik vlade Cvetković

kategora so navzoči pazljivo poslušali. G. Cvetković je izjavil: Kadar pridejo takšni svečani dnevi, tedaj se običajno spominjamo naše preteklosti, spominjamo se velikih in znamenitih dogodkov in spominjamo se vsega tistega, kar je bilo v preteklosti svetlo in veliko. Toda istočasno pogledimo tudi našo vest, da bomo videli, ali smo mi nasledniki, potomci in dediči teh velikih dogodkov in teh velikih dni res vredni teh žrtv in če smo opravičili s svojim delom vse tiste velike žrtve in napore našega naroda v preteklosti. Gospod! Naš narod je dal ogromne žrtve v svoji preteklosti za ustanovitev svoje neodvisne in svobodne domovine. Žrtvoval se je z vero in prepričanjem, da samo v svobodni domovini lahko postanemo narod v kulturnem in vsakem pogledu in da se le kot taki lahko svobodno, močno in mirno razvijamo. Narod se je žrtvoval s prepričanjem, da bodo njegovi potomci uživali koristno in polni časti vse pridobitve, ki jim jih je zapustil, prepričan, da te žrtve v preteklosti niso bile zastoj. Ko smo se danes zbrali tukaj v carskem Skopju, v Dušanovem Skopju, se moramo spomniti velike preteklosti in velike vloge, ki so jo tedaj pri ustvarjanju naše države imele naše sile, in vsega tistega, kar je bilo v tej preteklosti velikega in lepega. Tukaj se je ustvarila naša država, tukaj na vseh straneh so se danes stari spomeniki, ki pričajo o naši veličini in naši kulturni moči in nas spominjajo na velike žrtve, ki so bile žrtvovane v preteklosti za sijaj in veličino naše državne misli. Ali smo se mi v celoti oddolžili tem krajem? Tisti, kdor nepristransko gleda na dogodke zunaj in celo tisti, ki bi rad mnoge stvari prikazal z nekim pesimizmom, misli, da mora takšen opazovalec, ki bi rad podal pravično oceno za zadnjih 20 let razvoja našega klasičnega juga, in za vse, kar je bilo tukaj izvršene za njegov gmotni dvig, priznati, da je bil vendar storjen velik napredek. (Burno odobranje.)

Italijanski minister za narodno vzgojo Bottai obišče te dni Nemčijo.

vanje.) Dosti je bilo storjenega in dosti se je delalo. V zadnjih 2 letih sem bil osebno navzoč pri mnogih lepih pridobitvah in lepih manifestacijah, ki so bile storjene za gmočno zboljšanje Dušanovega Skopja. Nedavno smo posvetili lepo in veliko bolnišnico. Storili smo, da bi v kulturnem pogledu Skopje ne zaostalo in smo torej upoštevali tudi socialni moment, za katerega je zlasti v sedanjih časih skrbeti. Blagoslovili smo tedaj lepo in prekrasno bolnišnico, s katero smo zadovoljili veliko in neizogibno socialno in zdravstveno potrebo mesta Skopja. Za bolnišnico je prišla ženska gimnazija, prosvetni hram, kjer se bodo vzgajali rodovi, ki bodo prevzeli pridobitve sedanosti in gradili našo bodočnost. Za gimnazijo je prišlo pomembno delo na področju skopljanske komunalne politike: dograditev močne centrale na reki Treski, s čimer so skopljanski prebivalci dosegli izpolnitev velike kulturne potrebe. Nato je prišla skromna, toda socialno zelo pomembna borza dela z delavskim domom. Potem spet krasen most na Vardaru in najmodernejša železniška postaja v državi. Pošni minister je danes dejal, da je Skopje razen drugih pridobitev nedavno dobilo tudi avtomatično telefonsko centralo, ki bo ugodila tehnično-prometnim potrebam Skopja. Končno pa prihaja še velika kulturno-prosvetna ustanova, ki smo jo danes odprli, namreč radio-Skopje. Naj ta prosvetno kulturna pridobitev služi tistemu, kar mi v današnjih časih vsi želimo. Naj služi kulturni in duhovni zgraditvi našega naroda. Mi želimo mir in mi hočemo mir. (Dolgotrajno odobranje.) Zato naj v teh momentih naš narod ohrani tisto, kar je neobhodno potrebno za jamstvo miru: popolno notranjo disciplino. V teh časih ne sme nihče motiti notranjega miru. Vsi moramo biti soglasni in skupno delati, da v teh usodopolnih časih, ki jih preživlja Evropa in ves svet, ohranimo popolno disciplino in da vse naše konstruktivne sile usmerimo tja, kjer so najbolj potrebne za krepko ekonomsko in gospodarsko oblikovanje naše države in našega naroda. Jaz vem, kaj vas danes moli. To je tista skrb, ki skrbi tudi mene kot odgovornega predsednika vlade. Ta skrb so najvišji interesi naše države in te največje interese moramo vsi skupaj varovati. Zeleti mir, pomeni zbrati vse konstruktivne sile in jih dati na razpolago naši narodni obrambi. (Burno odobranje.) Tudi ta postaja, ki smo jo danes posvetili v Skopju, naj služi temu velikemu idealu. Njen namen je predvsem ta, da pokaže tisto veliko kulturno in duhovno bogastvo, ki je v teh krajih. Istočasno pa mora od svoje strani storiti vse, da izvrši popolno duhovno edinstvo našega naroda, ker je to velik prispevek za zavarovanje naše bodočnosti in našega miru.

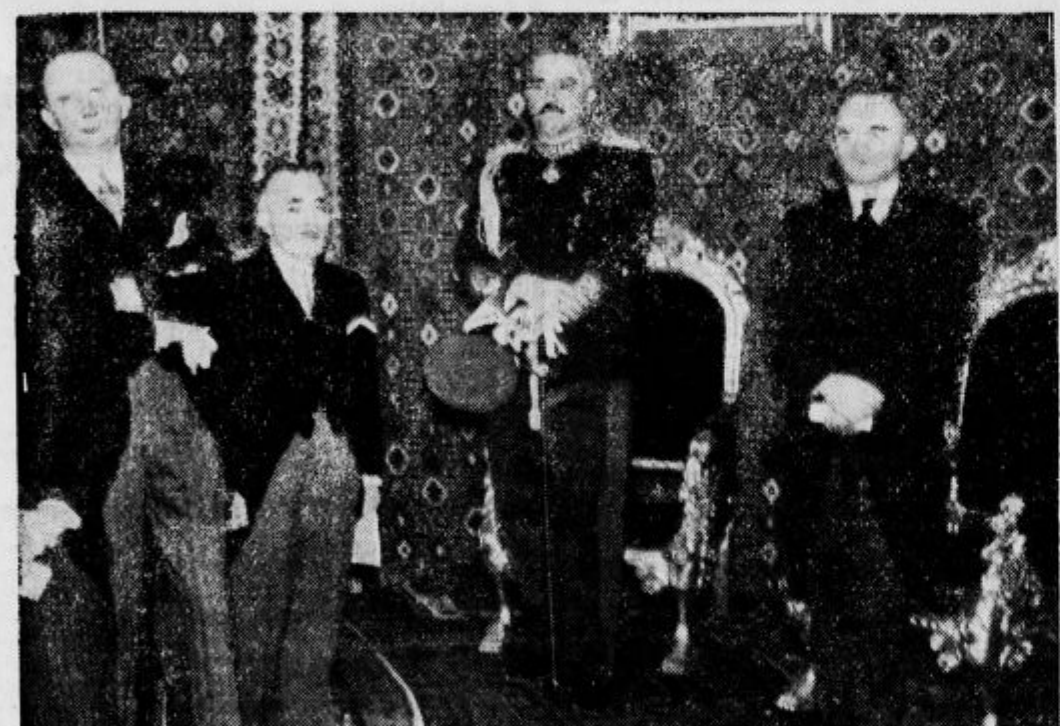
Govor predsednika vlade Dragiša Cvetkoviča so navzoči burno odobravali.

Starostno zavarovanje v Nemčiji

Pravkar mineva leto, odkar je vodja rajha dal voditelju nemške delovne fronte dr. Leyju nalogo, da izdela temelje in smernice za obsežno starostno preskrbo nemškega naroda. Že po pitlem pol letu so predložili vodji izdelan načrt. Vse temelji na naslednjem zakonskem načelu: Vsak državljani, ki je izpolnil svoje dolžnosti do družbe, mora biti deležen preskrbe. Kdor se je vse življenje z delom udeleževal skupne usode, temu nudi družba osebno pomoč za primer bolezni in starosti. Samo po sebi umevno pa je, da bo še tudi za naprej usodo posameznika vodila osebna zmožnost in sreča. Eno pa drži: nova starostna preskrba bo nudila v vsakem primeru vsakemu državljanu dovolj vsega za kritje najnujnejših življenjskih potreb in ga bo obvarovala skrbi in bede za primer bolezni in starosti. Sredstva za to starostno preskrbo bo zbirala vsa narodna skupnost, za katero je posameznik delal vse svoje življenje. Čujejo se glasovi, da bi utegnili takšna sta-

rošna preskrba zatreči v nemškemu delavcu smisel za štednjo. Nemški delavec ne bo postal pod vplivom nove starostne preskrbe razsipnik, temveč bo uporabljal svoje dohodke kakor doslej za zgraditev domačega ognjišča. Za njegov položaj je to štedljivost, ki bi lahko služila marsikomu za vzor. Ni pa rečeno, da bi naj nemški delavec tako štedil, da bi stihil že skopuh; on naj uživa in se veseli življenja. Uvedba nove nemške starostne preskrbe bo prav gotovo dala pobudo za še večjo štednjo. Doslej so delovne mase štedile le pod pritiskom negotove bodočnosti, kakor da hočejo napolniti sod brez dna. Kdor pa ve, da je za starost preskrbljen in da se mu ni treba bati bolezni, ta štedi v znamenju življenja. Vsakdo ve, da mu bo to, kar je prištedil, dobrodošel priboljšek, ne pa preskrba za težke čase.

Z uvedbo nove starostne preskrbe je za nemški narod povsem zadovoljivo rešeno vprašanje zagotovitve brezskrbne starosti.

Kraljev zastopnik in prosvetni minister dr. Miha Krek na svetovaski proslavi na belgrajski univerzi 27. januarja 1941.

Beg iz Pariza

10

Zahtevali so od mene le še naslov kakega znanca v Franciji, da bi se pri njem mogli informirati, kdo sem; dokler pa tega ne bodo mogli storiti, pa so mi obljubili, da bom imel stanovanje v sobici, ki je pripravljena za take tiče! Kako sem bil obljube vesel, ni treba poudarjati! Človek postane po vsem tem top in si ne žene nepotrebnih stvari k sreči. Na lastni koži pa sem občutil, da je policija v Franciji na deželi mnogo bolj dlakocepa kakor n. pr. v Parizu. Ko sem se čez nekaj trenutkov nato znašel v temnici, kjer je bil neznošen duh po plesnobi, saj ni bilo nobenega okna, ko sem pod nogami čutil mrzlo kamenje in ko se je ključ v vratih obrnil ter zaškripal, da mi je šlo skozi ušesa, sem se vsedel na slamnjako in se razjokal v gluho tmo. Čez dobro uro je prišel poveljnik tamkajšnje čete, mi odprl ter rekel, da ima vtis, da sem pošten človek, ter mi dovolil, da si grem iskat večerje in da spim, kjer že hočem, samo da pridem naslednje jutro nazaj. Naslednje jutro so se skušali informirati po telefonu v Poitiersu, toda niso mogli dobiti zveze. Zato so mi rekli, naj grem naprej, če hočem. Seveda si nisem pustil dvakrat reči. Opoldne — 19. rožnika — sem bil že v Argentonu. Vse ceste so bile polne, med beg

Drobne novice

Koledar

Sreda, 29. januarja: Franc Saleški, škof in cerkveni učitelj; Valerij, škof; Barba, mučenica. Četrtek, 30. januarja: Martina, devica in mučenica; Hijacinta, devica; Feliks IV., papež.

Letopis

29. januarja 1600. leta se je reformacijska komisija pod vodstvom sekovskega škofa Martina Brennerja, potem ko je spreobrnila protestante v Radgoni, St. Lenartu in Slovenskih gorah, Mariboru, Ptuj in Slovenjgradu vrnila v Ljubljano, odkoder je odšla v oktobru prejšnjega leta.

29. januarja 1860. leta je umrl v Bonnu v Nemčiji Ernest Moritz Arndt, poleg Th. Körnerja najznamenitejša nemška pesniška postava iz časa napoleonskih vojn. Arndt je preokrenil nemško leploslovje od čisto estetsko-humanega ideala in ga politično pobarval. S svojo liriko je močno uplival na mlajše generacije. V poznejši se je navduševal za Steinove osvobodilne ideje in ostro nastopal proti Napoleonu uničevalcu in zatiralcu nemške svobode.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrl gospod Pavel Knapič. Pogreb bo v četrtek, 30. januarja ob 4 popoldne v Zal, kapela sv. Petra, na pokopališču k Sv. Križu. Naj v miru počiva! Zalujocim naše iskreno sožalje!

Iz banovine

Imenovani so: Dr. Marjan Barle za banovinskega uradniškega pripravnika pri banovinski bolnišnici v Mariboru; dr. Alojzij Baraga, honorarni zdravnik zdravstvenega doma na Raketu, za banovinskega zdravniškega uradnika zdravstvene občine Skočjan; s sedežem v Skočjanu; dr. Alojzij Šef. zdravnik-volonter ginekološkega oddelka Zakladne bolnišnice v Zagrebu, za banovinskega uradniškega pripravnika pri banovinski bolnišnici v Celju; Drago Vrhovec za banovinskega uradniškega pripravnika pri okrajnem cestnem odboru v Gornjem gradu.

Napredovali so: inž. Dragotin Fajdiga za banovinskega tehničnega svetnika v V. položajni skupini, inž. Ivan Kadunc za banovinskega tehničnega višjega prištava v VI. pol. skupini, oboji pri banovinski upravi v Ljubljani; banovinski tehnik pri banovinski upravi v Ljubljani Viktor Zrimšek v VIII. pol. skupini; Alejo Henrik pri predstojništvu mestne policije v Mariboru za policijskega stražnika II. razreda; za policijskega stražnika III. razreda pri predstojništvu mestne policije v Mariboru policijski stražnik-pripravnik: Ignac Lipovec, Viktor Strajnsak, Jožef Murko, Jakob Lah, Ludvik Meglič, Josip Grobler, Josip Keleč in Rudolf Grušovnik.

Premeščeni so: Dr. Bančič Stanko iz bolnišnice v M. Soboti v banovinsko bolnišnico v Mariboru; dr. Josko Hajdinjak, zdravnik zdravstvene občine Ljutomer, v zdravstveno občino Beltinci s sedežem v Beltincih; dr. Stane Skuli, zdravnik zdravstvene občine Mokronog, v zdravstveno občino Kranj s sedežem v Kranju.

Upokojena sta policijska nadstražnika-zvaničnika la pri upravi policije v Ljubljani Franc Lupinc in Franc Tomše.

Sprejeta je bila ostavka na državno službo, ki jo je podal Oton Vovčič, policijski stražnik II. razreda pri upravi policije v Ljubljani.

KINO KODELJEVO — Telefon 41-64

Danes ob 16., 18. in 20. uri — **Premiera** veličastnega filma o velikem apostolu revnih in zapuščenih, očetu najbednejših sinov mačebe zemlje, prijatelju cestni h pobalnov. Film, poln verske poezije, obenem ganljiv in zabaven

DON BOSCO

(Izgubljeni sinovi)

Dodatek: „Florencia spomlad“ in „Cigančkova rapsodija“. — Pri večernih predstavah: G-Man (Sovražnik države št. 1) — James Cagney, Ann Dvorak

Izpred malega kazenskega senata v Ljubljani

Ljubljana, 28. januarja.

Mali kazenski senat, ki razpravlja vsak torek, sredo in petek, je letos januarja izrekel že večletne sodbe nad vlomilci in drugimi zločinci. Obsojil je več tatov in junakov noža na skupno kazen nad 20 let strogega zapora oziroma roboje, enim je dal večmesečne, drugim večletne kazni. Tudi danes je mali kazenski senat izrekel strože kazni.

V kratkem bo sestavljena splošna sodnokriminalna statistika za vso Slovenijo, kakor tudi za posamezna okrožna sodišča. Ta nam priča, da so se mnogi zločinci zelo pomnožili v teh razburkanih časih. Značilno je, da so se zelo pomnožili delikt sleparij in prevar v trgovskem in drugem poslovnem svetu, mnoge se dalje ropi in umori.

Pred sodnike malega kazenskega senata, ki mu je predsedoval s. o. s. g. Rajko Lederbas, je prišel med drugimi že večkrat kaznovani Janez Rode, ki je ponoči 6. decembra lani vzel posestnik Jancazu Kuharju 200 din gotovine in si v kuhinji privoščil tudi zajetje oboro. Za to vlomno tatvino je bil Rode obsojen na 1 leto roboje. Bilo je to v smaru pri Kamniku. Rode je bil tudi ovaden, da je posestniku Jerneju Jerabu ravnotam porazil dvema konjema lepe reče. Kazenska preiskava zaradi teh ropov pa je bila ustavljena, ker ni bilo točnih dokazov za ta zločin.

France Suštar, mizar iz tuhinjske doline, je bil obsojen na 8 mesecev strogega zapora, ker je dvema ljubljanskima trgovcema odnesel bato vate, več moških sraj in drugega blaga, kakor tudi blago za ženske plašče v skupni vrednosti okoli 5000 din. Suštar je tatvino priznal. Blago je prodal drugim interesentom v Ljubljani.

Lofje Vidmar je 3. septembra leta 1939 sunil v Remšakov gostilni v Praprotnem, kamniški okraj, delavca Janeza Zagarja z nožem v desno stran prsi in je bila poškodba smrtno nevarna. Vidmar je dejanje priznal, toda zanikal je krivdo. Izgovarjal se je na silobran, da ga je Zagar napadel. Mali senat ga je danes obsodil na 1 leto zaočenja. Ima plačati poškodovanemu Zagarju 6000 din za bolečino in 8000 din za izgubo zaslužka.

— Na naslov železniške uprave. Vožnja iz Ljubljane v Prekmurje je došla tudi z brzovlakom. Vendar so zveze s Prekmurjem z brzovlakom, ki odpelje iz Ljubljane ob 13.10 proti Kotorbi dobro, saj z mešanim vlakom, ki odpelje iz Ormoža proti Ljutomeru lahko takoj nadaljuje pot do Murske Sote pa takoj z naslednjim, ki odpelje iz Ormoža ob 18.09. Toda vrniti se iz Ljutomera ali Murske Sote v Ljubljano je pa naravnost težko. Res je, da odpelje ob 13.23 brzec iz Ormoža toda nanj ni

maš zveze in moraš čakati osebni vlak, ki odpelje iz Ljutomera ob 15.55, a se pripelje le redkokdaj v Ljubljano ob 21.57, običajno zaradi zamud mnogo kasneje. Iz Ljutomera pa odpelje kmalu po 12 proti Ormožu tovorni vlak z osebnim vagonom, ki pa ne sme sprejeti potnikov. Zakaj se ne more urediti tako, da bi ta vlak sprejemal tudi potnike, ki bi na ta način prišli lahko v Ljubljano že z brzcom ob 16.52, na katerega bi imeli priključek v Ormožu. Če je toliko vlakov ukinjenih, potem naj železniska uprava poskusi za nadomestilo tam, kjer je to mogoče. Mislimo, da je odhod tovornega vlaka iz Ljutomera lahko urediti tako, da bi imel zvezo na brz vlak, ki odpelje iz Ormoža ob 13.23. — Prizadejati.

— Nemška stenografija, strojeopisje. Pričetek tečaja 3. februarja. Trgovsko učilišče Rožida, Ljubljana, Trnovska ulica 15.

— Popravek k poročilu o svetovarskih nagradah na univerzi. K včerajšnjemu poročilu o nagradah, ki so bile podeljene mnogim dijakom na univerzi, naj omenimo, da je dobil Marjan Dolenc, slušatelj rudarskega oddelka na tehnični fakulteti, za temo: „Poteh mineralizacije borskega rudišča“, v znesku 3000 din ne iz fonda Francoskega društva tehniške fakultete, marveč je nagrado podelilo Francosko društvo borskih rudnikov v Srbiji, ki imajo v Boru velike rudnike bakra. Društvo je to nagrado podelilo po prizadevanju univ. prof. inž. g. Gostiše.

— Svetovarsko nagrado v znesku 800 din je dobil tudi stud. iur. Milan Komar, ki je predložil temo: Delokrog dekanov, naddekanov, arhidikonov in nadduhovnov (arhi-prezbiterij) v jugoslovanskih škofijah. V včerajšnjem poročilu je ime g. Komarja pomotoma izpadlo.

— Dolga želja vsakega Slovenca je, naj Marija z Brezji skljuje tudi v domači hiši. Priliko imaš, da si sliki Marije z Brezji za svojo hišo nabaviš. Izdalo jo je Škofijsko vodstvo Marijinih družb v Ljubljani. Naročiš jo lahko pri g. župniku oziroma pri njegovem zastopniku. Cena ji je 40 din.

— Pri osmrtnici Jerančič Marija je bilo izpuščeno ime: Franc, sin, kar s tem popravljam.

— Uboj na vasi. V Renkoveh v Prekmurju je vso okolico pretresla žalostna smrt 52 letnega posestnika Stefana Pucka. Našli so ga s preklano lobanjo v zadnjih vazdihih. Težko poškodovani Pucko se ni več zavedel, da bi mogel povedati, kdo je njegov ubijalec. Udarce po glavi je bil zadan z ostro sekirico, ki je prebila lobanjo, da so izstopili možgani. Žalostni dogodek med njim in ubijalcem, ki je baje njegov bližnji sorodnik se je odigral brez prič. Zadevo preiskujejo orožniki.

— Matere, pazite na male otroke! Zidarjeva žena Frančiška Rokovčeva je bila obsojena na 600 din denarne kazni, pogojno za 2 leti, ker ni posvetila zadostne skrbi in dovoljnega nadzorstva nad 2 letno hčerko Lojzko. Ta je 5. novembra lani, ko je mati kuhala kosilo, odšla iz hiše in šla k potoku, kjer je začela metati kamenje čez potok. Deklici je spodrsnilo, da je padla v vodo, ki jo je odnesla daleč od hiše. Pozneje je mati pogrešala dekle. Hitela je k potoku. Po dolgem iskanju jo je našla v vodi mrtvo.

— Za mazačstvo 15 dni zapora. Kazenskosodna praksa ima navado, da prav strogo kaznuje najrazličnejše padarje in mazače. Pred kazenskega sodnika poedince je prišel zobotehniški pomočnik Maks O., ki je bil obtožen, da je zdravil zobobole in delal umetne zobe raznim strankam proti nagradi. O. je priznal, toda navajal

odhodnih mestih in ciljih so prevzeli domači športniki. Ob živahnem zanimanju številnih gledalcev se je tekma v brezhibnem redu s lepim uspehom končala. Vsem, ki so pomagali z darili in z delom, se upraviteljstvo najtopleje zahvaljuje. Pristavljamo še, da bodo 8. februarja v istem kraju šolske smuške tekme iz vsega radovljanskega okraja.

Sv. Jurij pod Kumom

Zalna proslava za pokojnim voditeljem dr. Korosem je nad vse pričakovanje lepo uspela. Vršila se je preteklo nedeljo popoldne. Dvorana je bila nabito polna. Zlasti je bilo veliko moških in mladine. Fantje so priridili oder, dekleta pa pripravila vse potrebno za postavitve slike sredi odra, ki je stala na vzvišenem podstavku, zavitem v črno sredi zelenja in cvetja, slika sama je bila zavita v narodno trobojnico, pod sliko pa polno cvetličnih nageljnov. Moški zbor je najprej zapel »Vigred se povrne«, sledile so deklamacije in recitacije članov in članic fantovskega in dekliskega oddelka. Nato je bil govor, iz katerega smo se bolj spoznali, kaj nam je bil dr. Korosec kot voditelj, državnik, politik, zlasti kot nebežen delavec, ki je večkrat riskiral življenje v blagor Slovenije in Jugoslavije. Enodušno smo sledili pozivu govornika, da se v edinstvu oklenemo novega predsednika dr. Kulovec. S trikratnim »Slavaj« in z molitvijo za našega pokojnega voditelja se je proslava zaključila.

Radečo

Občni zbor JRZ. V nedeljo je bil občni zbor krajevne JRZ, kateremu je predsedoval član banke sveta notar dr. Jerob Peter. Zbora se je tudi udeležil poslanec banovinske JRZ g. Češnovar, ki nam je poročal o splošnem političnem in gospodarskem položaju naše države, zlasti pa Slovenije. O svojem delu so nam še poročali g. predsednik, podpredsednik, tajnik, blagajnik in predsednik MJRZ. Ob tej priliki se je spomnil g. predsednik našega nepozabnega voditelja dr. Antona Koroseca. Pri volitvah je bil izvoljen z malimi izprememami stari odbor pod predsedstvom g. dr. Petra Jeroba.

Na redni sejem dne 25. januarja je bilo prignanih 249 glav goveje živine. Od tega je bilo 135 volov, 58 krav, 43 telic in 18 telet. Kupčija je bila silno živahna, saj je bilo prodanih 40 odstotkov vse prignane živine.

Sredi zime utonila. Ko se je v soboto zvečer vračala g. Zahrastnik Ana, vdova železničarja, iz sejma domov, je po nesreči padla v mlinski kanal in utonila. Ko so jo domači pogrešali, so jo šli takoj iskati in jo našli nedaleč od hiše v vodi, nezavesno. Ves trud, da bi jo spravili z umetnim dihanjem zopet k življenju, je bil zastonj.

Sahovska novica. V nedeljo se je vršil v Krškem povratni kahovski dvoboj med SK Radečani in SK Krškimi za prvenstvo Posavja. Dvoboj se je končal s 5:3 za Radeče. S tem so si Radečani priborili naslov prvaka Posavja.

Dobrepolje

Ravnateljstvo in uradništvo Zadrugne zveze je zbralo znesek 1.650 din v spomin na pokojnega tainika Zadrugne zveze g. Antona Kralja in ta znesek darovalo dobrepoljskim revežem — rojakom pokojnika. Ohdarovani dobrepoljski reveži se velikodušno dobrotnikom najlepše zahvaljujejo.

Po državi

• Građana nemškega doma v Vrbsu. Novosadski »Deutsches Volksblatt« poroča, da bodo v Starem Vrbsu kmalu začeli graditi velik nemški dom. V domu bodo nameščene vse nemške kulturne in gospodarske organizacije in je v ta namen določena vsota en milijon dinarjev.

• Eksplozija v tovarni kablov. V novosadski tovarni kablov se je zgodila huda nesreča, pri kateri se je smrtno nevarno poškodoval 38 letni delavec Franjo Jakobi. Bil je zaposlen pri nekem kotlu, v katerem je bil surovi baker. Poleg kotla je bila posoda s katranom in oljem, ki je eksplozirala in hudo poškodovala delavca po glavi, tako, da je njegovo življenje v nevarnosti.

• Smrtna nesreča v rudniku. V rudniku bavitka Andrija v Oklaju pri Splitu se je zgodila huda nesreča, pri kateri je en rudar izgubil svoje življenje, drugi pa je bil hudo ranjen. Zaradi zadnjega velikega deževja je voda izpodkopala plasti bavitke rude in velika količina je padla na rudarja, ki so se ravno pripravljali, da gredo z dela domov. V rovu sta se nahajala rudarja Josip Gojčeta in Mate Valičič. Valičič se je pravočasno umaknil in je bil hud, poškodovan, vendar bo ocel pri življenju. Gojčeta pa je ruda popolnoma pok

LJUBLJANA

Vozila v Ljubljani v I. 1940

Ko smo v zadnjem desetletju začeli dobivati v Sloveniji prve odseke moderniziranih cest, je zraslo pri nas v precejšnji meri tudi zanimanje za motorna vozila. Glavni razlog, da je število motornih vozil začelo naraščati, pa najdemo v naših prometnih razmerah, ki so vedno bolj zahtevale hiter in neoviran prevoz dražjih tovorov. Zato je prav poseben razvoj promet s tovornimi avtomobili, vzporedno z njim pa avtobusni promet, ki se je prav lepo razvil zlasti, kjer železnice ne gredo mimo naravnih gospodarskih krizišč, ali pa tam, kjer železniških zvez sploh ni. Ljubljana je kot središče Slovenije v tem razvoju zavzela značilno mesto, da je namreč prva med vsemi drugimi kraji. To ni nazadnje nič čudnega, saj gospodarskemu središču že sama po sebi pripada naloga prometnega središča. Kljub temu pa prav razvoj v zadnjem letu preseneča. Nihče namreč ne bi mislil, da bo pri tem pomankanju bencina in teh krizih in težavah, ki jih imajo posestniki motornih vozil z nabavo tekočih pogonskih sredstev, tudi še v letu 1940. zaznamovan napredek v številu motornih vozil. In vendar je tako. Statistika namreč kaže, da je v Ljubljani nazadovalo samo število fiakarjev, medtem ko so vsa druga vozila lepo napredovala.

Motorna vozila

Konec leta 1939. je imela Ljubljana vsega skupaj v prometu 466 osebnih avtomobilov, dalje 168 tovornih avtomobilov in 394 motociklov. Na novo je bilo prijavljenih 209 osebnih avtomobilov, 24 tovornih avtomobilov in 181 motociklov. Seveda pa je v vsem letu bilo tudi lepo število teh motornih vozil odjavljenih, prodanih iz okolice mesta, prijavljenih kot neuporabna ali pa stavljenih pod plombo. Zato je konec leta 1940. pokazala statistika, da je v Ljubljani v prometu 505 osebnih avtomobilov, 174 tovornih avtomobilov in 428 motociklov. Kakor vidimo, so se najbolj napredovali osebni avtomobili, najmanj pa tovorni. Zanimivo je, koliko vozil je bilo prijavljenih kot neuporabnih, največ kot žrtev raznih karambolov in drugih prometnih nesreč. Lastniki se prijavili kot neuporabne 38 osebnih avtomobilov, štiri tovorne avtomobile in 34 motociklov. Če si na tem mestu ogledamo število naših

fiakarjev, vidimo, da motorna vozila vedno bolj izpodrivajo konjske vprege. Konec leta 1939 je bilo v Ljubljani prijavljenih 107 fiakarjev. V letu 1940. ni bilo prijavljeno nobeno tako novo vozilo, pač pa je bilo osem vozil prodanih iz okolice mestne občine, dve pa sta šli med staro kramo kot neuporabni. Tako je konec leta 1940. Ljubljana premoгла 97 fiakarjev. Bomo videli, če bo letošnje leto, ki nam obeta še mnogo hujšo bencinsko stisko, kaj zaobrnilo teke dogodkov in pomagalo izvoščkom na noge.

Zanimivo je tudi, koliko taks je bilo plačanih v lanskem letu glede na prijavljena vozila. Na motorna vozila je bilo na račun državne takse vplačanih 151.600 din, na račun fiakarjev pa 2825 din. V državni cestni sklad za motorna vozila je bilo vplačanih 134.525 din. Banovinska taksa na motorna vozila in na pnevmatiko je vrgla okrog pol milijona dinarjev.

Kolesa

Poseben značilen pa je za Ljubljano izredno nagli razvoj kolesarstva. Če upoštevamo, da ima na podlagi štetij in cenitev Ljubljana 87.780 prebivalcev, potem lahko rečemo, da ima vsak četrti Ljubljanec svoje kolo. To se sliši sicer neverjetno, je pa le res. Konec leta 1939. je bilo v Ljubljani prijavljenih 22.630 koles. V letu 1940. pa je bilo na novo prijavljenih 6789 koles. Kupčija s kolesi je torej cvetela kakor še nikdar, pa ne samo kupčija, tudi prekupevanje. Med letom 1940. je bilo namreč odjavljenih 1379 koles. To sta bila odjavljena zato, ker so bila prodana ljubljanskim trgovcem ali pa so jih trgovci vzeli v račun. Nadaljnjih 3107 koles je bilo odjavljenih zato, ker so jih lastniki prodali iz okolice uprave ljubljanske policije, 891 koles je bilo odjavljenih, ker so jih lastniki ali razbili ali pa tako zdelali, da so jih morali prijaviti kot neuporabna; ukradenih pa je bilo v mestnem okolišču lani 412 koles. Pod plombo je bilo danih le pet koles. Če torej upoštevamo nove prijave v višini 6789 koles in odštejemo od njih skupne odjave 5694 koles, vidimo, da je število koles lani naraslo na 23.759. Od teh koles so lastniki plačali vsega skupaj 143.565 din državne takse, v banovinski cestni sklad pa 236.330 din.

kratkem ideološkem uvodu k šoli predaval tov. Babinek o temi: »Praktične izkušnje iz gorske opreme.« Ta sestanek bo, kot že omenjeno, v petek, 31. t. m. ob 20.

Čigav je bik? 24. januarja popoldne je neznanec pripeljal v hlev mesarja Antona Hrovata na

Tržaški cesti bika rdeče barve. Ker ni bilo gospodarja doma, so domači mislili, da je bika kupil gospodar. Ko je ta prišel domov, je mislil, da se je najbrže kdo zmotil. Ker pa je minilo že nekaj dni, je sedaj javil čudni primer ljubljanski policiji.

I Kap je zadela 52 letnega kurjača Okrožnega urada v Ljubljani Ivana Poljanca, ki je v pone-deljek zvečer ob pol osmih odšel iz svojega stanovanja v službo. Vratar OUZD ga je videl, ko je prišel nekaj čez 8 v poslopje, ni ga pa videl poslopje zapustiti. V torek zjutraj ob četrni na 6 pa sta našli snaziška Marija Bonceja in maserka Ivan-ka Kobal kurjača v kletnih prostorih pred fizi-kalno kopeljo. Ležal je na železni postelji in bil mrtev. Obveščena je bila policija in je prišla ko-misija, v kateri sta bila policijski zdravnik in svet-nik g. Lužar in dežurni uradnik g. Kuhar. Zdrav-nik je ugotovil, da je moža zadela kap in odre-dil, naj truplo prepeljejo na Zale. Pokojnik zapu-šča ženo in štiri otroke.

I Vlomilca, ki sta obiskala kino Sloga, sta bila prava svedrova. V noči na 19. januarja je ljubljanska policija prijela Stanka G. in njegovega to-variša Milana, ki sta vlomila v pisarno kina Slo-ga, kjer sta hotela navrtati blagajno. Policija jima je zaplenila tudi vse dobro pripravljeno vlomilsko orodje, celo tistega, ki ga je eden od teh dveh ti-čev skril na begu v kup snega na Vrazovem trgu. Ker sta oba ključavničarja, sta se za vlom teme-ljito pripravila. Dolgotrajna nadaljna preiskava pa je pokazala, da sta imela še enega tovariša, ki ga pa je policija nekaj dni pred vdomom v kino Slo-ga spravila že pod ključ. Prišlo je tudi na dan, da je ta dvojica skozi vse leto 1940 junaka vlamljala v izloženjena okna v Ljubljani in v podeželju. Tako je 28. julija izropala izloženjeno okno trgovca Olupa mlajšega na Starem trgu, 6. julija sta vlom prav tam ponovila in odnesla več konfekcijskega blaga, 8. julija sta odnesla dva plašča iz balonske svile iz okna trgovine Sport-Kmet na Aleksandrovi cesti. Isto noč sta še odnesla nekaj kozmetičnih pred-metov brivskemu mojstru Merlaku na Sv. Petra cesti iz izloženega okna. V noči od 16. na 17. sep-tember sta odnesla iz izloženega okna čevljarju Hafnerju Ivanu v Škofji Loki šest parov čevljev. Dne 15. oktobra sta izropala zimsko sobo sicer zaprte Čojzove kočne na Kokrškem sedlu, kjer sta odnesla zimsko odejo. Dne 11. decembra sta vlo-mila v slaščičarno Antona Novaka v Ribnici, kjer sta odnesla za 1000 din slaščice. Dne 14. decembra sta vlomila v pisarno trgovca Benedikta Radoniča v Ribnici, kjer sta ukradla puško in še nekaj dru-gih malenkosti. Vrnila sta se v Ljubljano in 17. jan-uarja ukradla nekemu ključavničarskemu mojstru v Ljubljani vrtni stroj. S tem sta hotela navrtati blagajno v kinu Slogi. Poleg tega sta v decembru vlomila še v neko pekarno na Bledu, v avgustu pa še v izloženjeno okno v Ljubljani. Pripravljala sta že resne podvige, ker jima je korajža rasla. Sedaj se bosta pa ohladila. Policiji, ki je s tem pojasnila celo vrsto najbolj drznih vlomov v Ljubljani, gre vse priznanje.

m Stekel pes ogrizel 9 oseb. V nedeljo do-poldne je zavladala v Slovenjem Gradcu panika pred mlekim psom. Ko so prihajali ljudje iz cer-kve od sv. maše, se je nenadoma pojavil med njimi pes volčje pasme ter začel vse povprek po-padati. Ogrizel je devet oseb, med temi sedem tako hudo, da so jih takoj prepeljali na Pasteur-jev zavod v Zagreb, dve osebi pa se nahajata v slovenjegraški bolnišnici. Lovci so nato priredili na nevarnega psa pogon ter so ga sredi Slovenjega Grada na ulici ustrelili. Ugotovilo se je, da je bil pes stekel. Pripetel pa se je najbrž iz Savinjs-ke doline ter je morda tudi med potjo ogrizel še več ljudi.

m Razbojnik Bratko je ropal na Dravskem po-lju. Sedaj, ko se je posrečilo orožnikom, da so pri-jeli nevarnega razbojnika Ivana Bratka in nje-gove pomagače, so je pojasnil tudi roparski na-pad, ki je bil izvršen v noči od 5. na 6. decem-ber lanskega leta v Sv. Miklavžu na Dravskem polju. V omenjeni noči sta vdrla dva razbojnika v hišo zakonec Franca in Marije Pal pri Sv. Miklavžu. Zahtevala sta od prestrašenega gospodarja den-ar, ker pa se je nekaj obiral in upiral, je eden od razbojnikov potočil pištolo ter dvakrat ustre-lil. S tem je gospodarja omehtal, da mu je iz-ročil več tisoč dinarjev gotovine. Za roparjema ni bilo nobenega drugega sledu, kakor stročnica patrone, ki je padla iz pištolo na tla ter je po-kazala, da je razbojnik streljal s samokresom kal. 7,65 mm. Tako pištolo pa so našli tudi pri Bratku. Obenem se je ugotovilo, da se je Bratko, ki je skrajaj tajil zelo odločno, da bi bil sploh kdaj na Dravskem polju ali Mariboru, nekaj dni pred na-padom pri Sv. Miklavžu pripeljal v družbi prav tako nevarnega razbojnika Ivana Klobase s ta-kšijem iz Varaždana v Maribor ter sta tukaj vsi noč popivala, potem pa sta se odpeljala v gostilno Berlinger pri Vurbergu, kjer sta nadaljevala s pi-jančevanjem ter strahovala goste na ta način, da sta s pištolami streljala v strop. Nato sta odšla k družini Dvoršak, kjer sta prespala, naslednjo noč pa sta izvršila razbojništvo pri Sv. Miklavžu.

m Zaradi požiga obsojena. Na zatožni klopi je sedela včeraj pred mihim kazenskim senatom tro-jica obtožencev ter se zagovarjala zaradi požiga. Leta 1939 sta kupila posestnika Rudolf in Marija Kegl v Smolinčih manjše posestvo na sodni dra-žbi. Na posestvu je bilo tudi napol razpadlo gos-podarsko poslopje, staro že nad 90 let. Novi last-nik je dal poslopje zavarovati za 19.000 din, po-tem pa je nekoga lepega dne zgorelo. Ugotovilo se je, da je poslopje zažgal 72 letni prevzitar Jan-ecz Kegl, oče posestnika Rudolfa Kegla. K de-žanju ga je nagovoril njegov sin. Pri včerajšnji razpravi je bil Janez Kegl obsojen na 3 mesece strogega zaporja ter 240 din denarne kazni, po-gojno na 2 leti, njegov sin Rudolf Kegl je dobil 3 mesece in 15 dni strogega zaporja ter 2 leti izgube častnih pravic, pogojno na 3 leta, dočim je bila Marija Kegl oproščena.

m 150 rožnih vencev, ki so bili potrgani ter so jim manjkali križci, je našel šolar Srečko Kav-čič pod dravskim mostom na desnem bregu Dra-ve. Očitno jih je vrgel z mostu nekdo, ki je te rožne vence ukradel.

m Smrtna posledica napada. V ponedeljek zvečer so pripeljali v mariborsko bolnišnico iz Brezna Maksa Vebra, ki je bil v nezavestnem stanju. Spremljevalci, ki so z njim prišli, so po-vedali, da je bil Veber pred dvema dnevoema na-paden po neznanem človeku ter je dobil več udarcev na glavi. Obdržali pa so ga v domači oskrbi, ker so mislili, da si bo opomogel, vendar je postajalo vedno slabše, da so ga morali kon-čno spraviti v bolnišnico, kjer pa je ponoči umrl. Preiskava je pokazala, da je imel razbito loba-njo ter poškodovane možgane in je bilo to vzrok nesrečne smrti.

Gledališče

Sreda, 29. januarja: Zaprtlo. — (Gostovanje v Murski Soboti.)

CELJE

c Važen sestanek JRZ. V nedeljo ob 9 bo v Domu sestanek članov JRZ, v katerem bodo go-vo-rili minister g. dr. Kulovec, g. Marko Kranjc in senator g. Mihelčič. Vabljeno!

c Poročila sta se Dragica Kamnik in Marjan Herman. Objelo srečo!

c Uradni dan Zbornice za TOI za Celje in okolico bo v torek, dne 4. februarja v posvetoval-nici Zdrženja trgovcev v Razlagovji ulici.

c Dijaki kuhinji v Celju je daroval namesto venca na grob pokojne ge. Amalije Burnikove, ma-tere g. majorja Burnika Milka, davčni inšpektor Kumer Viktor iz Soštanja din 100.

c Opozorilo mestnega poglavarstva. Zadoj čas se je dogodilo, da so se letala tuje narodnosti po-javila nad ozemljem Jugoslavije. Da se v bodoče prepreči, da bi tuja vojna letala kršila našo ne-vtrnost in poškodovale naše ozemlje, bodo v bo-doče v vsakem primeru stopila v akcijo vsa naša protiletalska sredstva. Ker ob takih prilikah niso izključene nesreče, opozarja mestno poglavarstvo, naj se občinstvo v lastnem interesu v vsakem pri-meru udeleževanja naše aktivne protiletalske obrambe nemudoma zateče v hiše oziroma zaklo-nišča. Hišne lastnike opozarja mestno poglavarstvo, da morajo v svojih hišah skrbeti za to, da bo mo-gača popolna zatemnitev vseh svetlobnih odprtih ob vsaki potrebi. Zato morajo biti stopnišča, veže itd. stalno tako urejena, da bo možnost takoj za-temnititi te prostore, če bo za to podana potreba. Zaradi tega je treba imeti stalno pripravljena po-trebna sredstva in žarnice. Tudi najemniki naj si nabavijo ta potrebna sredstva za zatemnitev oken v stanovanjih in morajo imeti vse priprave stalno v redu. Hišni lastniki naj brezpozgodno skrb, da bodo stanovalci hiš zaščiteni pred drobič bomb, odnosno pred ruševinami. V to svrhu naj uredijo ali v kletnih prostorih zaklonišča ali pa izklopijo rove, kamor se bodo mogli stanovalci zateči v pri-meru potrebe. Nadalje je odstraniti s podstrešij vse nepotrebne, lahko gorljive stvari ter urediti pod-strešja tako, kakor je to odredila policijsko-požarna komisija pri pregledu zgradb. Podstrešja naj tudi v bodoče ostanejo očistena ter morajo biti stalno pripravljene potrebne gasilske priprave za gašenje manjših požarov. Hišni posestniki so dolžni stori-ti to ne samo zaradi svoje varnosti, ampak tudi za-radi varnosti svojih stanovincev v hiši ter var-nosti vsega mesta, da tako preprečijo človeško žrtve in stvarno škodo. Mestno poglavarstvo pri-kažuje, da bo ta poziv prebivalstvo upoštevalo v polni meri.

c Levo nogo nad stopalom je zdrobilo drevo na Frankolovem pri Celju 46 letnemu jevsenaku Jo-žetu.

c Pred senatom okrožnega sodišča v Celju je bila obsojena zaradi tatvine na leto dni strogega zaporja Knez Marija.

c Uspeh celjske policije. Celjska policija je aretirala nekoga Z., ki je ukradel svojemu prija-telju Breceju Jožetu na Sp. Hudinji pri Celju v od-sotnosti 600 din, nato pa veseljačil. Pri aretaciji je dejanje priznal s cinizmom, da si je privoščil dva vesela dneva, ker je bil na počitnicah z oro-žnih vaj.

MARIBOR

Proračunska seja mariborskega okr. cestnega odbora

Okrajna cestna doklada bo znašala 25 odstotkov

KULTURNI OBZORNİK

Dela Ksaverja Meška

Založba »Pastir« v Ljubljani se je odločila, da izda **Dela Ksaverja Meška** v šestih obširnih zvezkih v vezani izdaji (520 din) ter še posebej vezani v polusnje (650 din). Tako je tudi Ksaver Meško kot eden izmed reprezentantov slovenske Moderne doživel svoja zbrana dela, kakor jih imajo že njegovi vrstniki: Finžgar, Zupančič, Cankar, Murn, Kette, Sorli, Sardenko in sploh generacija med današnjimi šestdeset- in sedemdesetletniki. To je že čas, da nekdanji vodilni pisatelji povežejo v zbrana dela svojo žetev. Meško je čakal dolgo na to, zlasti še, ker je spadal svoj čas med najpriljubljenejše pisatelje, pa tudi med tiste, ki so slovensko ime ponesli v svet, zlasti slovanski, saj je skoraj v celoti preveden v češčino, kar pomeni veliko. V naši literarni zgodovini velja za klasika fin de sieclea ter ima svoje trno mesto kot posredovalec med realisti in naturalisti na eni strani ter modernimi romantiki, čustvenimi liricnimi pisatelji, ki jih je predstavljal Cankar, na drugi. In prav med najboljšimi značilne njegove knjige spadata **Mir božji** in **Ob tihih večerih**, torej knjigi, ki sta sedaj izšli v I. zvezku njegovih Del (316 strani).

V knjigi je na prvem mestu zbirka črtic **Božji mir**, dasi je izšla po časovnem redu pozneje (1906), kakor naslednja zbirka **Ob tihih večerih** (1904). Občutek pa imam, da je ta red pravilnejši, kajti v zbirki **Mir božji** so bolj osebne čustvene meditacije, bolj lirčna razmišljanja in razpoloženja kakor pa pozneje v **Tihih večerih**, ko se Meško že bolj spušta v novele in širše črtice. V teh dveh zbirkah je zajet resnično ves Meško, kakršni živi v našem spominu in kakršna je njegova resnična osebnost: mehak, da ne rečem mehkokoben, nežen lirik, ki kot svečenik razmišlja o nesrečah srca in usode o človeškem življenju ter si iz pesimizma dobe želi božjega miru. Majhen resničen dogodek sproži v Mešku čustveno struno, ki potem brni in meditira v lepih besedah ter rezultat ni realistična zgodba, temveč razblinjena čustvenost duše, ki hoče z ljubeznijo objeti ves svet in vse izgublence v njem, pa tudi svoje lastno srce. Meško živi v spominih lastne duše in se vrača nazaj kot na grob osebne sreče in plače. Zato je najbolj značilna njegova črtica o možu, ki se je vračal in videl pred seboj svojo preteklost, ves mladostni raj, v katerega pa ne more več nazaj. To je bila čustvenost vse dobe na prelomu stoletja, ki je sanjala o izgubljenem raju in ga iskala v svoji duši. Tu so nakazana ljubezenska razsvetljava, mehka občutja in hrepenenja po sreči, ki pa je samo v božjem miru. Če danes prebiramo te črtice, občudujemo Meškovo slog, ki v marsičem spominja na Cankarja po besedah in zvoku in pa po notranjem žaru. Meškova duševnost je vse drugačna kot Cankarjeva: Cankar je borbena in iz sebe bruha, Meško pa je vseskozi svečenški, meditirajoč, blažej in krščansko usmiljen. Cankar je bil ves lirik, Meško pa je realist, ki bi bil rad lirik, rad psiholog ruskega tipa, pa je meditativen romantik, ki vzbuja mehka čustva z besedo, ne z notranjim dogajanjem. V Mešku čutimo dvoj-

nost: na eni strani objektivni svet s svojimi predmeti in zgodbami, na drugi pa osebno doživljajoč človek-svečenik, ki jih gleda, razmišlja o njih in jim skuša najti uteho in mir. Tihi večeri in Božji mir sta resnično dobri oznaki za njegov duhovni svet. Danes primeta najbolj iz prve knjige **Romanje** na Goro, Človek, ki se je vračal, pa tudi lirčno doživetje **Svetišt**; iz druge zbirke pa Na sveti post, Pozabljena ter resnično ena najlepših Meškovih črtic **Ali niste nič molili zame?** Morda zato, ker je v njih še največ dejanja, objektivne zgodbe, dasi so za Meška značilnejše druge črtice, polne boli, žalosti in vere ter molitve, s katero odrešuje svojo žalost in nesrečo bližnjih.

Literarnozgodovinsko pa je knjiga vse bolj zanimiva, saj je pomenila Meškova umetnost naravnost posebno svojako dejanje v tedanjem pisateljskem svetu. V tedanjem nasprotju med realisti in simbolisti-romantiki je pomenila Meškova umetnost zvezo obeh ter katoliško reakcijo na bolečine časa. Subjektivizmu tedaj moderne struje katoličani niso sledili, kajti propagirali so stari realizem in racionalno misel. Edini Meško je šel za modernimi in dal svojo prečustveno podobo sveta. Če so bile tedaj snovi kakor osebna nesreča, bol, ljubezen in prevara v zraku, doba, ki je bila pesimistična in je opevala predvsem izgubljenost življenja, dvigajoč jih za junake časa, je Meško vso to stvarino svojega časa sodoživljal ter jo podajal iz svojega svečenškega doumevanja in katoliškega etosa. Tako je obup dobe in žalost za izgubljenost mladostjo ter sočustvovanje med izgubljenkami na odru življenja podal v osebnostni meditaciji in z osebno osvetlitvijo ter jih reševal v luči vere in usmiljenja, molitve in božjega miru, s čemer je storil veliko dejanje: z umetnostjo dobe je vezal dva svetova in postal najmodernejši katoliški pisatelj. Zato je postal tudi ljubljenec mladine, ki je šla za njim, ne za stariimi piji. Postal pa je tudi ljubljenec vseh mladih ljudi, ki so v njem čutili svoje občutje in občutje dobe, ki je iz realnosti stvari hotela v idealnost, iz dogodka v dušo. Zato bo Meško vedno živel v slovenski književnosti kot nosilec nekega časovnega socialističnega okusa in doživljanja, ki je v njem našlo svojega najbolj izrazitega izpovedovalca ter kot učitelja in predhodnika novega psihološkega naraščaja pisateljev na katoliški strani. Danes pa, ko je čas nove epike, ni doba tako ugodna zanj, kolikor bolj za njegovega antipoda Finžgarja, katerega snovnost je zopet aktualna in blizu našemu okusu. Tako se menja okus, toda pisatelj, ki je živo zajel svoj čas in ga izrazil v svojsko podal, je izpolnil svoj nalog in bo živel kot pozitiven delavec vsaj v zgodovini, Meško v tem pogledu kot klasik fin de sieclea, kot dokument takratnega doživljanja, čeprav njegovo delo v vsakem času ne bo sodobno berilo. — Zalogi **Pastir**, ki je prvi zvezek tako lepo izdal, pa moramo biti hvaležni za novo povezanost del značilnega slovenskega pisatelja.

td.

Otvoritev Klemenčičeve razstave

V nedeljo, 26. t. m., je ob 11 odprl profesor **Saka Santel**, predsednik DSLU v Jakopičevem paviljonu kolektivno razstavo del akad. slikarja **Franja Klemenčiča**. Med drugimi so se odprla udeležila dr. Windischer, predsednik Narodne galerije, dr. F. Pretnar, ki je zastopal predsednika mestne občine dr. J. Adlesiča, mgr. Sleska itd.

Razstavo je odprl prof. Saka Santel, ki je ob tej priliki čestital umetniku k jubileju — dopolnil je šestdeseto leto — ter povedal med drugim, da se je z razstavljalcem-umetnikom seznanil na Dunaju v prostorih umetniškega društva »Vesna«, kjer so se zbirali Slovenci, Hrvati in Srbi. Klemenčič je napravil nanj najboljši vtis. Posebno mu je ugajalo pri njem njegovo navdušenje za umetnost. Njegova vztrajnost pri delu mu je bila zagotovilo: »Ta človek ne bo omagal; dosegel bo višinski cilj. In resnično: za svojo šestdesetletnico je zbral svoja dela — šestdeset po številu — ter priredil kolektivno razstavo svojih del, s katero se lahko ponosi. Klemenčič se je svoječasno očitalo, da posnema impresionisti! Vprašam: kdo pa je prvi med nami in kdo drugi? Klemenčič je v svojih delih samosvoj. Njegova dela spoznaš takoj, ni treba, da so signirana. Nikomur ne sliči v svojih delih, pa tudi posnemalec do danes še ni dobil.

»Z Dunaja se je Klemenčič napotil v Monako, od tam pa v Ljubljano, kjer pa se ni mogel zgolj oddolžiti klicu srca. Zadovoljiti je moral številno družino, zato se je moral dokaj časa samo praktično uveljavljati. Kljub trdemu življenju je ostal na umetniški višini, pa mu danes čestitamo k uspehu ter odpiram razstavo.

Slikar Klemenčič se je, vidno ginjen, zahvalil predsedniku DSLU g. Santlu za tople besede ter z navdušenjem izjavil, da bo tudi v bodoče delal za napredek naše likovne umetnosti ter da misli razstavljati nekaj svojih del tudi v Zagrebu in Beogradu. Zahvalil se je za obisk ter prosil, da si naj navzoči ogledajo razstavljenega dela.

Tri prostore Jakopičevega paviljona je napolnil Klemenčič. Najljubša mu je pokrajina, razstavljenih pa ima tudi nekaj portretov. Pripravi smo, da bodo njegove umetnine privabile marsikoga v razstavne prostore. Razstava je odprta od 8 zjutraj do 18 zvečer. Obisk cenjenemu občinstvu najtopleje priporočamo.

Razstava A. Sirka

V »Salonu Kose« razstavlja skromno zbirko oljnatih podob znani marinarist **A. Sirk**. Slikar živi v Celju in ni na ljubljanski umetnostni razstavi prav pogost gost. Zato je tudi naše občinstvo — ki je sicer bolj celinsko usmerjeno — morda že malo pozabilo, kako izgleda umetnost tega zanimivega sina našega občestva. Slike A. Sirka pa zopet prinašajo nov, svež duh po morskem sapi, ki je neprimerno bolj neposreden in manj zatohel, kakor pa je bil zaznaven n. pr. v marinarh Majkovskega.

Morje je izredno težak problem v likovnem upodabljanju. Svetlobna in barvna vprašanja, ki ju sprožita dva izrazita svetlonosna in barvita elementa: voda in zrak, se v celoti danes le redko komu posreduje. Izredno ozka je pot, ki estetsko še obdrži slikarski predmet na »absolutni« višini. Brezštevilni refleksi, posebno okoli in razpoloženje ter še eksotika življenja in zemlje, vse to le prerado zatemi čisto kvaliteto umetnine.

V Sirkovi umetnosti je mnogokaj takega tudi opaziti, čeprav v glavnem ustvarja nad kvaliteto raznih »razgledničarjev«. V starejših delih se je posluževal nekakega mozaičnega slikarskega načina. Barvni madeži so bili v malih ploščah postavljeni drug zraven drugega. Ta miselni impresionizem, ki se je dobro skladal s tedanjim izraznim načinom oblikovanja, je v teh delih umetnik

opustil. Sicer se še za marsikatero ploskvijo in detajlom slike skriva staro nagnjenje, vendar je pred novim barvnim gledanjem le stopilo v ozadje in tako dalo prostor novi barvi, oblikovni pa tudi skupinski povezanosti. Prav ugoden rezultat teh novih stremeljenj je opaziti v podobah št. 7 in 8. Manj uspeha kažejo male kompozicije. Sirkov temperament (prim. n. pr. ribe v »Tihožitju«) je tu nekam okorel, barvna razgibanost zadeva na majhen format in posledica tega je dekorativnost, blizu vsem onim znanim, toliko priljubljenim in skoraj neštevilnim — slikam morja, obmorskih krajev, starih jadrnic itd., ki so v zadnjih časih morda izpodrinile drugo nesrečo — namreč razne podobe planin Ganghoferskega kova.

Dr. S. Mikuž.

*

Gerbič: Lovska simfonija. V okviru jubilejnih koncertov ob 100 letnici Gerbičevega rojstva je priredila Radio-Ljubljana včeraj, v ponedeljek, 27. januarja, krstno izvedbo skladateljeve »Lovske simfonije«. Danes se nam zdí nepojmljivo, da je ta prva slovenska simfonija morala več kot 25 let spatí trdno spanje in bila šele sedaj obujena k življenju. Vsi, ki smo jo snoči poslušali, bodisi v koncertni dvorani sami, bodisi pri zvočniku, smo se je kar najbolj razveselili: to jasno, kristalno-prozorno muziciranje, polno zdrave prisrčnosti in naravne topline, je naše veselje še pomnožilo. Skladba je pisana za veliki orkester, ki je oddajno dvorano z godbeniki docela zavalil in nas je že pogled tega postavnega orkestralnega združenja navdušeno dojmil. Orkester je vse štiri stavke z veliko ljubeznijo in točnostjo odigral kot bi hotel izvirno domače delo še posebej povzdigniti. Izmed stavkov sta se izkazala kot najmočnejša drugi in četrty stavke: povsod so prišla posebno do veljave lepo izvedena stopnjevanja glasbenih misli. Zborski del je v drugem stavku skladno in smiselno odpel radijski komorni zbor. Delo je vestno naštudiral dirigent g. Drago Šijanec in bil deležen tople zahvale in iskrenega priznanja, ki mu ga je izrekla izvedbi prisostvujoča skladateljeva hčerka ga. prof. Lili Gerbičeva. Po zaključku Gerbičeve ure je orkester dodal še Lajovčev »Andante« z isto prepričevalnostjo in izčrpnostjo bogatih glasbenih misli, ki to delo posebno odlikujejo. Vodstvu Radijske postaje se za lep večer domače, visoko kvalitete glasbe najlepše zahvaljujemo.

V prvih januarjskih dneh je umrl najizrazitejši albanski pesnik in ravnatelj frančiškanskega kolegija in Skadru **Jurij Fišta**. Rodil se je l. 1871, se šolal — kar je posebej zanimivo! — pri bosenskih frančiškanih v Sutjeski in Livnu, bil leta 1919 glavni tajnik albanske delegacije v Parizu in posegal tudi kasneje na politično polje. Znan je njegov ep z naslovom »Lahuta e Malisise« (»Malisorska lutnja«), ki jo tudi imenujejo albanski »Gorski vijenec«. V tem delu so opisana junška dela pesnikovih rojakov v bojih s Črnogorci (1858) in Turki (1878). Zlasti viden je vpliv Mažuraničeve »Smrti Smail age Cengića«, deloma pa tudi pesnika Silvija Kranjčevića.

Beogradska akademija je izdala prvi sešitek prve knjige »Turških spomenikov« (od leta 1348 do 1520), kakor jih je priredil za tatis znani strokovnjak za turško zgodovino **Gliša Elezović**. Knjiga je sila obsejna, saj ima 1234 strani, ilustrirana in je trud nekaj let in pomeni veliko pridobitev za našo znanost.

V Beogradu je izšla zanimiva in dobro napisana razprava **Djordja Davidovića** z naslovom »Ideološke osnove našeg zadrugetstva«.

Nestor srbskih slikarjev, 76letni Dubrovčan **Marko Murat**, pripravlja v Beogradu svojo kolektivno razstavo.

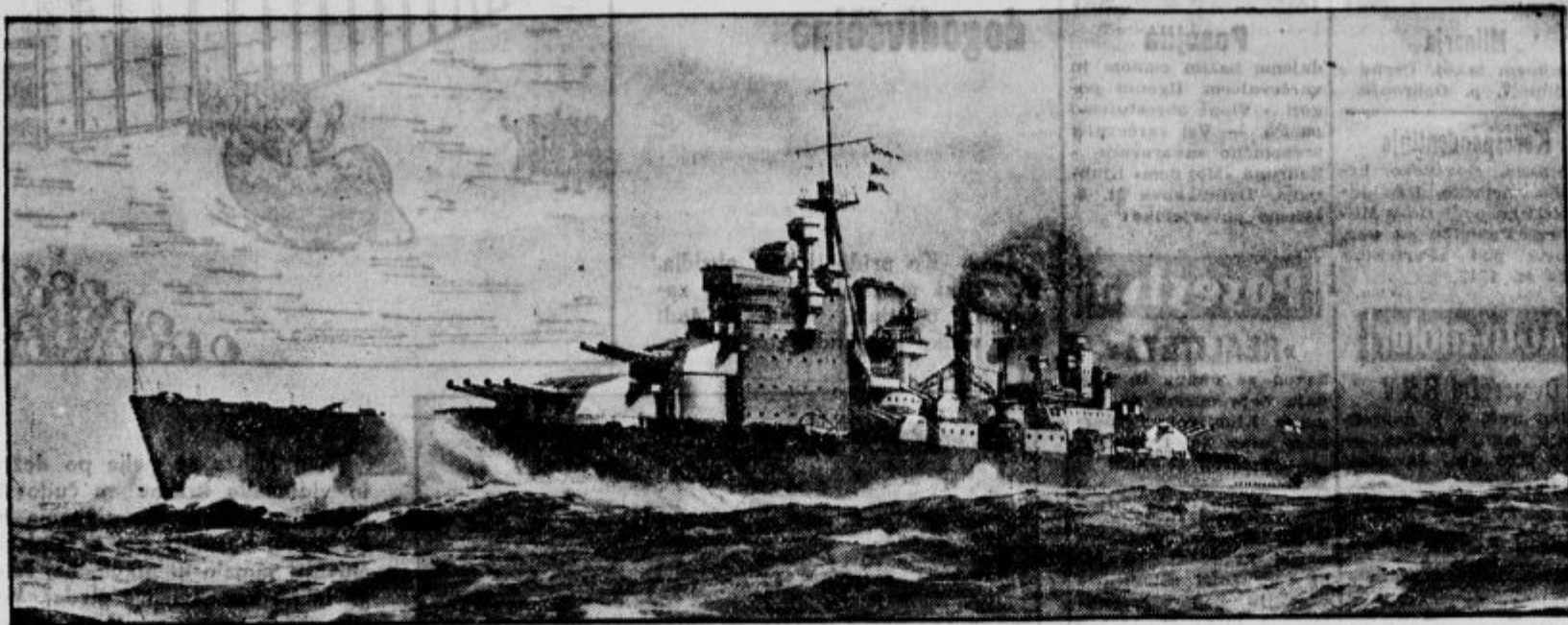
V Sofiji trenutno razstavlja norda največji bolgarski slikar **Benžo Obreškov**. Zlasti uspeha so platna iz naše Dalmacije in okolice Dubrovnika.

Repatica Encke se je spet prikazala

Iz rage poročajo: Dne 19. januarja 1941 so na Eikaški zvezdarni Yerkes opazili majhno zvezdico, ki se imenuje repatica (komet) Encke.

Ta repatica spada k tako imenovanim periodičnim repaticam. Krog sonca se zavrti v treh in treh desetih letih. Leta 1819 so jo spoznali kot periodično repatico. Pri tem so dognali, da je bila vidna že v letih 1805, 1795 in 1786. Ta zvezda-repatica ni dobila svojega imena po tistem, ki jo je odkril, ampak po zvezdoslovcu, ki je prvi preračunal njeno pot. Doslej so jo opazili v sleherni sončni bližini. Zatorej so mogli njeno pot z veliko gotovostjo določiti. Tudi za letos so jo pričakovali in res se je pojavila jako blizu tiste točke, katero so določili zvezdoslovci že vnaprej. Repatica Encke se soncu bolj približa kot kaka druga periodična zvezda-repatica in še bolj kot Merkur, ki je najbolj notranji planet. Za zdaj je še jako oddaljena od sonca, zato jo morejo odkriti le najboljši daljnogledi, ki jo vidijo kot drobno zvezdico. V naslednjih mesecih se bo približala soncu in zemlji kakor so preračunali, ne bo pa imela velike svetlobe. Repatico Encke imenujejo za zdaj »1941 bc«, kar pomeni, da je to druga zvezda-repatica, ki so jo letos odkrili. Malo prej so — tudi v Ameriki — odkrili repatico, ki doslej še ni bila poznana in ki se imenuje »1941 ac«. Ta je bolj svetla kot repatica »1941 bc« (Encke), vendar z manjš

Najmodernejša oklopnica na svetu

Najnovejša angleška bojna ladja »King George V.« (35.000 ton). Na tej oklopnici se je angleški poslanik lord Halifax pripeljal v Washington in ga je osebno sprejel Roosevelt, verjetno tudi največ zato, da vidi

Ko so se v zadnjih tednih začeli ponavljati vedno večjo silovitostjo napadi najbolj nevarnih bombnikov na angleške vojne ladje v Sredozemlju, so bili mnogi mišljenja, da letalstvo držav osti poleg splošne naloge, ki jo opravlja, išče še nekaj prav posebnega. V zadnjem času je postala žrtev letalskih bomb angleška nosilka letal »Illustrious«. Potopljena je bila križarka »Southampton« in končno je bil potopljen rušilec »Galant«. Nekateri pa so bili mnenja, da so letala na Sredozemlju imela še naloge, poiskati in potopiti najnovejšo in najmodernejšo angleško bojno ladjo »King George V.« Raznesla se je namreč govorica, da je ta oklopnica že v Sredozemskem morju, čeprav je bila spuščena v morje šele 21. februarja lanskega leta. Strokovnjaki sicer niso mogli verjeti, da bi bilo mogoče, da bi 10 mesecev po tem, ko je bila ladja spuščena v morje, mogla biti že dograjena. Vse te govorice je na mah presekala novica, da se je s to novo in najmodernejšo angleško bojno ladjo, ki je v resnici že dograjena, pripeljal pred nedavnim v Ameriko novi angleški veleposlanik v Zedinjenih državah, bivši zunanji minister lord Halifax. Anglija je vsekakor hotela Američanom pokazati to ladjo prav v času, ko pričakuje čim večjo in čim hitrejšo pomoč od Amerike. Ta, lahko bi rekli, reklamna vožnja najnovejšega angleškega bojne ladje je dobro uspela. Če je predsednik Roosevelt šel Halifaxu nasproti do morja in celo na bojno ladjo samo, ni storil tega samo zato, da podkupi z zunanjim znakom prijateljske Amerike z Anglijo, ampak tudi zato, da si sam ogleda to najnovejšo pridobitev še vedno mogočnega angleškega brodograditelstva, ki je zgrajena po novih načelih in zadnjih izkustvih. Za druge Američane pa je posebno važno dejstvo, da je bila ta bojna ladja kljub vojni dograjena v Angliji po dveh letih, medtem ko so v Ameriki navajeni, da gradijo take bojne ladje 5 do 7 let. Podobna presenečenja pripravlja na drugi strani tudi Nemčija in prav verjetno je, da ne bo treba dolgo čakati na nemški odgovor s podobno bojno ladjo.

»King George V« je do sedaj najbolj skrivnostna bojna ladja na svetu. Prvo veliko presenečenje je dosegla s tem, da je bila dobrih 10 mesecev po tem, ko je bila spuščena v morje, že priključena angleški vojni mornarici. Ta hitra dograditev kaže na pravo revolucijo v sodobnem ladjedelstvu. Ladja, ki je bila zgrajena kot prva od petih bojnih ladij po 35.000 ton, je bila spuščena v morje v ladjedelnih Vickers-Armstrong in bo v kratkem dobila še 4 sebi podobne bojne ladje, ki so jih zgradili in spustili v morje v ladjedelnih Brown, Fairfield, Swan-Hunter in Cammel Liard prav tako v teku leta 1939. Prvi krediti so bili določeni v angleškem državnem proračunu že v letih 1936-37, in sedaj pričakujejo, da bodo tudi še letos vse te štiri sestrske ladje, ki bodo dobile imena »Duke of York«, »Beatty«, »Jellicoe« in »Prince of Wales«, priključene angleški vojni mornarici. Kolikor je znano, je bojna ladja »King George V.« izbolšan tip doslej najmočnejših angleških bojnih ladij »Nelson« in »Rodney«. Ni pa znano, kako je ta ladja oklopljena za varstvo proti letalskim bombam. Strokovnjaki pa govorijo, da ima tri popolnoma oklopljene krove, katerih ne more prodreti niti najtežja doslej znanih letalskih bomb. Prav tako ni znano, s čim je povečana varnost pred torpednimi napadi. Znano je le, da ima »King George V.« deset topov s kalibrom 14 palcev ali 35,6 cm. Namestitev teh topov je še posebna novost, saj ima oklopnica te topove v vrtiljavih oklopnih stolpih in sicer v skupinah po štiri, dva taka topova pa sta nameščena skupaj v višje ležečem vrtiljavih oklopnem stolpu. Ti topovi so zgrajeni po najnovejših izsledkih in strokovnjaki so mnenja, da »Nelson« in »Rodney«, ki sta doslej najmočnejši bojni ladji angleškega brodograditelstva in ki imata topove s kalibrom 40,6 cm še zdaleka ne dosegata kljub večjemu kalibru učinkovitosti in dometa teh novih, nekoliko manjših topov.

Bojne ladje po vzoru »King George V.« imajo vse 35.000 ton. Dolge so po 226 m, široke 31,4 m in segajo pod vodno površino 8,5 m. Vsaka ladja ima posadko 1500 članov in mornarjev. Poleg desetih topov kalibra 35,6, ki so namenjeni za boj proti drugim ladjam, je vse ostalo topništvo namenjeno izključno obrambi pred letali. Tudi to je posebna novost, ki hoče zavaruovati tako dragoceno bojno ladjo pred slehernim, še tako hudim letalskim napadom. Tako ima ladja 16 protiletalskih topov kalibra 13,2 cm, dalje 32 topov s kalibrom po 4 cm. Baterije teh topov so dobile posebno ime, namreč »pom-pom« baterije. Pri njih je namreč združenih 8 takih topov v eno celoto, ki se hkrati naravnava na leteči cilj. Poleg tega ti topovi izredno hitro

streljajo, pri čemer tehtajo njihove izstreljene granate okrog 2 funta. Kadar začnejo delovati »pom-pom« baterije, je že v nekaj trenutkih vse nebo kar zastirto z nešteti oblaki malih eksplozij. Te tudi preprečijo letalu, da bi moglo pri svojem bombnem napadu dobro meriti na ladjo. Ladja ima poleg tega tudi poseben katapult, s katerega lahko odmetava letala, ki jih ima v hangarju pri prvem dimniku štiri. Vsa ta letala so v glavnem izvidniška in je njihova naloga obveščati ladjo pred bližajočim se letalskim napadom.

Kako je ladja oklopljena, ni znano. Edini podatek, ki je bil dan javnosti je ta, da ima oklopnica ob vodni črti 46 cm debel jeklen oklep. Kako je oklopljen krov, kako poveljniški most, kako težki stolpi najtežjih topov, ni znano. Po govoricah pa so porabili za to 35.000 tonsko ladjo vsega skupaj za 14.000 ton jeklenih oklepov. Ladja ima za pogon Parsonove turbine,

ki ji dajejo največjo hitrost 30 vozlov na uro, kar je več kakor smo bili navajeni pri dosedanjih velikih oklopnih. Pogonski stroji pa premorejo 130.000 konjskih sil. Ladja ima zelo velik akcijski radij in je v celoti urejena tako, da je njen napadalni učinek na sovražno ladjo izreden, v obrambi proti letalom pa je doslej nedosegljiva.

Angleži gradijo poleg teh štirih ladij še večje in še modernejša ladje vrste »Lion«. Sredi lanskega leta so začeli graditi dve taki ladji, ki sta dobili imena »Lion« in »Temeraire«, ter še dve drugi prav taki, ki sta dobili oznaki »I« in »II«. Te ladje bodo imele tonžo 40.000, topove s kalibrom 40,6 cm in oklepe ob vodni črti v debelini 43 cm. To je najbližji program angleških vojnih ladjedelnih. Kaj gradi Nemčija, ni znano, prav verjetno pa je, da bomo slišali v kratkem o novih nemških oklopnih, ki bodo gotovo prinesle marsikatera presenečenja.

Ponarodelost Cerkve na Japonskem

Kako je bil rajni papež Pij XI. daljnoviden, ko je spet in spet nujno zahteval, da naj se v misijonskih deželah izsolajo domačinski duhovniki, je dokaz sedanji razvoj katoliške Cerkve na Japonskem. — Zaradi zunanje politične stanja in zaradi obnovljene narodnostne zavesti so na Japonskem začeli poskušati, kako bi se dala različna krščanska verstva povsem ponaroditi, vključiti v narodnostno zavest. Pri tem se je pripetilo nekaj, nam tujih primerov, ki pa so razumljivi zaradi posebnosti cerkvenih nauk v protestantizmu.

Tako imenovana reformacija je v Evropi zaradi ločitve od papeštva privedla do tvoritve narodnih državnih cerkev, ki so jih zmeraj vodile državne oblasti. Iz tega se da tudi pojasniti — vsaj deloma, da protestanti prav do poslednjih desetletij niso bili nič kaj vneti za misijonsko delovanje. Saj — kakšnega pomena pa naj bi na primer bilo to, če bi se kje na Japonskem ali Kitajskem ustanovila kaka podružnica anglikanske cerkve? Ko se je slednjič pod vplivom disidentskih verskih ločin, kot so baptisti in metodisti, odločila za misijonsko delovanje, si je na Japonskem nadelo ime »Nipon sei ko kveic«, kar se pravi: »Japonska krščansko-katoliška cerkev!« S tem je bila pravica za ponarodelost prav za prav že priznana in je bila lani, kot se dozdeva, tudi že izvedena. Po odredbi japonskih škofov »Sei ko kveic« pa so bili trije angleški tovariši prisiljeni, da se umaknejo. Slično so postopali tudi proti trem ameriškim škofom. »V bodoče ne sme noben inozemski duhovnik v japonski cerkvi opravljati kako službo, po kateri bi imel kak vpliv na kakega Japonca; cerkev tudi ne sme iz inozemstva sprejemati nobenih denarnih prispevkov.«

Ti ukrepi so nastali pač v zvezi z zaporom različnih inozemskih misijonarjev na Japonskem in na zasedeno v kitajskem ozemlju, ker so bili osumljeni ovadstva in ker so taklo odredile državne oblasti. Te so kasneje tudi podrlje z zahtevo, da naj tudi angleška »reševalna armada« spremeni svoje ime in prekine vse zveze z Londonom. Iz teh ukrepov je razvidna čezmerna narodnostna občutljivost Japoncev, če ne celo »uradna mržnja« zoper krščanstvo sploh.

Tudi katoliška Cerkva je nemara prejela od japonskih državnih oblasti slične zahteve. Kakor nam poročajo (piše švicarski list), je apostolski vikar iz Hirošime, ki je po rodu Nemec, odstopil in ga je na odredbo iz Rima nadomestil neki japonski duhovnik. Doslej še ne vemo, ali so se tudi po drugih katoliških okrajih izvršile enake osebne spremembe. Takšni ukrepi pa so prav po navodilih

katoliškega misijonskega delovanja, ki stremi prav za tem, da čimprej doseže po vseh misijonskih pokrajinah čim večje število domačih duhovnikov dotičnega naroda. Papež Pij XI. je sam posvetil prvega japonskega škofa in je dal vodstvo več japonskih pokrajin domačemu duhovništvu v roke. Seveda se more kaka ponarodelost katoliške Cerkve omejiti samo na osebe, ne pa na njeno bistvo in na notranjo organizacijo. Kakor se je mogel vrhovni poglavar katoliške Cerkve po modernih konkordatih zavezati, da bo po nekaterih evropskih državah imenoval samo tiste državljane za škofo in samostanske predstojnike, tako more papež tudi na Japonskem dati zasesti vsa vodilna mesta po japonskih duhovnikih, kakor to zahteva zdaj politični položaj na Japonskem. Nad vse pričakovane hitro je torej prišel čas, ko morejo japonski misijoni pobirati sadove svojega požrtvovalnega in nesebičnega delovanja za izsoljanje domačih duhovnikov in da morejo odvrniti resno nevarnost, ki bi nastala s pomanjkanjem pripravnih domačih duhovniških kandidatov.

Ker nastajajo skoraj po vseh misijonskih deželah slična narodnostna gibanja kot na Japonskem in bodo še zmeraj močnejša, si bo Cerkve iz takih dogodkov prisvojila dober nauk in bo po vseh misijonskih deželah z vsemi sredstvi pospeševala duhovništvo iz domačih vrst.

Iz Julijske Krajine

Marijino svetišče na Sv. gori. »L'Osservatore Romano« je pred dnevi priobčil v svojem neuradnem delu zanimiv opis svetišča na Sv. gori, ki ga je spisal G. M. Campitelli. V tem spisu beremo tudi odstavek: »Po krvavih bojih se začne misliti na zgradbo cerkve, ki bo vredna tolike slave: na postavitev velikega svetišča. Pomemben korak k temu je bil napravljen 24. maja 1924: frančiškane province Sv. Križa v Sloveniji so zamenjali očetje frančiškani province v Tridentu. Ti vestni tridentinski patri, ki jih je podžigal prvi rektor p. Serafin Inama, moč krepke značajnosti, obenem pa zelo podjetnega duha, ki se ni oplasil finančnih težav, so pričeli takoj s pozidavo nove bazilike. Zaradi točnosti in ker bi ne bilo na mestu, če bi kdo na podlagi take dvoumne stilizacije g. Campitellija sumnil slovenske frančiškane malomarnosti, moramo zgornjemu poročilu dodati, da so imeli očetje provincije Sv. Križa že pripravljene vse načrte za obnovo svetogorske bazilike in da je samo njihov nepristojni odhod preprečil, da njihov načrt ni bil izveden.

Škofja Loka

Naše Prosvetno društvo je v nedeljo lepo počastilo 70 letnico pisatelja F. S. Finžgarja. Domači ljudski oder, ki se letos pomlajen tako lepo razvija, je nastudiral Finžgarjevo ljudsko zgodbo »Verigo« ter jo dal na spored zadnjo nedeljo, da počasti z njo pisateljevo sedemdesetletnico, ki bo 9. februarja. Pred uprizoritvijo je imel slavnostni govor urednik dr. Tine Debeljak, ki je podal vestransko podobo tega našega najpriibljudnejšega pisatelja ter najboljšega epika, pa tudi marljivega prosvetnega delavca in narodnega gospodarja. Da se ga je škofjelosko društvo je posebej spomnilo, je razlog tudi v tem, ker je pisatelj svoji čas kaplanoval in upravljal škofjelosko župnijo ter tudi v Loku napisal nekaj svojih novel. Po govoru je igrala družna predstava Finžgarjevo »Verigo« v režiji trgovca Lada Finžgarja. Glavne osebe so zadele tipe gorenjskih ljudi in je igra v vseh pogledih uspela ter z njeno svojim realizmom in poudarjeno mislijo o ljubezni med vasčani in v življenju sploh vse občinstvo, ki je napolnilo dvorano ter tako počastilo življenjski jubilej velikega slovenskega pisatelja. Pripravi smo, da bodo tudi druga prosvetna društva v tem času Finžgarjevega jubileja predstavila svojem občinstvu kakšno Finžgarjevo ljudsko igro, kakor je to storilo loško društvo.

Pluj

Izdaja nakaznic za moko in kruh se vrši od od srede dalje po sledečem redu: družinski poglavar ali njegov pooblaščenec dvigne nakaznico za vse osebe, ki jih je označil na prijavi; družinski poglavarji z začetno črko od A do J — v sredo, dne 29. t. m.; družinski poglavarji z začetno črko od K do P — v četrtek, dne 30. t. m.; družinski poglavarji z začetno črko od R do Z — v petek, dne 31. t. m. Družinski poglavarji, ki stanujejo na levem bregu Drave, to je v krajih: Ptuj, Krčevina, Budina, Rogoznica, Štuki, Rablja vas, Brstje, Nova vas in Vičava, v kolikor spadajo pod območje plujске občine, dvignejo nakaznice po označenem abecednem redu pri Mestnem preskrbovalnem uradu v prostorih mestnega poglavarstva. Družinski poglavarji, ki stanujejo na desnem bregu Drave, to je Zgornji in Spodnji Breg, Draženci, v kolikor spadajo pod območje plujске občine, dvignejo nakaznice po označenem abecednem redu v bivši občinski pisarni na Bregu. — Uradne ure so od 8 do 12 in od 14 do 18. — Družinski poglavar ali njegov pooblaščenec dvigne nakaznico za vse osebe, ki jih je označil na prijavi, ter se mora pri tem izkazati z legitimacijo ali drugim uradnim dokumentom. Za vsako izkaznico se plača 25 par. Vsi oni pa, ki so člani in kupujejo pri Nabavljanih zadruzi, uslužbenec v Ptuj, morajo oddati prijave Nabavljanih zadrug, kjer dobe tudi izkaznice za kruh in moko in to v prostorih Kreditne zadruge. — Da se omogoči hitra izdaja izkaznic, se morajo vsi ravnati po navedenih navodilih. Oni, ki bi prijave pravočasno ne oddali, izgube pravico do izkaznic. — Predsed.: dr. Remec.

Sv. Jurij ob Ščavnici

Bratno društvo pri Sv. Kumu ob Ščavnici, rojstni fari pokojnega voditelja slovenskega naroda, je imelo preteklo nedeljo žalno komemoracijo za dr. Antonom Korošcem v prenapolnjeni Pergerjevi dvorani. Ožji rojaki dr. Korošca so se za to priliko marljivo in skrbno pripravili in hoteli s tem prav posebno pokazati svoje zunanje spoštovanje moči, ki je izšel iz njihove srede ter ponesel njihovo ime daleč po širni Sloveniji in Jugoslaviji. Na žalni prireditvi so bili tudi pokojnikovi sorodniki, svak z nečakoma, in drugi, le sestra Marija ni mogla priti, ker je bolna. Po uvodnih besedah, ki jih je spregovoril domači župnik g. duh. svetnik Franc Stuhar, so bile pevske točke, deklaracije, simbolični nastopi, glavni žalni govor pa je imel tajnik g. Marko Kranjc iz Maribora, ki je orisal pokojnikovo osebnost, delo in življenje. Dr. Korošec je bil, tako je izvajal, voditelj po božji volji, tesno povezan z domačo hišo. Prišel je bila njegov ponos, ljubil je Slovenijo. Sv. Trojica, gora Ojka in Brezje so prile njegove velike pobožnosti in globoke vere. Pogumno srce, modra glava, neutrudljiva marljivost ter usmiljeno srce so bile največje odlike njegove. Sv. Jurij naj bo ponosen, da je dal Sloveniji in Jugoslaviji tako velikega moža.

Galicija pri Celju

V nedeljo, dne 26. t. m., je bil v galicijski šoli prav lep sestanek staršev in deloma mladine, ki je organizirana v FO in v njenem naraščanju. Prišel je med nas ljubitelj mladine, predsednik Podzvezje FO, g. prof. Mirko Bitenc, ki je govoril o važnem pomenu vzgoje slovenske mladine v FO in deklinskih krožkih. V svojih zanimivih in nazornih izjavah je prikazal poslušalcem vse gorje, ki tare današnjo človeško družbo. Mnogi narodi so pozabili na svojega Stvarnika ter so zašli v grešni materializem. Brezbožniki-prostoizidariji imajo svoje organizacije (n. pr. lože) razpredene po vsem svetu, v katere vabijo nedolžno mladino ter jo zastrupljajo s svojimi nauki. Če se spomnimo na Rusijo, Mehiko, prejšnjo Španijo, Francijo itd., bomo lahko razumeli vse današnje trpljenje. Da tudi naše slov. mladine ne zadene ista usoda, je dolžnost vseh vzgojiteljev, da spravijo na pot, po kateri so hodili veliki Slovenci: Slovence, Krek, Jeglič in dr. A. Korošec. Zato nam je treba organizacije, ki jo predstavljajo naši FO in deklinski krožki, ki vstopajo v svojemu delu krščansko etiko, ljubezen do kralja, naroda in domovine. — Bratkovič Anton, šolski upravitelj iz Pirčice se je g. govorniku lepo zahvalil za zlate besede, ki so napravile globok vtis na poslušalce. Omenil je, kako odločilen je trenutek, ko pride otrok, ki je dovršil ljudsko šolo, v svojo prvo družbo. »Povej mi, s kom hodiš in jaz ti povem, kdo si.« Želimo še mnogo takih sestankov.

V šahovskem klubu Triglav je bil te dni končan jubilejni turnir v spomn 15 letnice obstoja kluba. Turnir je bil dvokrožen in se ga je udeležilo 7 igralcev. Prvo mesto in nagrado (Euwejevo knjigo šah. otvoritev) si je prioboril najmlajši klubov član Vinko Škof z 12 točkami (od 14 dosegljivih). 2. mesto Rudolf Pavlin z 8 in pol točke, 3. mesto Julij Erker s 7 in pol, 4. Stanko Vrhunc s 6, 5. Karel Starc s 4 točkami, 6. Tone Pograjc s 3 in pol, 7. Jože Gaberc s 2 in pol točke. Zmagovalec Škof je povsem zaslužen za sedel 1. mesto in izmed vseh tekmovalcev pokazal najsolidnejšo pozicijsko igro. Ostali igralci niso nudili običajne igre, močno sta popustila posebno prvak Erker in Pograjc, ki ju je nereden potek turnirja zelo depimiral. Nad tretjino vseh partij se je namreč končalo za »zeleno mizo«. V petek, dne 31. januarja bo v klubovnem lokalu v gostilni pri Mraku na Rimski cesti 15 redni letni občni zbor. Pričetek ob 8 zvečer. Dolžnost vseh članov je, da se občnega zbora gotovo udeleže.

»Čemu je le zemlja ženskega spola?«
»Nič lažjega kot to vprašanje. Ker nihče ne ve, koliko je stara.«

BOLNIŠKE ODEJE

Poseben oddelek:

Banovinske Sarajevske tkalnice
preprog, Zagreb, Gunduličeva 3
Zahtevajte ponudbe

V Madridu so uprizorili tekmo natakarev, kdo bo s pladnjem in steklenico v roki prej pritekel na cilj.

Mali oglasi

Službe iščejo

Izobražena gospodična
želi mesta natakarice. -
Ponudbe na upravo »Slov.«
»Slovenca« v Celju pod
»Začetnica«.

Korespondentinja
prvovrstna, išče poldnevno
zaposlitev. - Cenjene
ponudbe na upravo »Slov.«
pod »Perfektna 251« št.
1333.

Šivilja
za damsko garderobo gre
šivat na dom. A. Koler,
Cernetova 19.

Konjski hlapec
marljiv, v vsakem oziru
zanesljiv in pošten, išče
službo. Nastop takoj ali
1. februarja. - Pismene
ponudbe upravi »Slov.«
Maribor pod »Delazmo-
zen 224«.

Vajenci
Absolventka
4. razr. mešanskih šol,
se želi izučiti v trgovini
z mešanim blagom - naj-
raje na Gorenjskem. -
Naslov v upravi »Slov.«
pod »Nastop takoj« 937.

Službo dobe

Mlinarja
sprejem takoj. Černe -
Fuzine 7, p. Dobrunje.

Korespondentinja
s prakso, slovensko, hr-
vasko, nemško, išče in-
dustrijsko podjetje v Ma-
riboru. Ponudbe na upr.
»Slov.« pod »Perfektna
moč« št. 1347.

Auto-motor

Dvosedežni BMV
osebni avto - v dobrem
stanju takoj prodam. -
Cena 5000 din. Jaroslav
Gogala, Kranj.

Citajte »Slovenca«

Denar

Posojila
dajemo našim članom in
varčevalcem. Ugodni po-
godi. - Vloge obrestujemo
po 5%. - Vsi varčevalci
brezplačno zavarovani. -
Zadruga »Moj dom« Ljub-
ljana, Dvorčakova št. 8.
Iščemo poverjenike!

Posredstva

»REALITETA«
zavod za nakup in pro-
dajo nepremičnin je sa-
mo v Ljubljani, Prešer-
nove ulice 54, I. nadst.
Telefon 44-20.

Velika hiša
dvonadstropna, v mestu
Celju, naprodaj. Ponud-
be podružnici »Slovenca«
v Celju pod »Dvona-
dstropna hiša« št. 1277.

Novo hišo,
gospodarsko poslopje, ko-
zolec in vrt takoj preda
Kramar, Latkova vas -
St. Pavel pri Preboldu.

Vogalna parcela
za štirinadstropno hišo
ob prometnem križišču,
naprodaj. Ponudbe upra-
vi »Slovenca« pod »Sre-
dina mesta« št. 1265. (p)

Stanovanja

ODDAJO:
Trisobno stanovanje
lepo, z vsem komfortom,
oddam s 1. marcem. -
Herbersteinova ul. 26 -
za Stadionom.

SOBE

ODDAJO:
Prazno sobico
s posebnim vvhodom in
štedilnikom oddam z mar-
cem. Sv. Petra c. 81.

Poizvedbe

500 din nagrade
dam onemu, ki izsledit
tatu usnjene jermena
od žage, ki mi je bil
ukraden 23. januarja. -
Anton Gočec, Jevnica.

Mihčeve čudovite dogodivščine

(259) Ko pride izven obzidja,
že velika množica človekov za-
čudeno ogleduje. Torej je tudi
sam velika posebnost zanje?

Kupimo
VSAKOVRSNO
ZLATO
SREBRO - PLATINO
BRILJANTE
SMARAGDE SAFIRJE RUBINE
BISERE I.T.D. SVARINSKE
NAKITE TER UMETNINE
PO NAJVIŠJIM CENAM
STARA TVRPKA
Jos. EBERLE
LJUBLJANA, TYRŠEVA 2
HOTEL SLON

Razno
Kupujem in prodajam
umetnine, Demšar, Kolo-
dvorska 30.

Gumbarice, gumbi, plise,
monogrami, entel, atur
tiao in hitro izvrši
Matek & Mikeš
Ljubljana, Frančiškanska ulica
nasproti hotela Union
Vezanje perila, krasna
predtiskana žen. roč. dela

(260) Mihec se pelje po deželi
in vidi tako krasne in čudovite
pokrajine, da jih vse življenje ne
bo mogel pozabiti. Saj o takih se
mu niti sanja ni nikoli, kaj žele,
da bi jih vse življenje gledal. Vo-
zilo uboga na najmanjši gib in po-
pelje Mihca kamor koli hoče. Ne
gre mu v glavo kako se more ob-
držati v ravnotežju; sicer pa to
ni tako važno. Glavno je, da se
lepo in varno vozi.

Sejem Rajha v Leipzigu

se vrši spomladi 1941. od 2. do 7. marca
60% popusta na nemških 25% popusta na jugoslo-
državnih železnicah. vanskih drž. železnicah.
Nemški vizum se podeli brezplačno. Prijave naj se izvrše
čimprej, najpозnejše do 5. II. 1941 pri pristojnem čast-
nem zastopniku.

V Ljubljani: Ing. G. Tönnies, Tyrševa 33, telefon 27 62;
V Mariboru: Jos. Bezjak, Gosposka 25, telefon 25-97;
V Beogradu: Zvanični biro sajma rajha u Lajpcigu, Knez M hajlova 33.

Oglas

Glavna uprava humanitarnih fondov pri prometnem ministrtvu v
Belgradu bo imela 13. februarja 1941 drugo licitacijo za nabavo
bolniškega in tovarnega dvigala za novo
bolnišnico v Sarajevu.

Licitacija bo v pisarni Centralne uprave humanitarnih fondov, v pa-
lači prometnega ministrtva, III. nadstropje, soba št. 542 a.
Kavcijo je treba položiti po čl. 88 Zakona o državnem računovodstvu
v skladu s ponujeno vsoto do 10 dopoldne določenega dne pri blagajni
Centralne uprave humanitarnih fondov v palači prometnega ministrtva,
III. nadstropje, soba št. 544, kjer je elaborat za licitacijo na vpogled in
naprodaj.
Vsak ponudnik je dolžan pri predaji zapečatenih ponudb pokazati
licitacijski komisiji vse predpisane listine (o plačnem davku, potrdilo
gradbenega ministrtva, da se lahko udeležuje licitaciji, potrdilo Inženirske
komore o sposobnosti za licitacijo in dokazilo o položeni kavciji).
Ponudnik mora v svoji ponudbi računati s popustom brezplačnega
prevoza materiala na progah v državni eksploataciji do postaje Sarajevo.
Iz pisarne Glavne uprave humanitarnih fondov ka CU št. 2080/40.

+

Dotrpel je po dolgi mučni bolezni naš ljubljani soproj, dobri
oče, stari oče, stric in tast, gospod
Adolf Kuvec
zvaničnik drž. žel. v pok.
Pogreb nepozabnega pokojnika bo v četrtek, dne 30. t. m.
ob pol štirih popoldne z Zal, kapele sv. Jakoba, k Sv. Križu.
V Ljubljani, dne 28. januarja 1941.
Žalujoči:
Terezija, žena; Adolf, Stanko, sinova in ostalo sorodstvo

+

Umrli nam je naš ljubljani oče, gospod
Pavel Knapič
Pogreb dragega pokojnika bo v če-
trtek, dne 30. januarja 1941 ob 4 pop.
z Zal - iz kapelice sv. Petra - na
pokopališče k Sv. Križu.
Ljubljana, dne 28. januarja 1941.
Žalujoče rodbine:
Knapič, Gvardjančič, Jeršek

Oglas

Glavna uprava humanitarnih fondov pri prometnem ministrtvu v
Belgradu bo imela 17. februarja 1941 drugo ponudbeno licitacijo za

graditev nove bolnišnice na Pašinem brdu v Belgradu

Licitacija bo v pisarni Centralne uprave humanitarnih fondov, v pa-
lači prometnega ministrtva, III. nadstropje, soba št. 542 a.
Možnost sprememb v cenah, če se zvišujejo ali padajo tržne cene
materiala in delovne moči, je predvidena s posebnimi pogoji.
Kavcijo je treba položiti po čl. 88 Zakona o državnem računovodstvu
v skladu s ponujeno vsoto do 10 dopoldne določenega dne pri blagajni
Centralne uprave humanitarnih fondov v palači prometnega ministrtva,
III. nadstropje, soba št. 544, kjer je elaborat za licitacijo na vpogled in
naprodaj.
Vsak ponudnik je dolžan pri predaji zapečatenih ponudb pokazati
licitacijski komisiji vse predpisane listine (o plačnem davku, potrdilo
gradbenega ministrtva, da se lahko udeležuje licitaciji, potrdilo Inženirske
komore o sposobnosti za licitacijo in dokazilo o položeni kavciji).
Ponudnik mora v svoji ponudbi računati s popustom brezplačnega
prevoza materiala na progah v državni eksploataciji do postaje Sarajevo.
Iz pisarne Glavne uprave humanitarnih fondov ka CU št. 6467/40.

+

Tvrđka Motoroil d. z. o. z. v Mariboru
naznanja vsem žalostno vest, da je na tragičen način umrl
njen trgovski zastopnik, gospod
Karel Štancer
Blagega pokojnika, ki je bil zvest in neumoren uradnik naše
tvrđke, bomo ohranili v najboljšem spominu.
Pogreb bo v četrtek, dne 30. januarja 1941 ob pol 16.
V Mariboru, dne 28. januarja 1941.
Motoroil d. z. o. z.

Edgar Wallace: 23
Zagonetna grofica
(Roman iz londonskega življenja.)
Moški nameščenci so bili že odšli in Lizy je
bila sama v uradu. Ostala je, da dovrši neki zelo
dolga noč pritožbe. Toda ko je poslušala Loisino
pripovedovanje, je popolnoma pozabila nani.
»Mislim, da ima Mike prav,« je rekla in po-
trdila svoje besede z energičnim prikimavanjem.
»Če tista hiša je polna skrivnosti. A ne morem
se sprijazniti z mislijo, naj zapustim s hišo tudi
Selvina.«
»Misliš, lorda Morona?«
»Za mene je on samo Selvin,« odvrne Lizy
mirno. »Jutri zvečer grem z njim v kino. To je
izvrsten mladenič. Veš, česa njemu najbolj manj-
ka? Nežne materinske brige. On tega ni nikoli
poznal.«
»Ti torej hočeš njemu postati mati?« Loisa
se je morala zasmejati; potem pa je rekla čisto
resno: »Ne morem oditi takoj od grofice. Ti la-
hko delaš, kar hočeš, jaz pa sem obljubila lady
Moron, da bom še noč ostala pri njej.«
Lizy je bila neprijetno presenečena.
»Nočem te pustiti na cedilu, a ti naravnost
povem, da bi nocoj rajši spala na stehi mrtvaš-
nice kakor pa v Chester Squareu. Šla bom tja s te-
boj, toda samo zaradi tebe - da veš! Če bi mi
kdo drugi pravil pripovedko o treh funtih teden-
sko, bi vedela, da laže... Kaj praviš k temu, da
se bova spet vrjili v našo staro Charlotte Street
in bova spet revni kot cerkveni miši?«
Loisa je zelo vesela, da je lahko prebila ve-
čer v svojem starem stanovanju. Nič je ne bi bolj
vzradostilo. Stara soba z navadnim, tako siromaš-
nim pohištvom in obledela platnena prevleka, to
je bil njen dom, pa tudi kričanje otrok, ki so se

igrali na ulici, se ji je zdelo ta večer prijetno.
Prej vsega tega ni poznala.
Tudi pozdravili so jo na drug način... Čim
je videl stari Mackenzie, da prihaja, jo je takoj
prišel pozdravit. Naravnost razjezil se je, ko je
zvedel, da dekletič čez noč ne bosta ostali v hiši.
A spet se je pomiril, ko mu je Lizy razložila na-
daljnje načrte.
»Tudi starega bova povabili na večerjo,« reče
Loisa, sedeč na kuhinjski mizi in opazujoč, kako
Lizy suče ponev.
Lizy pritrči z glavo, toda njene misli so bile
drugje.
»Če bi malo boljše pomislila, bi povabila tudi
Selvina, ki bi gotovo prišel. Ko si ti snoči odšla
iz sobe po svoj robcček, mi je prišel, da se v
moji družbi zelo dobro počuti in da sem jaz prvo
deklo, ki mu v resnici ugaja. To je vendar nekaj
vredno, če lord tako govori. In poleg tega on
čisto dobro ve, da sem jaz navadna strojevska
s petintridesetimi šilingi na teden!«
Njen glas je malo drhtel in Loisa jo je namah
začela gledati z drugačnimi očmi. Poznala je Lizy
že nekaj let, a je še nikoli ni videla tako senti-
mentalno.
»Ubogi mladenič ni še nikoli čutil, kaj je to,
materinska briga,« je rekla zopet z drhtečim gla-
som.
Loisa ni odgovorila ničesar, četudi je ta
»ubogi mladenič« imel že vsaj osemindvajset let.
»Ta ženska nima napram Selvinu nič več so-
čutja, kakor jaz napram njej. Najbrž ima kame-
nito srce; ora.«
»Toda... Mr. Mackenzie bo slabo nadome-
stilo za tvojega Selvina... no, ali ga pokličem?«
»Poklič ga!« je bil kratek odgovor.
Mr. Mackenzie pa je vendar bil bolj zabaven
gost, kakor si je Lizy predstavljala. Z velikim
zanimanjem je poslušal njeno pripovedovanje o
hiši grofice Moron in o življenju v njej. Lizy je
vse pripovedovala iz lastne izkušnje in Loisa je
le včasih morala potrditi njene besede.

»Svilene zavese... res?« je izpraševal star-
ec, na katerega je to, kot se je zdelo, napravilo
velik vtis.
»In zastori na vratih iz atlasa! Povsod sre-
brne kljuket v kopalnicah so stene obložene z
rdečim marmorjem, ali ne, Lois?«
Mr. Mackenzie vzdihne.
»Lepo mora biti življenje v taki okolici. Ven-
dar ga jaz nikomur ne zavidam. Ali je grofica
ljubezniva dama?«
»Jaz je ne bi tako nazvala,« reče Lizy, »sicer
je zanimiva, res... a ni dobra mati... Ali razu-
mete, kaj hočem reči s tem?«
»Kaj ima mogoče majhne otroke?« vpraša
Mackenzie z zanimanjem.
»Njen sin sicer ni čisto mlad,« pojasni Lizy,
»a je v polnem cvetu svoje mladosti. Seveda ne
hodi več v šolo,« doda skoraj užaljena zaradi
starčkovega vprašanja. »Izreden človek! Selvin bi
se tako rad povetel gledališču, a mu mati tega
noče dovoliti.«
Mr. Mackenzie zopet vzdihne.
»Življenje na odru vendar ni lepo, to sem
vam že večkrat pravil. Vsa moja beda in vse
moje skrbi izvirajo samo od tega, ker sem tudi
jaz bil včasih pri gledališču.« Nato je dodal čisto
brez zveze: »Bila je tako lepa deklica, krasne po-
stave, obraz pa je imela kako... kakor...«
»Angel,« pristavi Lizy in se zazre v njega s
pričakovanjem, držeč vilice pokonci v roki.
»Hotel sem reči: kakor madona. Za mene je
vedno bilo in ostalo veliko čudo, da me je sploh
pogledala. Vzemite samo moje preprosto obleko.
Seveda, takrat sem živel v boljših razmerah. Ne-
katere moje operete so žele precejšen uspeh, in
lahko rečem, da sem razpolagal s priličnimi vsot-
ami. Vsa sreča, da sem svoj denar naložil v hi-
še. To je bilo dobro, ker je ona bila malo...
preveč razsipna. No, mogoče sem tudi jaz bil ne-
koliko tega kriv.«
Nastal je dolg molk. Starec zopet začne raz-
mišljati, glava mu pade na prsi, pogled pa na prt.

»Ah, da, jaz sem bil kriv. To sem dejal tudi
priatelju Shaddlesu, ko mi je svetoval ločitev
zakona.«
Lizy ga je začudeno pogledala.
»Shaddles je moj advokat in ste na ta način
tudi vedve postali moji najemniki. Gotovo se spo-
minjate, da vam je bil Shaddles priporočil sobe
v moji hiši?«
»Shaddles... O ljubi Bog!« reče Lizy in od-
rine svoj krožnik. »O, če bi to vedela, gotovo ne
bi nikdar spala v tej svoji postelji.«
»Shaddles je zelo dober človek in zvest pri-
jatelj,« reče Mr. Mackenzie.
»Toda tudi star skopuh,« doda Lizy, ne opa-
zivši Loisinega pogleda, ki jo je opominjal.
»Da, nekoliko varčen je,« odvrne Mr. Ma-
ckenzie. »A zdi se mi da ima to že njegov po-
kliv. Poznam precej advokatov, ki so prav
taki. Tudi njegove oče je bil takšen.«
»Kaj, vi ste poznali njegovega očeta?« vpraša
Lizy. »Kaj je ta človek kdaj imel očeta?«
»Tudi oče in ded sta bila varčna. Da, Shad-
dles so sposobni advokati in so upravljali z ve-
likimi imetji. Z 30 sto let so odvetniki rodbine
Moron.«
»Torej poznate tudi rodbino Moron?« vpraša
Loisa.
Starec sprva ne odgovori ničesar, kakor bi
okleval.
»Ne morem reči, da je poznam, pa vendar
nekaj vem o njej. Starega grofa Morona, očeta
današnjega lorda Morona, sem videl enkrat...
dolgo je živel v tujini. Ne morem reči, da je bil
slab človek, a je živel razvratno. Bil je lahko-
živec, ki so o njem krožile mnoge škandalozne
pripovedi. Mogoče po pravici, mogoče po kri-
vem. Njegov starejši sin Viljem je bil izvrsten
mladenič, a je, žal, umrl. Selvin je mlajši sin
njegove druge žene, in mislim, da je to tisti,
o katerem sta govorili.«

LJUBLJANA

Vozila v Ljubljani v I. 1940

Ko smo v zadnjem desetletju začeli dobivati v Sloveniji prve odseke moderniziranih cest, je zraslo pri nas v precejšnji meri tudi zanimanje za motorna vozila. Glavni razlog, da je število motornih vozil začelo naraščati, pa najdemo v naših prometnih razmerah, ki so vedno bolj zahtevale hiter in neoviran prevoz dražjih tovorov. Zato je prav posebno narasel promet s tovornimi avtomobili, vzporedno z njim pa avtobusni promet, ki se je prav lepo razvil zlasti, kjer železnice ne gredo mimo naravnih gospodarskih križišč, ali pa tam, kjer železniških zvez sploh ni. Ljubljana je kot središče Slovenije v tem razvoju zavzela značilno mesto, da je namreč prva med vsem: drugimi kraji. To ni nazadnje nič čudnega, saj gospodarskemu središču že sama po sebi pripada naloga prometnega središča. Kljub temu pa prav razvoj v zadnjem letu preseneča. Nič namreč ne bi mislil, da bo pri tem pomanjkanju bencina in teh križišč in težavah, ki jih imajo posestniki motornih vozil z nabavo tekočih pogonskih sredstev, tudi še v letu 1940. zaznamovan napredek v številu motornih vozil. In vendar je tako. Statistika namreč kaže, da je v Ljubljani nazadovalo samo število fiakerjev, medtem ko so vsa druga vozila lepo napredovala.

Motorna vozila

Konec leta 1939. je imela Ljubljana vsega skupaj v prometu 466 osebnih avtomobilov, dalje 168 tovornih avtomobilov in 394 motociklov. Na novo je bilo prijavljenih 209 osebnih avtomobilov, 24 tovornih avtomobilov in 181 motociklov. Seveda pa je v vsem letu bilo tudi lepo število teh motornih vozil odjavljenih, prodanih iz okolišja mesta, prijavljenih kot neuporabna ali pa stavljenih pod plombo. Zato je konec leta 1940. pokazala statistika, da je v Ljubljani v prometu 505 osebnih avtomobilov, 174 tovornih avtomobilov in 428 motociklov. Kakor vidimo, so še najbolj napredovali osebni avtomobili, najmanj pa tovorni. Zanimivo je, koliko vozil je bilo prijavljenih kot neuporabnih, največ kot žrtev raznih karambolov in drugih prometnih nesreč. Lastniki so prijavili kot neuporabne 38 osebnih avtomobilov, štiri tovarne avtomobile in 34 motociklov. Če si na tem mestu ogledamo število naših

fiakerjev, vidimo, da motorna vozila vedno bolj izpodrivajo konjske vprege. Konec leta 1939 je bilo v Ljubljani prijavljenih 107 fiakerjev. V letu 1940. ni bilo prijavljeno nobeno tako novo vozilo, pač pa je bilo osem vozil prodanih iz okolišja mestne občine, dve pa sta šli med staro kramo kot neuporabni. Tako je konec leta 1940. Ljubljana premogla 97 fiakerjev. Bomo videli, če bo letošnje leto, ki nam obeta še mnogo hujšo bencinsko stisko, kaj zaobrnilo tek dogodkov in pomagalo izvoščikom na noge. Zanimivo je tudi, koliko taks je bilo plačanih v lanskem letu glede na prijavljena vozila. Na motorna vozila je bilo na račun državne takse vplačanih 151.600 din, na račun fiakerjev pa 2825 din. V državni cestni sklad za motorna vozila je bilo vplačanih 134.525 din. Banovinska taksa na motorna vozila in na pnevmatiko je vrgla okrog pol milijona dinarjev.

Kolesa

Posebno značilen pa je za Ljubljano izredno nagli razvoj kolesarstva. Če upoštevamo, da ima na podlagi štetij in cenitev Ljubljana 87.780 prebivalcev, potem lahko rečemo, da ima vsak četrti Ljubljančan svoje kolo. To za sicer sicer neverjetno, je pa le res. Konec leta 1939. je bilo v Ljubljani prijavljenih 22.630 koles. V letu 1940. pa je bilo na novo prijavljenih 6789 koles. Kupčija s kolesi je torej cvetela kakor še nikdar, pa ne samo kupčija, tudi prekupevanje. Med letom 1940. je bilo namreč odjavljenih 1379 koles. Ta so bila odjavljena zato, ker so bila prodana ljubljanskim trgovcem ali pa so jih trgovci vzeli v račun. Nadaljnjih 3107 koles je bilo odjavljenih zato, ker so jih lastniki prodali iz okolišja mesta ljubljanske policije, 891 koles je bilo odjavljenih, ker so jih lastniki ali razbili ali pa tako zdelali, da so jih morali prijaviti kot neuporabna; ukradenih pa je bilo v mestnem okolišču lani 412 koles. Pod plombo je bilo danih le pet koles. Če torej upoštevamo nove prijave v višini 6789 koles in odštejemo od njih skupne odjave 5694 koles, vidimo, da je število koles lani naraslo na 23.759. Od teh koles so lastniki plačali vsega skupaj 143.565 din državne takse, v banovinski cestni sklad pa 236.330 din.

kratkem ideološkem uvodu k šoli predaval tov. Babinek o temi: »Praktične izkušnje z gorsko opremo.« Ta sestanek bo, kot že omenjeno, v petek, 31. t. m. ob 20.

Čigav je bik? 24. januarja popoldne je neznanec pripeljal v hlev mesarja Antona Hrovata na

Tržaški cesti bika rdeče barve. Ker ni bilo gospodarja doma, so domači mislili, da je bika kupil gospodar. Ko je ta prišel domov, je mislil, da se je najbrže kdo zmotil. Ker pa je minilo že nekaj dni, je sedaj javil čudni primer ljubljanski policiji.

I Kap je zadela 52 letnega kurjača Okrožnega urada v Ljubljani Ivana Poljanca, ki je v pone-delejek zvečer ob pol osmih odšel iz svojega stanovanja v službo. Vrata OUZD ga je videl, ko je prišel nekaj čez 8 v poslopje, ni ga pa videl poslopje zapustiti. V torek zjutraj ob četrta na 6 pa sta našli svažilca Marija Boncelj in maserka Ivan-ka Kobal kurjača v kletnih prostorih pred fizi-kašno kopaljo. Ležal je na železni postelji in bil mrtev. Obveščena je bila policija in je prišla ko-misija, v kateri sta bila policijski zdravnik in svet-nik g. Lužar in dežurni uradnik g. Kuhar. Zdrav-nik je ugotovil, da je moža zadela kap in odre-dil, naj truplo prepelejo na Zale. Pokojnik zapu-šča ženo in štiri otroke.

I Vlomila, ki sta obiskala kino Sloga, sta bila prava svedrova. V noči na 19. januarja je ljubljanska policija prijela Stanka G. in njegovega to-variša Milana, ki sta vlomila v pisarno kina Slo-ga, kjer sta hotela navrtati blagajno. Policija jima je zaplenila tudi vse dobro pripravljeno vlomsko orodje, celo tistega, ki ga je eden od teh dveh ti-čev skril na begu v kup snega na Vrazovem trgu. Ker sta oba ključavničarja, sta se za vlom teme-ljito pripravila. Dolgotrajna nadaljna preiskava pa je pokazala, da sta imela še enega tovariša, ki ga pa je policija nekaj dni pred vlomom v kino Slogo spravila že pod ključ. Prišlo je tudi na dan, da je ta dvojica skozi vse leto 1940 junaško vlamila v izložbena okna v Ljubljani in v podeželju. Tako je 28. julija izropala izložbeno okno trgovca Olupa mlajšega na Starem trgu, 6. julija sta vlom prav tam ponovila in odnesla več konfekcijskega blaga, 8. julija sta odnesla dva plašča iz balonske svile iz okna trgovine Sport-Kmet na Aleksandrovi cesti. Isto noč sta še odnesla nekaj kozmetičnih pre-dmetov brivskemu mojstru Merlaku na Sv. Petra cesti iz izložbenega okna. V noči od 16. na 17. sep-tember sta odnesla iz izložbenega okna čevljarju Hafnerju Ivanu v Škofiji Loki šest parov čevljev. Dne 15. oktobra sta izropala zimsko sobo sicer zaprte Čojzove kočje na Kokrskem sedlu, kjer sta odnesla zimske odeje. Dne 11. decembra sta vlo-mila v slaščičarno Antona Novaka v Ribnici, kjer sta odnesla za 1000 din slaščice. Dne 14. decembra sta vlomila v pisarno trgovca Benedikta Radoniča v Ribnici, kjer sta ukradla puško in še nekaj dru-gih malenkosti. Vrnila sta se v Ljubljano in 17. jan-uarja ukradla nekemu ključavničarskemu mojstru v Ljubljani vrtni stroj. S tem sta hotela navrtati blagajno v kinu Slogi. Poleg tega sta v decembru vlomila še v neko pekarno na Bledu, v avgustu pa še v izložbeno okno v Ljubljani. Pripravljala sta že resne podvige, ker jima je korajža rasla. Sedaj se bosta pa ohladila. Policiji, ki je s tem pojasnila celo vrsto najbolj drznih vlomov v Ljubljani, gro vse priznanje.

Najnovejša poročila

Bitka med angleškimi torpednimi letali in italijanskim vojnim brodom

London, 28. jan. t. BBC. Tri angleška le-tala so opazila danes skupino italijanskih voj-nih ladij. Letala, ki so nosila s seboj torpeda, so takoj izvedla napad in s tremi torpedi po-topila štiri italijanske vojne ladje, med kate-rimi so bile dve podmornici, en rušilec in še ena pomožna vojna ladja. Vsa letala so se vrnila v svoje oporišče.

Napad na Malto

London, 28. jan. t. Reuter: Zjutraj je bil izvršen ponovno zračni napad na Malto. Po uradnem poročilu so bili ubiti štirje, ranjeni pa devet angleških pilotov. Od civilnih oseb ni bil nikdo ubit niti ranjen. Povzročeno je bilo nekaj škode na vojaških objektih.

Hull o možnosti vdora v Anglijo

Washington, 28. januarja. b. UP poroča, da je državni tajnik Cordell Hull na javni seji parla-menta govoril samo 11 minut, dočim je nadaljne izjave na narodno sigurnost in obrambo države dal na tajni seji. Na javni seji je izjavil, da na-stajajo vse večje nevarnosti za ameriški svet in da se morajo podvzeti nujni ukrepi, da se podprejo države, ki se upirajo nemškemu napadu. Japonska da z uvajanjem novega reda v Aziji resno ogroža ameriške interese na Daljnem vzhodu. Glede na-črta vdora v Anglijo je rekel, da je Nemčija za-mudila najboljšo priliko, ko ni napadla otok takoj po Dunkerqueu.

Halifax: Glavni cilj je — zmaga

Washington, 28. januarja. (Reuter.) Pri vče-ršnjem razgovoru s časnikarji je lord Halifax v Washingtonu dejal, da Anglija nima nobenega dogovora v zvezi z razdelitvijo ozemelj po vojni. Glede na angleške vojne cilje je Halifax rekel, da bo imel v kratkem priložnost povedati tudi o tem kaj. Pripomnil je, da je glavni cilj Anglije dobiti vojno, glavni cilj miru na svetu pa raz-mere, v katerih ne bo več prišlo do vojne. Kar se tiče ameriške pomoči Angliji, je Halifax dejal, da Anglija prepušča Amerikancem, naj sami do-ložijo načn in obliko te pomoči, ter je pripomnil, da so Angliji zlasti potrebni vojni material, le-tala in trgovske ladje.

Amerika 20 milijard za mornarico

Washington, 28. jan. b. Ameriški senat je odobril zakonski predlog za kredit 300.000.000 dolarjev (20 milijard din) za okrepitev oklepov ladij ameriške vojne mornarice proti napadom iz zraka. Obenem je odobren tudi kredit za nadalj-nih 600 dijakov, ki se šolajo v mornariški aka-demiji v Annapolisu na državne stroške. Pred-videno je tudi nadaljnje povečanje naraščaja ame-riških mornariških častnikov, ker se namerava zgraditi posebno mornarico za Tihi in posebno za Atlantski ocean.

Drobne novice

Washington, 28. jan. b. Vladni krogi so na podlagi dosedanjega razpoloženja v obeh domovih prepričani, da bo Rooseveltov zakon sprejet z ve-liko večino.

Budimpešta, 28. jan. b. V petek bo v odboru za zunanje zadeve redna seja, na kateri bo grof Teleky govoril o zunanjih dogodkih v zadnjih treh mesecih.

Newyork, 28. jan. b. »Newyork Times« pravijo v enem članku o odhodu italijanskega zunanjega mi-nistra grofa Ciana na froto, da je to eden naj-važnejših dogodkov v tej vojni.

Berlin, 28. jan. b. Po poročilih »Pariser Zeitung« je v Parizu 406 tisoč brezposelnih, kateri do-bivajo državno pomoč. Med 3 milijoni prebivalcev Pariza je vsak 9 brezposeln.

Newyork, 28. januarja. Reuter: »Newyork Ti-mes« poroča, da bo za poslanika v Londonu imeno-van Samuel Clay Wilms. Imenovan bo istočasno kot novi veleposlanik Vinat.

Capetown, 28. jan. b. Belgijski minister za kolonije je dospel v južno Afriko, da se pogaja z generalom Smutsom glede sklepanja trgo-vskih zvez z južno Afriko. Pri tej priliki je belgijski minister izjavil, da se vojski belgijskega Konga borijo z ramo ob rami z Angleži v Sudanu in Abesiniji in da se bodo borili do končne zmage.

m Stekel pes ogrizel 9 oseb. V nedeljo do-poldne je zavladala v Slovenjem Gradcu panika pred steklim psom. Ko so prihajali ljudje iz cerk-ve od sv. maše, se je nenadoma pojavil med njimi pes volčje pasme ter začel vse povprek po-padati. Ogrizel je devet oseb, med temi sedem tako hudo, da so jih takoj prepeljali na Pasteur-jev zavod v Zagreb, dve osebi pa se nahajata v slovenjegraški bolnišnici. Lovci so nato priredili na nevarnega psa pogon ter so ga sredi Slovenje Gradca na ulici ustrelili. Ugotovilo se je, da je bil pes stekel. Pripeljal pa se je najbrž iz Savinjs-ke doline ter je morda tudi med potjo ogrizel še več ljudi.

m Razbojnik Bratko je ropal na Dravskem po-lju. Sedaj, ko se je posretilo orožnikom, da so pri-jeli nevarnega razbojnika Ivana Bratka in nje-gove pomagače, se je pojavil tudi roparski na-pad, ki je bil izvršen v noči od 5. na 6. decem-ber lanskega leta v Sv. Miklavžu na Dravskem polju. V omenjeni noči sta vdrla dva razbojnika v hišo zakonca Franca in Marije Pal pri Sv. Miklavžu. Zahtevala sta od prestrašenega gospodarja de-nar, ker pa se je nekaj obiral in upiral, je eden od razbojnikov potegnil pištolo ter dvakrat ustrelil. S tem je gospodarja omehtal, da mu je iz-ročil več tisoč dinarjev gotovine. Za roparjema ni bilo nobenega drugega sledu, kakor strojna pa-trone, ki se padla iz pištolo na tla ter se po-kazala, da je razbojnik streljal s samokresom kal. 7,65 mm. Tako pištolo pa so našli tudi pri Bratku. Obenem se je ugotovilo, da se je Bratko, ki je skrajja tajil zelo odločno, da bi bil sploh kdaj na Dravskem polju ali Mariboru, nekaj dni pred na-padom pri Sv. Miklavžu pripeljal v družbi prav tako nevarnega razbojnika Ivana Klobase s ta-ksijem iz Varaždina v Maribor ter sta tukaj v no-č popivala, potem pa sta se odpravila v gostilno Berlinger pri Vurbergu, kjer sta nadaljevala s pi-jančevanjem ter strahovala goste na ta način, da sta s pištolami streljala v strop. Nato sta odšla k družini Dvoršak, kjer sta prespala, naslednje noč pa sta izvršila razbojništvo pri Sv. Miklavžu.

MARIBOR

Proračunska seja mariborskega okr. cestnega odbora

Okrajna cestna doklada bo znašala 25 odstotkov

Maribor, 29. januarja.

Danes dopoldne je bila v uradnih prostorih na Koroski cesti 26 proračunska skupščina okrajnega cestnega odbora v Mariboru. Udeležba članov je bila skoraj polnoštevna. Banskou upravo je zastopal okrajni glavar dr. Janko Šiška. Skupščino je vodil predsednik okrajnega cestnega odbora Franjo Zebot, ki je po otvoritvi omenjal smrt slovenskega voditelja dr. Antona Korosca. Pokazal je, da je bil dr. Korosce tisti, ki je vse svoje delovanje usmeril v to, da dobimo Slovenci z novo slovensko banovino spet nazaj vse tiste samoupravne korporacije, ki smo jih nekaj imeli ter se tako izpolni dolgoletna želja našega naroda, ki bi šele v svojih samo-upravnih enotah razvil lahko vse svoje tvorne sile ter pokazal, česa smo Slovenci zmožni. Predvsem pa bi šele naše cestne okrajne samouprave lahko začele novo življenje ter bi se plodovi njihovega dela kmalu poznali. Vsi navzoči so nato potvrdili spomin pokojnega našega voditelja s trikratnim vzlikom »slava«. Potem je podal predsednik po-ročilo o stanju banovinskih in občinskih cest na področju okrajnega cestnega odbora v Mariboru, ki je največja tovrstna enotica v naši banovini ter ima v oskrbi ogromno cest

KULTURNI OBZORNIKI

Dela Ksaverja Meška

Založba »Pastir« v Ljubljani se je odločila, da izda **Dela Ksaverja Meška** v šestih obsebnih zvezkih v vezani izdaji (520 din) ter še posebej vezani v polusnje (650 din). Tako je tudi Ksaver Meško kot eden izmed reprezentantov slovenske Moderne doživel svoja zbrana dela, kakor jih imajo že njegovi vrstniki: Finžgar, Zupančič, Cankar, Murn, Kette, Sorli, Sardenko in sploh generacija med današnjimi šestdeset- in sedemdesetletniki. To je že čas, da nekaj vodilni pisatelji povežejo v zbrana dela svojo žetev. Meško je čakal dolgo na to, zlasti še, ker je spadal svoj čas med najprijetnejše pisatelje, pa tudi med tiste, ki so slovensko ime ponesli v svet, zlasti slovanski, saj je skoraj v celoti preveden v češčino, kar pomeni veliko. V naši literarni zgodovini velja za klasika fin de sieclea ter ima svoje trno mesto kot posredovalec med realisti in naturalisti na eni strani ter modernimi romantiki, čustvenimi liricnimi pisatelji, ki jih je predstavljal Cankar, na drugi. In prav med najbolj značilne njegove knjige spada **Mir božji in Ob tihih večerih**, torej knjigi, ki sta sedaj izšli v I. zvezku njegovih Del (316 strani).

V knjigi je na prvem mestu zbirka črtic **Božji mir**, dasi je izšla po časovnem redu pozneje (1906), kakor naslednja zbirka **Ob tihih večerih** (1904). Občutek pa imam, da je ta red pravilnejši, kajti v zbirki **Mir božji** so bolj osebne čustvene meditacije, bolj lirčna razmišljanja in razpoloženja kakor pa pozneje v **Tihih večerih**, ko se Meško že bolj spušta v novele in širše črtice. V teh dveh zbirkah je zajet resnično ves Meško, kakršni živi v našem spominu in kakršna je njegova resnična osebnost: mehak, da ne rečem mehoben, nežen lirik, ki kot svečenik razmišlja o nesrečah srca in usode o človeškem življenju ter si iz pesimizma dobe želi božjega miru. Majhen resničen dogodek sproži v Mešku čustveno struno, ki potem brni in meditira v lepih besedah ter rezultira ni realistična zgodba, temveč razbirljena čustvenost duše, ki hoče z ljubeznijo objeti ves svet in vse izgubljenost v njem, pa tudi svoje lastno srce. Meško živi v spominih lastne duše in se vrača nazaj kot na grob osebne sreče in plače. Zato je najbolj značilna njegova črtica o možu, ki se je vračal in videl pred seboj vso svojo preteklost, ves mladostni raj, v katerega pa ne more več nazaj. To je bila čustvenost vse dobe na prelomu stoletja, ki je sanjala o izgubljenem raju in ga iskala v svoji duši. Tu so nakazana ljubezenska razvočja, mehka občutja in hrepenenja po sreči, ki pa je samo v božjem miru. Če danes prebiramo te črtice, občudujemo Meškov slog, ki v marsičem spominja na Cankarja po besedah in zvoku in pa po notranjem žaru. Meškova duševnost je vse drugačna kot Cankarjeva: Cankar je borbena in iz sebe bruhajoč, Meško pa je vseskozi svečeniški, meditirajoč, blažen in krščansko usmiljen. Cankar je bil ves lirik, Meško pa je realisti, ki bil rad lirik, rad psiholog ruskega tipa, pa je meditativen romantik, ki vzbuja mehka čustva z besedo, ne z notranjim dogajanjem. V Mešku čutimo dvoj-

nost: na eni strani objektivni svet s svojimi predmeti in zgodbami, na drugi pa osebno doživljajoč človek-svečenik, ki jih gleda, razmišlja o njih in jim skuša najti uteho in mir. Tihi večeri in Božji mir sta resnično dobri oznaki za njegov duhovni svet. Danes primeta najbolj iz prve knjige **Romanje na Goro**, **Človek**, ki se je vračal, pa tudi lirčno doživetje **Svetišč**; iz druge zbirke pa **Na sveti poti**, **Pozabljena ter resnično ena najlepših Meškovih črtic** **Ali niste nič molili zame?** Morda zato, ker je v njih še največ dejanja, objektivne zgodbe, dasi so za Meška značilnejše druge črtice, polne boli, žalosti in vere ter molitve, s katero odrešuje svojo žalost in nesrečo bližnjih.

Literarnozgodovinsko pa je knjiga vse bolj zanimiva, saj je pomenila Meškova umetnost naravnost posebno svojo dejanje v tedanjem pisateljskem svetu. V tedanjem nasprotju med realisti in simbolisti-romantiki je pomenila Meškova umetnost zvezo obeh ter katoliško reakcijo na bolečine časa. Subjektivizmu tedaj moderne struje katoličani niso sledili, kajti propagirali so stari realizem in racionalno misel. Edini Meško je šel za modernimi in dal svojo prečustveno podobo sveta. Če so bile tedaj snovi kakor osebna nesreča, bol, ljubezen in prevara v zraku, doba, ki je bila pesimistična in je opevala predvsem izgubljenost življenja, dvigajoč jih za junake časa, je Meško vso to stvarino svojega časa sodoživljal ter jo podajal iz svojega svečeniškega doumevanja in katoliškega etosa. Tako je obup dobe in žalost za izgubljeno mladostjo ter sočustvovanje med izgubljenkami na odrju življenja podal v osebnostni meditaciji in iz osebno osvetlitvijo ter jih reševal v luči vere in usmiljenja, molitve in božjega miru, s čemer je storil veliko dejanje: z umetnostjo dobe je vezal dva svetova in postal najmodernejši katoliški pisatelj. Zato je postal tudi ljubeznivec mladine, ki je šla za njim, ne za stariimi epiki. Postal pa je tudi ljubeznivec vseh mladih ljudi, ki so v njem čutili svoje občutje in občutje dobe, ki je iz realnosti stvari hotela v idealnost, iz dogodka v dušo. Zato bo Meško vedno živel v slovenski književnosti kot nosilec nekega časovnega socialističnega okusa in doživljanja, ki je v njem našlo svojega najbolj izrazitega izpovedovalca ter kot učitelja in predhodnika novega psihološkega naraščanja pisateljev na katoliški strani. Danes pa, ko je čas nove epike, ni doba tako ugodna zanj, kolikor bolj za njegovega antipoda Finžgarja, katerega snovnost je zopet aktualna in blizu našemu okusu. Tako se menja okus, toda pisatelj, ki je živo zajel svoj čas in ga izrazilo in svojsko podal, je izpolnil svojo nalogo in bo živel kot pozitiven delavec vsaj v zgodovini, Meško v tem pogledu kot klasič fin de sieclea, kot dokument takratnega doživljanja, čeprav njegovo delo v vsakem času ne bo sodobno berilo. — Zalogi **Pastir**, ki je prvi zvezek tako lepo izdal, pa moramo biti hvaležni za novo povezanost del značilnega slovenskega pisatelja.

td.

Otvoritev Klemenčičeve razstave

V nedeljo, 26. t. m., je ob 11 dopolni profesor **Saša Santel**, predsednik DSLU v Jakopičevem paviljonu kolektivno razstavo del akad. slikarja **Franja Klemenčiča**. Med drugimi so se odprta udeležili dr. Windischer, predsednik Narodne galerije, dr. F. Pretnar, ki je zastopal predsednika mestne občine dr. J. Adlešiča, msgr. Sieska itd.

Razstavo je odprl prof. Saša Santel, ki je ob tej priliki čestitalko umetniku k jubileju — dopolnil je šestdeseto leto — ter povedal med drugim, da se je z razstavljalcem-umetnikom seznanil na Dunaju v prostorih umetniškega društva »Vesnac, kjer so se zbirali Slovenci, Hrvati in Srbi. Klemenčič je napravil nanj najboljši vtis. Posebno mu je ugajalo pri njem njegovo navdušenje za umetnost. Njegova vztrajnost pri delu mu je bila zagotovilo: »Ta človek ne bo omagal; dosegel bo vzvišeni cilj. In resnično: so za svojo šestdesetletnico je zbral svoja dela — šestdeset po številu — ter priredil kolektivno razstavo svojih del, s katero se lahko ponosi. Klemenčiču se je svoječasno očitalo, da posnema impresioniste! Vprašam: kdo pa je prvi med nami in kdo drugi? Klemenčič je v svojih delih samosvoj. Njegova dela spoznata takoj, ni treba, da so signirana. Nikomur ne sliči v svojih delih, pa tudi posnemalca do danes še ni dobil.

»Z Dunaja se je Klemenčič napotil v Monako, od tam pa v Ljubljano, kjer pa se ni mogel zgolj oddolžiti klicu sica. Zadovoljiti je moral številno družino, zato se je moral dokaj časa samo praktično uveljavljati. Kljub trdemu življenju je ostal na umetniški višini, pa mu danes čestitamo k uspehu ter odpiram razstavo.

Slikar Klemenčič se je, vidno ginjen, zahvalil predsedniku DSLU g. Santlu za tople besede ter z navdušenjem izjavil, da bo tudi v bodoče delal za napredek naše likovne umetnosti ter da misli razstavljati nekaj svojih del tudi v Zagrebu in Belgradu. Zahvalil se je za obisk ter prosil, da si naj navzoči ogledajo razstavljen dela.

Tri prostore Jakopičevega paviljona je napolnil Klemenčič. Najljubša mu je pokrajina, razstavljenih pa ima tudi nekaj portretov. Prepričani smo, da bodo njegove umetnine privabile marsikoga v razstavne prostore. Razstava je odprta od 8 zjutraj do 18 zvečer. Obisk cenjenemu občinstvu najtopleje priporočamo.

Razstava A. Sirka

V »Salonu Kos« razstavlja skromno zbirko oltarnih podob znani marinar A. Sirk. Slikar živi v Celju in ni na ljubljanskih umetniških razstavah prav pogost gost. Zato je tudi naše občinstvo — ki je sicer bolj celinsko usmerjeno — morda že malo pozabilo, kako izgleda umetnost tega zanimivega sina našega občestva. Slike A. Sirka pa zopet prinašajo nov, svež duh po morskem sapi, ki je nemerno bolj neposreden in manj zatohel, kakor pa je bil zaznaven n. pr. v marinah Majkoveškega.

Morje je izredno težak problem v likovnem upodabljanju. Svetlobna in barvna vprašanja, ki ju sprožita dva izrazita svetelna in barvna elementa: voda in zrak, se v celoti danes le redko komu posrečijo. Izredno ozka je pot, ki estetsko še obdriži slikarski predmet na »absolutni« višini. Brezštevilni refleksi, posebno okolje in razpoloženje ter še eksotika življenja in zemlje, vse to le prerado zatemni čisto kvaliteto umetnine.

V Sirkovi umetnosti je mnogokaj takega tudi opaziti, čeprav v glavnem ustvarja kar kvaliteto raznih »razgledničarjev«. V starejših delih se je posluževal nekakega mozaičnega slikarskega načina. Barvni madeži so bili v malih plokvah postavljeni drug zraven drugega. Ta miselní impresionizem, ki se je dobro skladal s tedanjim izraznim načinom oblikovanja, je v teh delih umetnik

opustil. Sicer se še za marsikatero ploskvijo in detajlom slike skriva staro nagnjenje, vendar je pred novim barvnim gledanjem le stopilo v ozadje in tako dalo prostor novi barvni, oblikovni pa tudi skupinski povezanosti. Prav ugoden rezultat teh novih stremeljenj je opaziti v podobah št. 7 in 8. Manj uspeha žanjejo male kompozicije. Sirkov temperament (prim. n. pr. ribe v »Pihčiču«) je tu nekam okorel, barvna razbibanost zadeva na majhen format in posledica tega je dekorativnost, blizu vsem onim znanim, toliko priljubljenim in skoraj nešteviliim — slikam morja, obmorskih krajev, starih jadrnic itd., ki so v zadnjih časih menda izpodrinile drugo nesrečo — namreč razne podobe planin Ganghoferskega kova.

Dr. S. Mikuž.

Gerbič: Lovska simfonija. V okviru jubilejnih koncertov ob 100 letnici Gerbičevega rojstva je priredila Radio-Ljubljana včeraj, v ponedeljek, 27. januarja, krstno izvedbo skladateljeve »Lovske simfonije«. Danes se nam zdi nepojmljivo, da je ta prva slovenska simfonija morala več kot 25 let spati trdno spanje in bila šele sedaj obujena k življenju. Vsi, ki smo jo slišali poslušalci, bodisi v koncertni dvorani sami, bodisi pri zvočniku, smo se je kar najbolj razveselili: to jasno, kristalno-prozorno muziciranje, polno zdrave prisrčnosti in naravne topline, je naše veselje še pomnožilo. Skladba je pisana za veliki orkester, ki je oddajno dvorano z godbeniki docela zavel in nas je že pogled tega postavnega orkestralnega združenja navdušeno dojmil. Orkester je vse štiri stavke z veliko ljubeznijo in točnostjo odigral kot bi hotel izvirno domače delo še posebej povzdigniti. Izmed stavkov sta se izkazala kot najmočnejša drugi in četrti stavek: povsod so prišla posebno do veljave lepo izvedena stopnjevanja glasbenih misli. Zborski del je v drugem stavku skladno in smiselno odpel radijski komorni zbor. Delo je vestno nastudiral dirigent g. Drago Sijanec in bil deležen tople zahvale in iskrenega priznanja, ki mu ga je izrekla izvedbi prisostvujoča skladateljeva hčerka g. prof. Lili Gerbičeva. Po zaključku Gerbičeve ure je orkester dodal še Lajovčev »Andante« z isto prepričevalnostjo in izčrpnostjo bogatih glasbenih misli, ki to delo posebno odlikujejo. Vodstvu Radijske postaje se za lep večer domače, visoko kvalitete glasbe najlepše zahvaljujemo.

V prvih januarjskih dneh je umrl najizrazitejši albanski pesnik in ravnatelj frančiškanskega kolegija v Skadru **Jurij Fišta**. Rodil se je l. 1871, se šolal — kar je posebej zanimivo! — pri bosenskih frančiškanih v Sutjeski in Livnu, bil leta 1919 glavni tajnik albanske delegacije v Parizu in poseljal tudi kasneje na politično polje. Znan je njegov ep z naslovom »Lahuta e Malcise« (»Malisorska lutnja«), ki jo tudi imenujejo albanski »Gorski vijenec«. V tem delu so opisana junška dela pesnikovih rojakov v bojih s Črnogorci (1858) in Turki (1878). Zlasti viden je vpliv Mažuraničeve »Smrti Smilge age Cengića«, deloma pa tudi pesnika Silvija Kranjčevića.

Be. prajaska akademija je izdala prvi sešitek prve knjige »Turških spomenikov« (od leta 1348 do 1520), kakor jih je priredil za natis znani strokovnjak za turško zgodovino **Glša Elezović**. Knjiga je sila obsežna, saj ima 1274 strani, ilustrirana in je trud nekaj let in pomeni veliko pridobitev za našo znanost.

V Belgradu je izšla zanimiva in dobro napisana razprava **Djordja Davidovića** z naslovom »Ideološke osnove našeg zadugarstva«.

Nestor srbskih slikarjev, 76 letni **Dubrovčan Marko Murat**, pripravlja v Belgradu svojo kolektivno razstavo.

V Sofiji trenutno razstavlja norda največji bolgarski slikar **Benčo Obreškov**. Zlasti uspešna platna iz naše Dalmacije in okolice Dubrovnika.

Repatica Encke se je spet prikazala

Iz rage poročajo: Dne 19. januarja 1941 so na žikaški zvezdarni Yerkes opazili majceno zvezdico, ki se imenuje repatica (komet) Encke.

Ta repatica spada k tako imenovanim periodičnim repaticam. Krog sonca se zavrti v treh in treh desetih letih. Leta 1819 so jo spoznali kot periodično repatico. Pri tem so dognali, da je bila vidna že v letih 1805, 1795 in 1786. Ta zvezda-repatica ni dobila svojega imena po tistem, ki jo je odkril, ampak po zvezdoslovcu, ki je prvi preračunal njeno pot. Doslej so jo opazili v sleherni sončni bližini. Zatorej so mogli njeno pot z veliko gotovostjo določiti. Tudi za letošjo so jo pričakovali in res se je pojavila jako blizu tiste točke, katero so določili zvezdoslovci že vnaprej. Repatica Encke se soncu bolj približa kot kaka druga periodična zvezda-repatica in še bolj kot Merkur, ki je najbolj notranji planet. Za zdaj je še jako oddaljena od sonca, zato jo morejo odkriti le najboljše daljnogledi, ki jo vidijo kot drobno zvezdico. V naslednjih mesecih se bo približala soncu in zemlji kakor so preračunali, ne bo pa imela velike svetlobe. Repatica Encke imenujejo za zdaj »1941 b«, kar pomeni, da je to druga zvezda-repatica, ki so jo letos odkrili. Malo prej so — tudi v Ameriki — odkrili repatico, ki doslej še ni bila poznana in ki se imenuje »1941 ac«. Ta je bolj svetla kot repatica »1941 b« (Encke), vendar z manjšimi daljnogledi le še ni vidna. Pri obeh repaticah pa doslej še n